

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd



Diplomová práce

**Víno a vinařství v rozvoji regionu (přeshraniční srovnání
mikroregionu Hodonínsko a Skalického
vinohradnického rajónu)**

Zuzana Budinská

© 2018 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Zuzana Budinská

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Vino a vinařství v rozvoji regionu (přeshraniční srovnání mikroregionu Hodonínsko a Skalického vinohradnického rajónu)

Název anglicky

Wine and winemaking in the development of the regions (cross-border comparison of micro-region Hodonínsko and micro-region of Skalica)

Cíle práce

Cílem práce je na základě přeshraniční komparace zjistit, jak pěstování a výroba vína přispívají k rozvoji regionu. Zároveň je cílem práce ukázat, jak jsou některá teoretická východiska spojené s rozvojem regionů přítomná v konkrétních aktivitách spojených s vínem a vinařstvím.

Metodika

Práce bude vycházet z pojetí vína a vinařství jako kulturního jevu, a proto bude zakotvena ve východiscích spojujících kulturu s rozvojem regionu. Z tohoto důvodu bude nejprve v práci přiblíženo pojetí kultury a následně i propojení kultury s rozvojem regionu (např. prostřednictvím konceptu tzv. cultural economy). Práce dále představí záležitosti spojené s vinařstvím, a to v propojení s rozvojem určitých lokalit nebo s rozvojem venkova (jak jsou tyto záležitosti dokumentované v odborné literatuře). Empirická část práce bude založena na dotazníkovém šetření, které bude mezi návštěvníky akcí spojených s vínem ve zkoumaných mikroregionech zjišťovat, jak tyto akce přispívají k rozvoji regionů, a to s oporou v teoretických východiscích, která budou přiblížena při literární rešerši týkající se propojení kultury s rozvojem regionů.

Doporučený rozsah práce

60-80 str

Klíčová slova

víno, vinařství, rozvoj regionu, kultura, přeshraniční srovnání

Doporučené zdroje informací

Bencivenga, A., Vollaro, P., Forte, F., Giampietro, A.M., Percoco, A. 2016. Agriculture and Agricultural Science Procedia 8: 176 – 185

Montella, M. M. 2017. Wine Tourism and Sustainability: A Review. Sustainability 9 (1) 1-11.

Patočka, J., Heřmanová, E. 2008. Lokální a regionální kultura v České republice: kulturní prostor, kulturní politika a kulturní dědictví. Praha: ASPI.

Sarmiento, E. R. 2017. Synergies in alternative food network research: embodiment, diverse economies, and more-than-human food geographies. Agriculture and Human Values 34 (2): 485 -497.

Weik, E. 2016. Switching labels: The role of Weberian ideas in market change. A case study of the German wine market. Culture and Organizations 22 (5): 430 -451.

Předběžný termín obhajoby

2017/18 LS – PEF

Vedoucí práce

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 24. 3. 2018

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 26. 3. 2018

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 31. 03. 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Víno a vinařství v rozvoji regionu (přeshraniční srovnání mikroregionu Hodonínsko a Skalického vinohradnického rajónu)" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 29.3. 2018

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala prof. PhDr. Michalovi Lošťákovi, Ph.D., za trpělivost, cenné připomínky a čas, který mě a mé práci věnoval. Též bych ráda poděkovala Ing. Kristýně Slabé za rady a pomoc při úpravách práce a všem respondentům, kteří se podíleli na dotazníkovém šetření. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat své rodině a přátelům, kteří mě podporovali během celého studia.

Víno a vinařství v rozvoji regionu (přeshraniční srovnání mikroregionu Hodonínsko a Skalického vinohradnického rajónu)

Abstrakt

Diplomová práce je zaměřena na vliv vína a vinařství v rozvoji regionu. Tento vliv je odvozen od komparace dvou zvolených oblastí, kterými jsou: mikroregion Hodonínsko v České republice a Skalický vinohradnický rajón ve Slovenské republice. Cílem práce je na základě přeshraniční komparace určit, která oblast má silnější postavení v oblasti vinařského turistického ruchu a zda je pěstování a výroba vína pro ni pozitivním a přínosným jevem. Z analýzy vybraných oblastí vyplývají poznatky o stavu vinařství, vinařské kultury a postavení vinařství v cestovním ruchu. Vliv vína a vinařské kultury na rozvoj regionu zjišťuje dílčí šetření, které bylo vyhotoveno prostřednictvím literárních a internetových zdrojů.

V praktické části diplomové práce je zvolen kvantitativní výzkum pomocí dotazníkového šetření. Dotazování byli návštěvníci vybraných obcí. Shromážděné informace vyhodnocují turistickou atraktivitu jednotlivých obcí, jejich návštěvnost a spokojenost návštěvníků s nabízenými službami. Následně jsou výsledky dotazníku shrnuty v závěru práce spolu s doporučeními pro zlepšení a rozvoj vinařské turistiky u obou oblastí.

Klíčová slova: víno, vinařství, kultura, region, cestovní ruch, folklor, turismus, vinařské obce, vinohrad

Wine and winemaking in the development of the regions (cross-border comparison of micro-region Hodonínsko and micro-region of Skalica)

Abstract

This dissertation thesis focuses on an influence of wine and viticulture on economic growth of micro regions. This influence is derived from a comparison of two chosen micro regions: Hodonínsko in the Czech Republic and micro-region of Skalica in the Slovak republic. The goal of this dissertation thesis is to determine which of the two micro regions has a stronger position in the field of wine tourism, and to determine if there are any positive and beneficial effects of wine cultivation and wine production on economic growth of the micro regions. The dissertation thesis includes insights on viticulture and its position in tourism within the two chosen micro regions. The insights and results were obtained through partial study using expert literature and online sources.

A quantitative research in a form of a questionnaire is applied in the applicative part of the dissertation thesis. The respondents of the questionnaire were visitors of the chosen micro regions. The answers of visitors that were collected evaluate touristic attractiveness of the micro regions, their visit rate and satisfaction of visitors with offered services. The results of the applicative research are summarized in the conclusion of the thesis along with recommendations for improvements and further development of wine tourism in both micro regions.

Keywords: wine, viticulture, culture, region, tourism, folklore, wine villages, vineyard

Obsah

1 Úvod.....	14
2 Cíl práce a metodika	16
2.1 Cíl práce	16
2.2 Metodika	16
3 Teoretická východiska	17
4 Kultura.....	18
4.1 Lidová kultura, tradice a folklor.....	19
4.2 Kulturní tradice ve vinohradnictví	21
4.3 Víno a folklor	24
4.4 Kultura v rozvoji regionu	25
4.5 Kultura a cestovní ruch	26
4.6 Kulturní ekonomika	29
4.7 Kultura a cestovní ruch ve Strategii regionálního rozvoje České a Slovenské republiky	30
5 Cestovní ruch.....	32
5.1 Agroturistika	36
5.2 Vinařský cestovní ruch/enoturistika.....	37
5.3 Gastronomický cestovní ruch.....	38
5.4 Cykloturistika.....	39
5.5 Vinařský průmysl	40
5.6 Rok vinaře	41
5.7 Historie vinařství.....	44
5.8 Vinařství a ekonomika v České republice.....	46
5.9 Vinařství a ekonomika ve Slovenské republice	48
6 Empirická část.....	49
6.1 Právní úprava v České republice.....	49
6.2 Právní úprava ve Slovenské republice	50
6.3 Vinařské oblasti v České republice	51
6.4 Vinařské oblasti ve Slovenské republice.....	51
7 Mikroregion Hodonínsko	53
7.1 Odrůdy vín v mikroregionu Hodonínsko	54
7.2 Kultura a cestovní ruch v mikroregionu Hodonínsko	56
7.2.1 Čejkovice	56
7.2.2 Dolní Bojanovice	57
7.2.3 Dubňany.....	58

7.2.4	Hodonín.....	58
7.2.5	Josefov	59
7.2.6	Mikulčice	59
7.2.7	Nový Poddvorov	60
7.2.8	Starý Poddvorov.....	60
7.2.9	Prušánky.....	60
7.2.10	Ratíškovice.....	61
7.2.11	Rohatec.....	62
8	Skalický vinohradnický rajón	63
8.1	Odrůdy vín ve Skalickém vinohradnickém rajónu.....	64
8.2	Skalica	64
8.3	Gbely	66
8.4	Radošovce	66
8.5	Mokrý Háj, Popudinské Močidřany, Prietržka	67
8.6	Dubovce, Koválov, Koválovec	68
8.7	Chropov, Kopčany, Lopašov.....	69
8.8	Vrádiště, Radimov, Smolinské.....	69
8.9	Štefanov, Trnovec, Unín, Smrdáky	70
9	Zhodnocení výsledků a doporučení	71
9.1	Předvýzkum.....	71
9.2	Metodika výzkumu.....	72
9.3	Analýza dotazníku.....	73
9.4	Shrnutí a doporučení	96
10	Závěr.....	101
11	Seznam použitých zdrojů.....	104
12	Přílohy	116
	Seznam obrázků	11
	Seznam grafů	12
	Seznam použitých zkratk.....	13

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Lidová malba/Prušánky	22
Obrázek č. 2: Mapa mikroregionu Hodonínsko a Skalického vinohradnického rajónu .	52
Obrázek č. 3: Mapa mikroregionu Hodonínsko.....	54
Obrázek č. 4: Restaurace/chodba.....	57
Obrázek č. 5: Vynášání Smrtnice v obci Josefov	59
Obrázek č. 6: Zarážání hory – Prušánky	61
Obrázek č. 7: Mapa Slovenských vinohradnických oblastí.....	63
Obrázek č. 8: Pohled na skalické vinohrady	65
Obrázek č. 9: Pohled na mokrohajské vinohrady	67
Obrázek č. 10: Popudinské hody – kraj	68

Seznam grafů

Graf 1: Pohlaví respondentů	73
Graf 2: Věk respondentů	74
Graf 3: Bydliště respondentů	75
Graf 4: Účast na vinařských slavnostech ve svém bydlišti	76
Graf 5: Návštěvnost obcí mikroregionu Hodonínsko za rok 2017	77
Graf 6: Návštěva události spojená s vínem	78
Graf 7: Návštěvnost folklorních událostí za rok 2017	79
Graf 8: Míra motivace pro ochutnávky vína	80
Graf 9: Návštěvnost vinotéky	80
Graf 10: Návštěvnost vinného sklípku	81
Graf 11: Spokojenost s úrovní nabízených produktů vín	82
Graf 12: Vyhledávání vín	82
Graf 13: Síla důvodů	83
Graf 14: Motiv návštěvy vinařských slavností/aktivit	85
Graf 15: Přespání na daném místě	86
Graf 16: Motiv ochutnávky kulinářských specialit	87
Graf 17: Návštěvnost obcí Skalického vinohradnického rajónu za rok 2017	88
Graf 18: Návštěvnost folklorních událostí za rok 2017	89
Graf 19: Míra motivace pro ochutnávky vína	90
Graf 20: Návštěvnost vinotéky	90
Graf 21: Návštěvnost vinného sklípku	91
Graf 22: Spokojenost s úrovní nabízených produktů vín	92
Graf 23: Vyhledávání vín	92
Graf 24: Síla důvodů	93
Graf 25: Motiv návštěvy vinařských slavností/aktivit	94
Graf 26: Přespání na daném místě	95
Graf 27: Motiv ochutnávky kulinářských specialit	96

Seznam použitých zkratk

ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ÚKZÚZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
UNWTO	United Nations World Tourism Organisation - Světová organizace cestovního ruchu

1 Úvod

Snoubením vína a cestovního ruchu vznikla nová forma zážitkového cestování a to vinařská turistika. Vinohradnictví je nejenom segmentem zemědělství, ale také součástí naší kultury. V České republice má vinařství poměrně silné zastoupení a fenomén vinařské turistiky je stále více vyhledávaným způsobem pro trávení volného času. Ne však každá ekonomika poskytne tomuto odvětví dostatečný prostor a finance. Rozdíly jsou často výrazně znatelné.

Tématem této diplomové práce je víno a vinařství v rozvoji regionu a přeshraniční srovnání mikroregionu Hodonínsko a Skalického vinohradnického rajónu. Cílem práce je zjistit, jak víno a vinařství přispívá k rozvoji regionu a které faktory ovlivňují motivaci turistů pro navštívení vybraných oblastí.

Mikroregion Hodonínsko je svazek jedenácti obcí a Skalický vinohradnický rajón tvoří dvacet obcí. Výběr právě těchto lokalit byl ovlivněn jejich vzájemnou sousedící polohou. Mikroregion Hodonínsko leží bezprostředně hned vedle Skalického vinohradnického rajónu, a proto bylo velmi zajímavé a přínosné sledovat rozdíly, které se objevily během výzkumu.

S tímto tématem úzce souvisí také kultura a kulturní potenciál dané lokality. Víno je, bylo a bude populárním fenoménem a jednoduchým prostředkem, pomocí kterého lze přilákat mnoho návštěvníků do určité oblasti. Samotné víno mnohdy nestačí a oblast by měla disponovat i dostatečnou nabídkou kulturního vyžití. Úvod práce a teoretická východiska se proto zabývají celkovým konceptem kultury a její návaznosti na cestovní ruch spojený s vinařstvím. Seznámení s touto problematikou je nezbytné pro pochopení spojitosti vína a kulturního programu. Zejména pro objasnění faktu, že víno v těchto oblastech nezastává pouze úlohu alkoholického nápoje, ale zároveň se jedná o reprezentační prvek těchto oblastí. Udržení lidových zvyků a tradic, spojených s vinařstvím a vinohradnictvím, ale také folklóru jako takového, by mělo být cílem každé vinařské obce. V jednotlivých podkapitolách jsou popsány základní definice lidové kultury, tradic a folklóru, jejich spojitosti s vínem a vinařstvím a role kultury v ekonomice, v odvětví cestovního ruchu a v rozvoji regionu. V závěru této kapitoly je představeno postavení kultury v dokumentech Strategie regionálního rozvoje v České i Slovenské republice.

V následující kapitole je představen teoretický koncept cestovního ruchu a jeho jednotlivé formy. Pro potřeby této práce byly vybrány jen určité typy, a to: agroturistika, enoturistika, gastroturistika a cykloturistika, které zastávají svou vlastní podkapitolu. Dále se kapitola zabývá vinařským průmyslem a ekonomikou vinařství obou států. V krátkosti je zde popsána i historie vinařství na těchto územích. Pro úplnost a představu o práci ve vinici je zde vložena i podkapitola obsahující popis vinařských činností vinařů v každém měsíci v roce a také spojitost s konkrétními kulturními událostmi, které se v tom čase konají.

V praktické části diplomové práce je na úvod představena právní úprava vinařství České i Slovenské republiky, s důležitými novelami a rozdíly oproti starému zákonu. V dalších dvou podkapitolách jsou popsány vinařské oblasti v obou zemích a jejich stručná charakteristika a dělení.

Další dvě kapitoly uvádějí výčet konkrétních obcí v mikroregionu Hodonínsko a Skalického vinohradnického rajónu. V úvodu obou kapitol je podkapitola s nejčastěji pěstovanými odrůdami vín v těchto oblastech. Každá obec má svou samostatnou podkapitolu a obsahuje její základní charakteristiku související s tématem práce a kulturní, vinařské události, které se v ní konají. U kapitoly Skalického vinohradnického rajónu byl zvolen postup sloučení určitých obcí do samostatných skupin, z důvodu jejich velikosti a slabé turistické atraktivity.

Vlastní práce spočívala v provedení předvýzkumu, dotazníkovém průzkumu a následné analýzy získaných dat. Dotazník se skládal z třiceti dvou otázek a v podkapitole o analýze dotazníku je u každé otázky popsáno shrnutí odpovědí a jejich možné odůvodnění.

Poslední podkapitola obsahuje shrnutí výsledků dotazníku spolu s doporučením na zlepšení. Vliv vína na kulturu je pozoruhodný. Kraj jižní Moravy má své jméno po celé České republice i v zahraničí a je vyhlášenou vinařskou oblastí. Naproti tomu Skalický vinohradnický rajón není tak známou lokalitou, kromě okresního města Skalica, avšak také má své kulturní klenoty a kvalitní vína, jako například Skalický rubín, který byl mimo jiné v roce 2017 zapsán do registru Chráněných označení původu. Je zajímavé pozorovat, jak jednotlivé obce dokážou využít svého kulturního potenciálu a spojit ho s tímto nápojem a jak velké jsou rozdíly mezi těmito oblastmi i když leží v těsné blízkosti.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je prozkoumat jednotlivé faktory, které mohou vést k návštěvě vybraných destinací, a zjistit, jak tyto motivy vedou ke zvýšení návštěvnosti a atraktivnosti regionu. S tím souvisí i dopad těchto motivů na rozvoj regionu a celkový vliv na cestovní ruch v dané oblasti.

Prvním dílčím cílem byla charakteristika jednotlivých teoretických konceptů, které se vztahují k tématu práce, pro zjednodušení pochopení celkové problematiky vybraného tématu.

Druhým dílčím cílem bylo zjistit pomocí dotazníkového šetření, jak vinařství jako takové působí na atraktivitu obce nebo oblasti, ve které se nachází a zda zvyšuje její kulturní potenciál a udržuje návštěvnost.

2.2 Metodika

Diplomová práce je rozdělena na dvě části. Teoretickou a praktickou část. Teoretická část se zabývá vymezením základních definičních rámců, k jejichž získání bylo nutno provést studium vybrané knižní literatury, uvedené v literární rešerši a v seznamu použitých zdrojů. Tato část obsahuje problematiku kultury, vína a cestovního ruchu a jejich vzájemného propojení.

Ve druhé části práce je zmapována současná situace ve vinařském odvětví, jako je například právní sféra dané problematiky, vinařské oblasti a deskripce jednotlivých obcí mikroregionu Hodonínsko a Skalického vinohradnického rajónu spolu s výčtem vinařských událostí v nich konaných.

Experimentální část je ukončena analýzou dotazníkového šetření v rámci kvantitativního výzkumu, který vycházel z komparace dvou zkoumaných regionů. Výsledky dotazníku byly zpracovány elektronickou formou v programu Microsoft Excel a převedeny do zodpovídajících grafů.

Dále byly použity metody dedukce, indukce v rámci rozboru jednotlivých odpovědí dotazníku a syntéza, která se vyskytuje v závěru a doporučeních práce.

3 Teoretická východiska

V rámci následujících podkapitol jsou představeny hlavní teoretické rámce a koncepty související s tématem diplomové práce, které poslouží jako teoretický podklad pro následující kapitoly. Dále jsou v této části formulovány předpoklady cestovního ruchu a je poukázáno na faktory, které umožňují realizaci cestovního ruchu a které cestovní ruch ovlivňují. Nezbytnou součástí je definování specifik vinařského cestovního ruchu.

4 Kultura

Pojetí kultury představuje to, co je charakteristické pro každou společnost. Je to určitý způsob života konkrétního společenství lidí, který zároveň udává pro tuto společnost smysluplný směr. Představuje jakýsi systém žití, který se dědí z generace na generaci. Tím se kultura mění a vyvíjí. Jsou v ní obsaženy jisté vzory chování, které se považují za dobré a jsou společností akceptovány. Patří do ní víra, morálka, vědění, právo, umění, zvyky a další mravy, které si člověk dokáže osvojit sám jako součást společnosti. Kultura má vícero podob. Mohou to být výtvořiny či kreace lidského faktoru nebo mít formu v normách, hodnotách a kulturních vzorech, které systematizují lidské chování (Heřmanová, Chromý a kol., 2009).

Kultura každé společnosti charakterizuje vše, co vybudovalo lidstvo v průběhu svého vývoje a skládá se z několika prvků.

Jako první jsou informace. Poznání je nezbytnou součástí každé společnosti a pomáhá ji dělat lepší a dokonalejší. Znalosti a vědomosti jsou rozděleny na vědecké a každodenní. Při setkávání se s každodenními informacemi si kolikrát ani neuvědomujeme jejich nabývání, a to i přesto, že jsou velmi důležité. Ukazují nám, zda jsou věci a situace kolem nás dobré nebo zlé, a nabízejí nám určitý vzorec chování. Na rozdíl od každodenních poznatků jsou vědecké poznatky dosaženy studiem v různých oborech (Heřmanová, Chromý a kol., 2009).

Mezi další kulturní prvky patří normy a hodnoty. Jsou hlavní součástí a základem organizační kultury. Jedná se v podstatě o pravidla etiky a etikety, která odlišují jednotlivé kultury, a je důležité, aby je členové společnosti akceptovali. Hodnoty slouží k vytváření norem konání a chování. Díky normám členové společnosti konají činnosti, které společnost akceptuje. Podle norem chování se vytvářejí i normy právní (Heřmanová, Chromý a kol., 2009).

Jako kulturu označujeme i materiální a nehmotné statky. Za materiální statky jsou považovány všechny předměty jak denní potřeby, tak umělecká díla, sbírky, oděvy, stavby přičemž se nejedná pouze o architektonické objekty či urbanistické soubory, ale i zahrady, parky a další symboly, které jsou pro konkrétní společnost charakteristické. Zařazují se sem i osobité nebo specifické předměty. Jejich příkladem mohou být sochy, relikvie a náboženské objekty. Mezi nehmotnou a duchovní kulturu patří komplex lidské činnosti,

její výsledky v oblasti umění, vědy, písma, hudebních, tanečních či hlasových projevů, náboženství a celkově lidové zvyky a tradice (Heřmanová, Chromý a kol., 2009).

Z nehmotné kultury je nutné zmínit podstatný element, kterým je jazyk. Ten je považován za kulturní dědictví, které má každá společnost ve své vlastní specifické podobě. Kromě vzájemné komunikace a dorozumívání je významný také pro zprostředkování informací a empirických i abstraktních myšlenek. V současnosti narůstá důležitost i dalších, cizích, jazyků, aby mezi sebou mohly odlišné kultury vzájemně komunikovat (Heřmanová, Chromý a kol., 2009).

Dlouhodobým pozorováním přírodních jevů v souvislosti s vínem vzniklo mnoho pranostik, přísloví a pořekadel, které neodmyslitelně patří k tradicím. Už v minulosti hospodáři registrovali rozmanité přírodní změny a ty pak připisovali k zemědělským pracím, jejich plodům nebo nejrůznějším oslavám. Počasí, díky těmto pranostikám, dokázali do určité míry i předpovědět (Matuszková, 2004).

V následujících řádcích je možné nalézt výčet několika typických vinařských pranostik:

„Mokrý leden, prázdné sudy.

Jarní slunko na Vincenta k vinobraní chystá věnce.

Březen, prospěš s řezem.

Slunce-li o Nanebevzetí Panny Marie svítí, lze hojnost vína se nadíti.

Máj pro lásku krásný čas, ale vinaři kroupy hrozí zas.

Duben hojný vodou, říjen vínem.

Když je seno, není víno.

Když červen víc suchý než mokrý, naplní se na podzim dobrým vínem sudy.

Pěkně-li na svatého Bartoloměje, po celý podzimek slunce se směje, víno dobré je.

Hodně hub, málo hroznů." (Zámecké sklepy Strážnice, 2015).

4.1 Lidová kultura, tradice a folklor

Vzniku lidové kultury předcházela vývin jak ekonomické, tak sociální situace v rozličných vrstvách společnosti. Stěžejním předpokladem zde byl přímý vztah mezi tvůrci a konzumenty kultury. Lidová společnost si musela sama zaopatřit veškeré umělecké či kulturní potřeby sama. Pohybovala se ve svých pracovních, uměleckých i společenských sférách. Tam byli tvůrci i diváky vlastního kulturního projevu. Autorem lidové tvorby tedy mohl být tesař i soudce, filozof i doktor a jeho kolektiv představoval malé sociální seskupení. Inspirací pro tvorbu byl pouhý všední den, který spočíval většinou jen

v samotné práci. I umělecká tvořivost se vyvíjela zejména z praktických potřeb jedince a časem se z ní lidé naučili mít užitek. Výtvarné umění se odráželo v různých kulturách například na oděvech, které se objevovaly v podobě regionálních krojů, dále na nádobí v podobě malovaných džbánek, dále pak i v kovářství nebo řezbářství. Také umělecký hlasový projev měl v rámci každé kultury svou funkci. Lidové písně se zpívaly při obřadech, zábavách, specifických pracovních činnostech, při vyprávění pohádek nebo naopak obsahovaly vzpomínky na různé události, jako války či jiné globální nebo osobité události, kde měly i naučný charakter. Vznikala také rozličná přísloví, pořekadla nebo pranostiky, které vyjadřovali určitý stupeň poznání okolního světa. Vyvinula se jako ustálené či uzákoněné znalosti a smýšlení o přírodě, práci, rodinných či společenských vztazích. Z toho lze soudit, že lidová kultura je tedy utvořena určitými sociálními skupinami s různými ekonomickými a společenskými statusy, díky kterým si vymysleli svůj originální typ kulturní tvorby. Pro zachování osobitosti jednotlivé tvorby je kromě nositele či tvůrce důležitý také příjemce, který má na dané tvorbě také svou účast. Tento vztah se nazývá kolektivní princip tvorby a zásadně se tímto diferencuje od ostatních uměleckých druhů tvorby. Nejdůležitější pro uchování a šíření kulturní tvorby je komunikace. Nezáleželo na tom, zda se jednalo o mluvené slovo, napodobování či ukazování činnosti, podstatný byl přímý kontakt. Tímto způsobem zůstalo uchováno nejen mnoho informací a poznatků, ale i normy, dle kterých se řídily jak generace předchozí, tak z nich mohly čerpat a přejímat zkušenosti i generace následující (Leščák, Sirovátka, 1982).

Tradiční normy představovaly pevnou oporu pro následující plynulý vývoj kultury. Normy vyskytující se ve vědomí či podvědomí každého člena kolektivu, se přenášely a odrážely v jejich společenském životě a stanovovaly hodnotové zaměření a orientaci samostatných kolektivů. Pojem uchování tradic v širším pojetí znamená univerzální předávání a přebírání zvyků a obyčejů, vědomostí, zkušeností nebo také institucí. Představuje zažitou praxi a víru ve správnost vlastních názorů, která pochází z nabytých zkušeností z minulosti a přechází do současnosti. Do konceptu tradice patří jevy a zásady, které jsou stálým a obecně uznávaným uspořádáním hodnot. Dále zahrnuje trvající normy a pravidla, zobrazující vztahy sociálních skupin v závislosti k vytvořeným existujícím hodnotám a situacím. A nakonec soubor stálých procesů a mechanismů, pomocí kterých dochází k přijímání a předávání jevů, přesvědčení, norem a hodnot prostřednictvím mezigenerační i současné výměny (Leščák, Sirovátka, 1982).

Kultura by nemohla bez tradice existovat. Je to její stabilizační a nepřetržitý činitel. Na podobu jednotlivých kultur má zásadní vliv i geografická poloha. Některá území nebo oblasti disponují svými specifickými znaky a črty, které způsobují určitou separaci jednotlivých regionů. Samostatný region má své typické společné črty, které ho charakterizují. Zejména u pohraničních a sousedních měst či oblastí bývají jednotlivé kulturní projevy často dosti příbuzné. Etnikum na jedné straně není žádným uzavřeným systémem lidové kultury, proto mnohdy docházelo k jejímu propojení. Typickým příkladem je moravsko-slovenské pomezí. Jen stěží lze dokázat kdo, kdy a od koho jednotlivé prvky lidové kultury přebíral nebo přetvořil. Lidové tradice působí doteď jako aktivní prvek (Leščák, Sirovátka, 1982).

Součástí lidové kultury nebo také tradiční lidové kultury je folklor. Tento pojem je anglického původu a v překladu znamená vědomosti lidu. Koncept folklor označuje všechno, co zahrnuje nebo nějakým způsobem souvisí s historickými nebo starými projevy lidové kultury a je jednou z jeho součástí (Leščák, Sirovátka, 1982).

Jsou to veškeré kulturní jevy podávané ústní, hereckou, taneční, dramatickou či hudební formou komunikace. Podléhají kolektivním normám konkrétní místní společnosti nebo sociální skupiny. Zrcadí osobité sociální i kulturní poměry daného prostředí a také názory pramenící z etiky a estetiky. Pro folklor je typickým rysem zkřížení různorodých prvků, což znamená, že se v něm prolíná několik výrazových prostředků. Rozlišujeme slovesný, hudební a taneční a dramatický projev folkloru (Leščák, Sirovátka, 1982).

4.2 Kulturní tradice ve vinohradnictví

Jak je již výše uvedeno, lidová kultura vznikala velmi často při všední každodenní práci, ať už v zemědělské stavební nebo jiné oblasti. Kulturní a folklorní tradice jsou proto úzce spjaty také s vínem a vinařstvím jako takovým, kde se také projevovala šikovnost v oborech a zemědělských technikách. Do lidové kultury dále patří i zajímavé barevné kroje, typické pro jednotlivá území, krásná lidová architektura spočívající nejenom v charakteristických stavbách, ale také pestrobarevných malbách s motivy folkloru a lidové tvorby na jejich bránách. Prvky lidové kultury zobrazené na stavbě ukazuje obrázek č. 1 níže.

Obrázek č. 1: Lidová malba/Prušánky



Zdroj: vlastní zpracování

Pravidelné opakování a sezónnost jednotlivých úkonů, které se musely během vinařského roku provést, mělo za následek vznik nejrůznějších oslav, zvyků a rituálů, obřadů či svátků. Rozboru jednotlivých kulturních prvků budou věnovány následující kapitoly.

Mezi materiální statky nepochybně patří vinařské stavby. Jedná se nejen o samostatné budovy, ale o celé vinařské obce, kapličky, kamenná a zděná boží muka, podzemní sklípky a jiné. Zvláštní postavení mají především kapličky, ve kterých je postavena podoba, ať už obraz nebo soška, svatého Urbana, patrona vinařů. Na většině staveb se vyskytují tradiční folklorní motivy různých barev, nejčastěji červené a modré, které v minulosti bývaly mnohdy jediným orientačním bodem. I samotné rozložení jednotlivých staveb do reliéfu krajiny je velmi promyšlené a zesiluje tak její krásu. Mnoho z těchto staveb však bylo poznamenáno minulým režimem, ať už to byla součást plánu nebo se jednalo o pouhou nepozornost traktoristů, či zničení vandaly, představuje to nevyčísitelnou kulturní i historickou ztrátu (Kraus a kol., 1999).

Mezi nejtypičtější vinařské objekty patří lisovny a sklípky, postavené obvykle na okraji vinice, která je vzdálená od vesnice. Není to však pravidlem. V některých místech jsou sklepy zakomponované do obce a podílí se tím na její historické hodnotě. Toto zakomponování záviselo na vůli vrchnosti, která většinou vymezila vinice na jednom místě, a proto se u nich stavěly i sklepy a tím vytvářely navazující řady. Ve vinařských oblastech na Moravě jsou běžnější výstavby vinařských městeček mimo obce. V 17. století

byly sklepy nazývány také pojmy jako plže či plžiny. Na některých místech, například v Petrově, je tento název dosud oficiálně užíván. Tyto sklípky mají obdélníkový půdorys a jsou vykrouženy a vykopány v pískovci nebo jílu. Jiné jsou postaveny klasicky z kamenů a cihel. Sklepy, které jsou vykopány pod úrovní půdního povrchu, musí mít postavenou příčnou propojovací chodbu takzvanou šíju. Tato šíja má být dlouhá tak, jak je dlouhý sklep. Dle tradice souvisí délka šíje se stabilnější teplotou jak v zimě, tak v létě. Sklep tvoří většinou jen jedna místnost, mimořádně mohou být i dvě - přední a zadní sklep, které od sebe dělí mohutné dveře, například na Slovácku. V těch nejstarších sklepech byly uměle vystavěny malé skryše, které se jmenovaly lochy. Do nich se ukrývalo dobré víno či jiné produkty z hospodářství před vojsky nebo panstvem. Sklepy většinou mívaly i předsklepi, které se dnes vyskytuje spíše výjimečně. Byl to jednoduchý, otevřený přístřešek sloužící jako záštita vchodu do sklepa. V současné době jejich funkci nahradila lisovna. Vinařské sklepy na Moravě existovaly už ve 13. století, přičemž některé dokumenty prokazující selské lisovny až z 16. století (Kraus a kol., 1999).

Lisovny mohou existovat v různých podobách. Nejrozšířenější je patrová lisovna spolu se sklepem. Další druh je pozemní lisovna, kterou spojuje se sklepem šíje, nebo lisovna postavená hned nad sklepem, mající vlastní vchod. Jejich vybavení a náradí je ve všech stejné a má jednotný význam. Dnes je jen málo staveb, které vypadají tak, jak byly rozestavěny v minulosti. K původním vinařským objektům byly během let přistavěny další části domu, ve kterých se normálně bydlelo. Tyto části však nepatřily k obci, i když rozmístění budov by tomu jasně naznačovalo. Je to proto, že tyto domy byly stavěny velmi blízko obce, až se s ní spojily do jednoho celku. Tento proces se dá velmi dobře demonstrovat na příkladu vesnice Starý Poddvorov, kde si chalupníci stavěli svá obydlí na starých lisovnách či sklepech. Opačným příkladem je obec Velké Bílovice, jejichž vinařská osada byla vystavěna o kus dál a dodnes se s ní nespojila. Dalšími jsou Nechory u Prušánek, které vytvářejí jakousi vinařskou vesničku s vinnými sklepy, kde je i malé náměstí a další sousedící uličky (Kraus a kol., 1999).

V posledních desetiletích se vinařské budovy výrazně přestavovaly. Se stále více stoupajícím fenoménem vinařské turistiky bylo žádoucí vybudování takzvané chalupy, která slouží jako prostory pro bydlení, pro příjemné posezení u vína, degustace nebo jako dispozice již zmíněného vinařského turismu (Kraus a kol., 1999).

4.3 Víno a folklor

Moravský vinařský folklor je i z evropského pohledu velmi rozmanitý a atraktivní. Co se týče srovnání folklorních písní s jinými zahraničními písněmi, je možné si všimnout, že na rozdíl od Rakouska, Itálie nebo Švýcarska má folklor velmi různorodou škálu uměleckých žánrů. Jedná se například o tahavé písně o smutných osudech, ale na druhou stranu také o radostných fašankových prožitcích. Český folklor je výjimečný zejména v tom, že i skrz malé území nabízí široké spektrum hudby, tradičních oděvů z různých oblastí a regionů a mnoho podob hraných zvyků, jako je například zarážání hory. Významnost dodržování tradic je podtržena i existencí zájmových spolků, nebo individuálních osobností, které se na dodržování tradic nejvíce podílejí. Mezi tradiční vinařské události patří nejvíce vinobraní. Historie slavnosti vinobraní sahá přibližně do předválečného období. V tom čase bylo organizováno jenom pro majetnější a zámožnější vrstvy tehdejšího obyvatelstva. Až po 2. Světové válce se vinobraní rozšířilo v Čechách a na Moravě. Dnes je vinobraní považováno za velkou kulturní i folklorní událost na oslavu ukončení práce ve vinohradech. Organizuje se nejen ve velkých a důležitých městech, ale i v menších obcích, které mají dalekosáhlé, historické, vinařské kořeny. Těmi nejznámějšími v České republice jsou vinobraní ve Znojmě a v Mělníku. Popřední vyhlášenou oblastí stále dodržující zažitá pravidla a tradice ve vinařském odvětví je území Moravy. Zde má vinobraní skoro v každé obci či vesnici ustálenou tradici a stanoveno pevné datum v kalendáři akcí. Vinobraní se příliš neodlišují ani svým průběhem. Organizují se historické průvody spojené například s dobovými scénkami, divadelními představeními a dalším kulturním programem. Nesmí chybět ani vystoupení různých místních folklorních souborů a koncerty hudebních skupin. Na místě se také předvádí stánky s tradičními řemesly, ručně vyrobenými výrobky nebo drobnými suvenýry. Nejdůležitějším článkem a symbolem celého vinobraní jsou ovšem stánky místních vinařů nabízející ochutnávku nebo nákup svého vína a burčáku (Vinařský fond, 2015).

Ještě před vinobraním se však odehrává událost zvaná zarážání hory. Je to starý vinařský zvyk, který probíhá v období mezi druhou polovinou srpna a první polovinou září. Tento rituál se vykonával se záměrem zvýšit kvalitu a kvantitu vína. Když byla hora zaražena, mohl do ní vstoupit jenom vlastník vinohradu, nebo správce, který vinici hlídal. Proces zaražení hory začali muži, kteří přinesli na ramenou oloupaný kmen stromu. Vrch kmene tvořila kytice, kterou tvořilo devět druhů květin spolu s bílými i červenými hrozny

a jedním vínem. Tento kmen, představující horu, byl následně zaražen do předem vykopané a připravené díry. Kmen neboli hora, byl podpírán čtyřmi menšími kolíky, což mělo symbolizovat čtyři evangelisty a dvanáct velkých sloupů vyjadřujících dvanáct apoštolů a dvanáct měsíců v roce. Při tomto obřadu se tradičně čte i horenské právo. Tento, dnes již víceméně divadelní zvyk, měl mít důležitou ochrannou funkci před škůdci a zloději hroznů (Frolec, 1984).

Další, velmi významnou událostí každé vinařské obce, jsou krojové hody nebo také posvícení. Termín hodů si určuje každá obec samostatně podle světce, kterému je vysvěcen kostel v obci, ale zpravidla se konají mezi červnem a listopadem. Největší oslavy jsou vždy v neděli. Datum se vybere podle svátku jednotlivého světce a hody se konají vždy o nejbližším víkendu k tomuto dni. Slavnosti začínají již v pátek nebo čtvrtek. Každé hody probíhají jinak podle specifik dané obce. Nejviditelnější rozdíly jsou vždy v tradičních krojích a dále v tradičních písních. Organizace a celý proces slavnosti má na starost takzvaný stárek, který zastává funkci vedoucího mladých. Se stárkem se zvolí i jeho společnice stárková. Zlatým bodem celých slavností je nedělní stavění máje s následnými posledními přípravami tanečních prostor a dalších záležitostí. Ostatní večery se může sedět u vína a u cimbálové muziky se zpěvem mužských sborů. V dnešní době se tyto tradice stále dodržují, nicméně kvůli nastupující mladé generaci se přidala i hodová diskotéka. Když nastane neděle, dostane slovo dechová hudba, která hraje do pochodu přes celou vesnici nebo obec. Některé hody končí až ve středu, ale definitivně se uzavírají až týden po oficiálních hodech na takzvaných hodkoch (Lidové tradice z regionů Moravy, 2011).

V současnosti se obnovují a připomínají ještě například tradice dožínek, svěcení vína, fašanky, vinohradnické plesy a mnoho dalších. Pro nové, ale i starší generace to je, kromě zajímavé tradiční kultury, v současnosti zároveň i turistické lákadlo. Vinařský turismus je na vzestupu a jeho popularita se stále zvětšuje. Dokazují to i každoročně se zvyšující počty návštěvníků nejenom z blízkých, ale i ze vzdálenějších měst (Lidové tradice z regionů Moravy, 2011).

4.4 Kultura v rozvoji regionu

Hmotné i duchovní složky kultury, kulturní krajina, různé jevy a postupy spolu s jejich nositeli a realizátory, popisují významné prvky diferencovanosti v rozvoji obcí, měst či regionů. Kromě intelektuálního, emocionálního a morálního rozvoje obyvatel,

významně podporuje sjednocování a rozkvět celé společnosti. Je instrumentem přenášení zkušeností a poznatků mezi generacemi a její složky charakterizují komplex sociální a individuální územní identity. Pomocí kultury se může společnost seberealizovat a nabízí širokou škálu volnočasových aktivit. Pro rozvoj regionu je avšak kromě sociálních funkcí důležitá také funkce ekonomická. Kulturní průmysl spolu s kulturním turismem má výrazný podíl na státních či komunálních příjmech do rozpočtů. Přispívání k vytváření nových pracovních míst či příležitostí s sebou nese i řadu pozitivních externalit, jako dodávání zboží nebo služeb z odlišných sektorů národního hospodářství, rozmach malého a středního podnikání, zviditelnění regionu, zatraktivnění image místa, zvýšení koupěschopnosti obyvatelstva, urbanistická regenerace, posílení kulturní úrovně a úrovně vzdělání mezi obyvateli, lepší kvalita života, bohatý kulturně-společenský život a na něj pak navázat další kulturní aktivity (Heřmanová, Chromý a kol., 2009).

To, jak Česká republika využívá svůj kulturně historický potenciál a své kulturní dědictví, nejvíce ze všeho ovlivňuje absolutní kvalita. Druhotnými faktory jsou plány a vize v rozsahu programových rozvojových dokumentů, samotná propagace a podpora, know how pro získání dostatečných financí, módní trendy a preference. Krajina jako dědictví zde figuruje jak na globální, tak na lokální úrovni. Obsahuje přírodní a estetické hodnoty, které jsou zdrojem pro kulturně historickou a rekreační identitu. Vysvětlit rozdíl mezi kulturním dědictvím a kulturně historickým potenciálem je složitější. Dědictví je široký koncept, který zjednodušeně obsahuje všechno, co lidé chtějí chránit. Dělí se podle různých charakteristik, jako například podle významu, původu, vlastnictví nebo povahy. Toto rozdělení je nejednoznačné, protože z velké míry závisí na našich osobních zkušenostech a hodnotách. A právě tyto hodnoty nám pomáhají rozhodovat se, co zůstane zachováno a co zanikne. Kulturně historický potenciál regionu je užší pojem než kulturní dědictví a představuje tedy pro veřejnost neznámé, nebo známé, nicméně nevyužité, kulturní artefakty, předměty, budovy nebo jiná zařízení. Je charakteristický určitou rezervou ve vlastním rozvoji nebo konkrétním lokálním či regionálním specifíkem, čímž by získal i konkurenční výhodu (Heřmanová, Chromý a kol., 2009).

4.5 Kultura a cestovní ruch

Tyto dva koncepty jsou už od nepaměti ve vzájemné korelaci. Kulturní cestovní ruch jako samostatná kategorie se začal více rozvíjet především mezi majetnějšími a vzdělanějšími vrstvami obyvatelstva, zhruba koncem 70. let. 20. století.

Zaměřuje se zejména na seznamování se s historií a kulturou populace a poznávání zvyků a tradic ve zvolené lokalitě. Ústředním cílem jsou pro turisty historické stavby, objekty se stopami lidové architektury, náměstí a kulturní centra, výstavy, galerie, divadla, muzea, komentované procházky a také kulturní programy jako hody, folklorní slavnosti, festivaly, koncerty atd. (Heřmanová, Chromý a kol., 2009).

V souvislosti s kulturním turismem vznikla v roce 1999 pod záštitou organizace ICOMOS (International Council on Monuments and Sites) Mezinárodní Charta kulturního turismu. Charta: „*Pomáhá regulovat směr managementu cestovního ruchu v místech s významným kulturním dědictvím. Definiuje vztah mezi turismem a kulturní diverzitou míst, turismem a interkulturním dialogem a turismem a regionálním rozvojem. Organizace a státy podepsané pod touto chartou se zavazují k boji proti chudobě v turistických destinacích, ochraně životního prostředí a vzájemnému kulturnímu respektu.*“ (Heřmanová, Janouchová, 2015).

V současnosti se kulturní turismus zařazuje mezi velmi rychle se rozvíjející trhy cestovního ruchu. Podle některých autorů, dle atraktivity vybrané destinace je 35-70 % mezinárodních turistů, co jen podtrhuje důležitý vliv kultury na cestovní ruch (McKercher, Du Cros, 2002). Tento druh cestovního ruchu se neuskutečňuje jenom za historií, ale také za dnešními moderními kulturními zdroji jako jsou divadla, festivaly, folklorní slavnosti atd. Na základě tohoto měřítko se kulturní turismus rozděluje na tzv. *heritage tourism*, který představuje putování za kulturními zdroji a hodnotami spojené s historií, minulostí nebo konkrétním kulturním dědictvím (*heritage* v angl. dědictví) a tzv. *arts tourism* - turismus propojený s aktuální kulturní tvorbou. (McKercher, Du Cros, 2002).

Pokud je vzájemný vztah a komunikace kultury a cestovního ruchu efektivní, má pozitivní vliv nejenom na atraktivitu, ale posiluje i konkurenceschopnost dané destinace. Každý region má svou osobitou kulturu, která může mít významný vliv na příjmy z kulturního dědictví. Proto je důležité jednotlivé objekty a tvorbu kulturního potenciálu zachovávat, udržovat a předvádět veřejnosti, aby měly co největší přínosy pro místní komunity. Mezi největší benefity patří nepochybně zvyšující se množství návštěvníků a turistů, kteří se zajímají nejenom o historii, ale i o její zachování. Tento fakt má velmi pozitivní vliv na příjmy z rozličných historických atraktivit a nabízí šance pro místní investice do této oblasti a násobuje její popularitu. Dále kladně působí také například na snížení nezaměstnanosti, nová pracovní místa, zvýšené příjmy z daní nebo celkové posílení regionální ekonomiky (Indrová, 2008).

Pro uskutečnění cestovního ruchu jakéhokoliv charakteru je nejvýznamnější motivace jednotlivých aktérů. Podle Lochmanna a Mundta mezi nejčastější důvody patří: vzdělávání v jazykové oblasti, informačních technologiích, výtvarné kurzy, fotografické kurzy, běžné studijní či vzdělávací cesty, kulturní aktivity, jako divadla, koncerty, festivaly nebo výstavy, cesta se záměrem nabytí kulturních zkušeností, rekreační výlet spojený s poznáváním kultury v konkrétních regionech a činnosti s tím související, nebo obchodní a pracovní cesty (Lohmann, Mundt, 2006).

Pod koncept kulturního turismu přísluší komplex kulturního managementu, který se zaměřuje na ekonomické cíle a systém cestovního ruchu, pro který jsou primární kulturně-sociální cíle. Posláním v každém dobře pracujícím managementu je vybudovat si nejen vlastní prospěch na určitém udržitelném kulturním zdroji, který je nutno rozvíjet, ale musí myslet i na užitek pro celou veřejnost. Samotný vzestup cestovního ruchu představuje značné množství nových příležitostí pro místní obyvatele, sektor kultury nebo pro region. Je však nevyhnutelné dbát o to, aby poskytování kultury pro komerční využívání nenarušovalo vzájemnou integritu či celistvost v celém systému. Tato využitelnost nezávisí jenom na kulturním cestovním ruchu jako takovém, ale zvláště i na jeho účastnících a na jejich preferenci ve spotřebě kulturních statků. Z tohoto aspektu vychází jeho rozdělení na primární a sekundární (Stadtfeld, 1996).

Logicky pro primární cestovní ruch je kultura hlavním cílem cestování a pro sekundární se jedná pouze o vedlejší zpestření. Například při služební cestě je sekundárním cestovním ruchem návštěva památek, lázní, divadla atd. (Kesner a kol., 2008). Aby byl kulturní potenciál destinace maximálně využit, musí existovat také vhodné produkty na její propagaci. Toto využití záleží na konkrétním regionu a jeho specifikách, podle kterých jsou navrženy tematické cíle, předměty nebo činnosti. Turistické trasy spolu s tematicky orientovanými kulturními a historickými památkami představují příležitost pro organizace na vytváření různých programů, a zároveň poskytují možnost do nich začlenit různé řemeslné a umělecké výrobky či gastronomické speciality každého regionu. Nejčastěji se vyskytují tradiční místní výrobky a produkty z domácích materiálů a surovin, mezi kterými má i oblast vinohradnictví své místo (Strategický rozvoj destinace cestovního ruchu, 2007).

4.6 Kulturní ekonomika

Tento pojem (kulturní ekonomika) se začal rozvíjet až v 90. letech 20. století, kdy se začal projevovat její pozitivní dopad na regionální rozvoj. Úzce souvisí s trvale udržitelným rozvojem a je jedním z jeho čtyř hlavních komponentů. Udržitelný rozvoj je založen na rozvoji lidské společnosti a snaží se postupně sjednocovat hospodářský pokrok s tím společenským. Zároveň bere výrazný ohled na zachování a ochranu životního prostředí. Mezi jeho další části patří ekonomický, sociální a environmentální segment rozvoje (Palatková, Zichová, 2014).

Ekonomické dopady udržitelného rozvoje se ve většině odborné literatury rozdělují na přímé, nepřímé a odvozené. Toto jednoduché dělení je odůvodněno důrazem na vyšší hodnověrnost a zamezení toho aby se celkový dopad přecenil. Do přímých dopadů patří náklady kulturních organizací, nepřímé dopady jsou způsobeny subdodavateli a odvozené dopady jsou následkem výdajů od zaměstnanců přímých i nepřímých dodavatelů (Raabová, 2010).

Postupná ekonomizace, neboli zhospodárnění lokálních, ale i národních kulturních památek, výrazně podporuje hospodářský růst. Současné podnikání s památkovými objekty se dnes provádí kombinovaně. To znamená, že se využívají k mnoha kulturním aktivitám, a to nejen z důvodu působení na co nejširší veřejnost, ale také zároveň kvůli částečné diverzifikaci rizika. (Patočka, Heřmanová, 2006)

Ekonomicky zaostalejší regiony nemají v tomto směru na výběr a jsou ke kombinovanému využívání staveb přinuceny, aby mohly nabídnout co nejširší paletu služeb a kulturní potenciál byl dostatečně využit. Historické stavby se dělí na dvě skupiny. Jsou buď pronajímány v rámci cestovního ruchu, nebo jsou využitelné pro samotné bydlení. Není výjimkou ani propojení těchto dvou funkcí. To samé se děje i mezi vinohradnickými objekty. Avšak nesmí být opomenut hlavní, primární důvod, proč je turisté navštěvují. Kvalitní a chutné víno vždy bylo a bude největším lákadlem bez ohledu na historickou hodnotu stavebního objektu. I proto je nejlepší volbou výběr kvalitního vína přímo u výrobce, popřípadě v dobré vinotéce. Volba vína závisí na příležitosti, pro kterou ho kupujeme. Jednoduchá vína se hodí třeba na léto nebo na grilování s přáteli. Pokud by víno mělo být darem, většinou je vybíráno to, které má větší kvalitu. Vínu se dá přizpůsobit i jídelníček, který dokonale podtrhne jeho osobité vlastnosti. Gastronomii spojené s vínem se věnuje jedna z následujících kapitol.

4.7 Kultura a cestovní ruch ve Strategii regionálního rozvoje České a Slovenské republiky

Dokument Strategie regionálního rozvoje ČR 2014 - 2020 (dále jen „Strategie“) vydalo v roce 2013 Ministerstvo pro místní rozvoj a představuje stěžejní koncepční podklad pro sektor regionálního rozvoje. Vzorem pro tuto Strategii byla listina s názvem: Plán nelegislativních úkolů vlády na 1. pololetí 2013. V rámci této strategie spadají do oblasti kultury mnohé činnosti a zaměření. Jedním z nich je i kulturní dědictví. Pro kulturu má zvláštní význam především četnost neprofesionálních aktivit, vykonávaných obzvláště zájmovými spolky. Tento jev se nejčastěji vyskytuje právě ve venkovských oblastech, kde je silná komunita a existuje tam mnoho malých organizací, které zabezpečují některá společenská či kulturní vyžití. Činnost neprofesionálních skupin čerpá hlavně z místních tradic. Ať už se jedná o domácí nebo regionální tradice, mají zásadní vliv na zvýšení atraktivity a propagaci daného místa a podporuje ztotožnění regionu s jeho obyvateli.

V České republice působí velké množství kulturních seskupení zahrnující neziskové i privátní organizace jako muzea, festivaly, výstavy atd. Občanské vybavení a technický stav zařízení těchto spolků je častokrát ve špatném stavu a musí se do něj pravidelně investovat, i když do kulturní segment nedisponuje dostatečnými finančními rezervami. Snaha dosáhnout vyrovnaného rozvoje ve většině regionů si klade na důraz hlavně rovnoměrný a bezproblémový vývoj, aby měly všechny regiony stejné příležitosti a podmínky a aby byl plnohodnotně využit jejich nejenom kulturní potenciál.

V současné, neustále se měnící společnosti, se však návštěvnost památek pomalu snižuje. K posílení jejich atraktivity přispívají rozmanité doplňující programy z oblasti cestovního ruchu. Nepříznivě na lokální a regionální identitu působí neustále probíhající globalizace. Nastává ekonomizace kulturních objektů, které jsou stále více komerčně využívány. Proti globalizaci však odolně bojují regiony se svou mnohaletou zakořeněnou tradicí a snaží se rozvoji a modernizaci jejich kultury zabránit. Jedním z prostředků, které se snaží udržet lidovou tradici a kulturní dědictví našich předků, je fenomén vinařství a jeho zakomponování do některých turistických aktivit (Strategie regionálního rozvoje ČR, 2013).

Základním dokumentem na podporu regionálního rozvoje na národní úrovni v Slovenské republice je "Národná stratégia regionálneho rozvoja SR". Jedná se podobně jako u Strategie regionálního rozvoje ČR 2014 - 2020 o výchozí strategický dokument,

jehož cílem je určení vhodného strategického přístupu státu na podporu regionálního rozvoje v Slovenské republice (Národná stratégia regionálneho rozvoja SR, 2008).

Slovenská republika je výjimečná svou různorodostí jak v etnickém tak náboženském rozložení obyvatelstva, která pramení z historického vývoje a má vliv i na kulturní potenciál. Národní kultura zahrnuje vzácné kulturní zdroje jako architektonické památky, výjevy ze sakrálního prostředí nebo dobové artefakty (Národná stratégia regionálneho rozvoja SR, 2008).

Tak jako v České republice je i zde kladena do popředí lidová kultura a tradice se zvláštním zřetelem na kulturní fenomén ze zemědělské oblasti. I zde má cestovní ruch své místo a v současnosti se jedná se o velmi dynamicky se rozvíjející oblast zaměřenou na kulturní dědictví a přírodní atraktivitu v konkrétních krajích. Podle tohoto strategického dokumentu má Slovenská republika kvalitní a rozsáhlý kulturní potenciál, avšak schopnost ho využít výrazně zaostává. Podpora by měla být zaměřena zejména na venkovské oblasti, jejich charakteristické znaky i kulturní příležitosti, využitelné v cestovním ruchu (Národná stratégia regionálneho rozvoja SR, 2008).

5 Cestovní ruch

Koncept cestovního ruchu je v současné literatuře velmi složité jednotně definovat. Cestovní ruch, také často označován jako turismus, je Hornerem a Swarbrookem (2003, s. 53) charakterizován jako "*Krátkodobý přesun lidí na jiná místa, než jsou místa jejich obvyklého pobytu, za účelem pro ně příjemných činností.*" Toto vymezení však není úplné, protože nezahrnuje údaje jako je vymezený čas nebo určitá vzdálenost cíle, aby bylo možné odhadnout, zda se jedná o turistu či nikoliv.

Cestovní ruch lze tedy definovat vícero způsoby. Pro účely této práce je vybrána konkrétní definice vymezená United Nations World Tourism Organization UNWTO a to: "*1. cestovní ruch je činnost osob cestujících do míst a pobývajících v místech mimo své obvyklé prostředí po dobu kratší než jeden ucelený rok, za účelem trávení volného času a služebních cest (osoba nesmí být odměňována ze zdrojů navštíveného místa); 2. cestovní ruch je mnohostranným odvětvím, které zahrnuje dopravu, turistická zařízení, poskytující ubytování a stravování, služby cestovních kanceláří a agentur, průvodcovské služby, turistické informační systémy a další infrastrukturu či další služby cestovního ruchu. Odvětví cestovního ruchu patří mezi nejvýznamnější součásti národní i světové ekonomiky.*" (Heřmanová, Janouchová, 2015).

V České i Slovenské republice představuje cestovní ruch podstatnou složku státního hospodářství. Nabízí pracovních příležitosti, je důležitým zdrojem deviz, přispívá k produkci HDP a výrazně přispívá ke zlepšení životní úroveň i rozvoje jednotlivých regionů (Ryglová, 2009).

Ekonomickým potenciálem cestovního ruchu je kapacita, struktura a využití infrastruktury. V zeměpisném či geografickém pojetí je potenciálem schopnost území poskytovat podmínky pro svůj rozvoj. Dělí se na potenciál vytvořený člověkem a přírodní potenciál (Mariot, 1983). Současná literatura popisuje přírodní potenciál jako primární nabídku a potenciál vytvořený lidskou činností jako sekundární nabídku. Poptávka po cestovním ruchu je ve výsledku synchronizace různých biologických, psychologických, ekonomických, sociálních, kulturních, demografických, politických a dalších prvků. Subjektem poptávky je návštěvník, jehož cílem je uspokojení vlastních osobitých potřeb (Ryglová, Burian, Vajčnerová, 2011).

Poptávka v oblasti cestovního ruchu se vyznačuje celistvostí rozličné potřeby lidí, je nutnost zabezpečit komplex služeb, střídavost intervalů - sezónnost, víkendy, svátky,

elasticita, což je pružnost změny poptávky ovlivněna vnějšími i vnitřními faktory, a důležitost - bez poptávky není turismus (Ryglová, Burian, Vajčnerová, 2011).

Předpokladem pro rozvoj cestovního ruchu, je splnění určitých zásadních předpokladů. Tím nejdůležitějším je dostatečné množství volného času, který je člověk schopný investovat do cestovního ruchu. Druhým jsou finanční zdroje, kterými člověk disponuje a má možnost si zabezpečit dopravu, ubytování, stravu, vstupy na různé atrakce atd. (Ryglová, Burian, Vajčnerová, 2011).

Třetím a neméně důležitým předpokladem je svoboda pohybu občanů, jak ve svém státě, tak i po dalších krajinách Evropy a ostatních kontinentů. Volba nejrůznějších destinací také umožňuje vznik vícero typů a forem cestovního ruchu (Ryglová, Burian, Vajčnerová, 2011).

Cestovní ruch ovlivňují tři kategorie faktorů: selektivní nebo také stimulační, lokalizační a realizační. Mezi faktory selektivní patří taková specifika, která podněcují turismus v postavení nabídky. Je to schopnost země se aktivně nebo pasivně účastnit turismu a má možnost zvolit vhodné obyvatele a oblasti, které mají pro turismus nejlepší potenciál (Ryglová, Burian, Vajčnerová, 2011).

Selektivní faktory Hamarnehová (2012) dále rozdělila na objektivní nebo subjektivní. Do skupiny objektivních faktorů patří: politické, ekonomické, demografické, ekologické a urbanizační faktory. Podle Ryglvé, Buriana a Vajčnerové (2011) se k nim připojují ještě administrativní a materiálně technické faktory a do subjektivních spadají psychologické faktory. Lokalizační faktory jsou ovlivněny podmínkami a profilem konkrétní země (přírodní podmínky a atraktivita), a dále mezi ně patří naopak společenské atraktivita vytvořené člověkem. Realizační faktory umožňují realizaci cestovního ruchu ve vybrané oblasti (kapacita a kvalita služeb). (Ryglová, Burian, Vajčnerová, 2011).

Způsob realizace cestovního ruchu ovlivnil jeho rozdělení v současnosti na následující typy: (Palatková, Zichová 2011)

Podle plánovaného cílu

- domácí
- výjezdový / incoming
- příjezdový / outcoming

Podle vlivu na státní rozpočet

- aktivní

- pasivní

Podle způsobu platby za náklady

- komerční
- sociální

Podle způsobu zajištění

- organizovaný
- neorganizovaný
-

Podle věkového rozpětí účastníků a aktérů

- děti
- mládež
- rodiny s dětmi
- rodiny bez dětí
- senioři

Podle časového hlediska

- jednodenní
- krátkodobý
- dlouhodobý

Podle povahy cílové destinace

- městský
- venkovský
- resorty / hotely / letoviska

Podle pravidelnosti cesty

- osobní (dovolená)
- obchodní a profesní (služební cesty)

Do tohoto dělení spadá i specifické a jedno z nejlukrativnějších odvětví cestovního ruchu, kongresový cestovní ruch. Aktéry a účastníky jsou většinou lidé z vyšší společnosti s plně hrazeným pobytem. Jejich cíl je nabýt nové dovednosti nebo vědomosti a je zaměřen na srovnání vědeckých znalostí, zkušeností nebo poznatků z obchodního prostředí (Drobná, Morávková, 2010).

Podle ohledu na životní a kulturní prostředí: (Librová 1994)

- měkký (šetrný k životnímu prostředí, je zlepšován bez zbytečných zásahů do okolního životního a kulturního prostředí)
- tvrdý (komfort a ignorace účastníků, znečišťování přírody dopravními prostředky, nezáměr o kulturu, masový turismus, přenášení vlastních zvyků a rituálů do světa)

Fenomén cestovního ruchu s sebou nese mnoho negativních dopadů na životní prostředí, které si však jeho účastníci jen ojediněle uvědomují. Není logicky možné jakýkoliv turismus zastavit. Proto se zde naskytuje potřeba najít mezi ním a ochranou životního prostředí a přírody rovnováhu. Mezi největší zátěže v první řadě patřila nutnost postavení nové a kvalitní infrastruktury, jejíž součástí jsou cesty a dálnice, dále vykopání pláží, nebo vystavět nové umělé vodní nádrže. Největší škody utrpěl také terén Alp, kde stále přibývají nové turistické cesty, sjezdovky, lyžařské vleky, ubytovací zařízení atd. Kromě flory má cestovní ruch negativní dopady i na faunu. Dochází k znečištění vody a úhynu mnohých druhů zvířat. Rozsáhlé škody však dokážou způsobit i lidé, ať už úmyslně nebo neúmyslně (odhození cigarety, zabíjení zvířat pro kůži atd.) (Librová 1994).

Špatné následky nesou i samotní obyvatelé turistických destinací. Množství turistů narušuje jejich přirozené zvyky a chod života. Je to hrubé narušení nejenom soukromí, ale i osobitých kulturních zdrojů a hodnot, což je velká oběť pro moderní ekonomiku. (Librová 1994)

Podle velmi nekompromisních ekologů je jakýkoliv druh cestování pro životní prostředí nepřijatelný. To vyvolalo nové trendy v cestovních kancelářích, které začaly nabízet ekoturistické zájezdy. Pointou vybraného typu výletu je co nejmenší zásah do přírody a většinou i odborný průvodce. Typicky se zde objevují nevídané přírodní úkazy a ekosystémy, zájezdy zaměřené na agroturistiku, gastroturistiku nebo vinařskou turistiku.

V České republice mohou cestovní kanceláře, dodavatelé dokonce i podnikatelé v určitých českých a moravských regionech, kteří zprostředkují ekologicky šetrný zájezd, získat certifikát klasifikovaný jako marketingovou značku. Jednou z nejrozšířenějších nabízených forem turismu tohoto typu je agroturistika (Librová, 1994).

Z novodobých forem cestovního ruchu je možné narazit například na formy: kulturně – poznávací, lázeňské, seniorské, neveřejné (chalupy), zdravotní, gastronomické, dark tourism (Janotová, 2011).

Pro potřeby této diplomové práce jsou vybrány následující typy: agroturistika, enoturistika, gastronomický cestovní ruch a cykloturistika.

5.1 Agroturistika

Agroturistika je v podstatě podmnožinou venkovské turistiky a jedná se o specifický a zvláštní způsob trávení volného času. Venkovská turistika zahrnuje komplex oddechových aktivit v prostředí vesnice, výrazně se odlišující od tradičních forem cestovního ruchu. Vyznačuje se návratem k původním řemeslům a fungování běžného života na venkově v minulosti, kde si člověk musí základní potřeby pro život zabezpečit sám, a to vlastní prací. Ubytovat se je možné v rodinách, nebo venkovských účelových domech. Pro agroturistiku je tedy typická tzv. aktivní rekreace, neboli pracovní dovolená na vesnici nebo venkovských sídlech, v prostředí přírody, zejména ve vinohradech a na vinicích, spojená se zpracováváním a požíváním vína a jiných souvisejících produktů.

Nezastupitelnost zemědělské produkce podtrhuje i její sezónní charakter. Každé roční období nabízí rozdílné podmínky pro práce v agrárním sektoru. Právě z tohoto důvodu je zapotřebí zajistit pro venkov i další ekonomické přírůstky pro zvýšení rozpočtu. Prostřednictvím agroturistiky dochází nejen ke střetu určitých vztahů lidí z měst a venkova, ale poskytuje i možnosti a příležitosti pro znásobení ekonomických aktivit obyvatel na vesnicích. Koncept agroturistiky konkrétní obce se navrhuje v závislosti na daných klimatických a ekonomických předpokladech, které zahrnují umístění a lokalitu obce, infrastrukturu, přírodní atraktivity, zajímavá turistická místa, historické objekty, možnosti ubytování, nabídku sportovních a kulturních zařízení, tradiční domácí gastronomie, folklor a regionální architekturu nebo výrobu a produkci místních řemeslných i uměleckých výrobků a produktů ze zemědělství. Nejpodstatnější pro prosazení destinace je dobrá propagace a propojenost s informačními kanceláři, nebo jinými propagačními agenturami a institucemi podporující regionální rozvoj a růst cestovního ruchu. Agroturistika je atributem zemědělských podnikatelských subjektů jako jsou místní farmy, zemědělské fabriky, podnikatelé podnikající v agrárním sektoru, snažící se poukázat na kulturní a přírodní bohatství krajiny, zvýšit sociální i environmentální vyrovnanost, zachovat biodiverzitu a udržitelný rozvoj venkova (Drobná, Morávková, 2010).

5.2 Vinařský cestovní ruch/enoturistika

Typ cestovního ruchu, ve kterém jsou účastníci podněcováni k seznámení se způsobem pěstování vína, s poznáváním atmosféry tradičních vinařských oblastí, nahlédnout do dobových vinařských sklepů spojených s ochutnávkou vín, návštěvou vináren nebo vinoték, kde je možno nové i archivní druhy vín zakoupit (Pásková, Zelenka 2002).

Jde o podstatu sblížení se s révou a jejím růstem od samotného základu. Právě toto byl jeden z důvodů pro organizaci vinařských poznávacích zájezdů a vznik vinařské turistiky jako takové (Linhart, Suk, Válek, 2007).

Účastníci vinařského cestovního ruchu putují tedy ne jen za nákupem a konzumací dobrého vína, ale i za zážitkem, jako je prezentace postupu při pěstování, zpracování a výroba, degustace, prohlídka, poznání místní kultury a minulosti cílové oblasti. Kromě vína mohou prožít příjemně strávený čas s přáteli ve vinném sklípku nebo strávit den aktivně. Například jízdou na kole po vinařských cyklostezkách či poznávat zajímavé lidi, kteří mají stejné záliby (Flamík, 2012).

Během celého roku je ve vinařských oblastech možné navštívit speciální události jako jsou výstavy vín, degustace, slavnosti svěcení vín při příležitosti různých svátků, hody, trhy apod. Avšak vrcholem a nejdůležitějším bodem ve vinařské sezóně je doba dozrání plodů vinné révy. Sběr a sklizeň révy se pořádá většinou v období zářijových a říjnových víkendů nastává období vinobraní. V den vinobraní se konečně přestane pracovat ve vinicích a plody se přenesou do vinných sklepů a lisů, kde se začíná pracovat na výrobě samotného vína (Flamík, 2012).

Putování za vínem má své začátky v jedné z největších vinařských velmocí – v Itálii. Italského původu je i slovo enogastronomie, které znamená propojení vína s určitým pokrmem. V druhé polovině 70. let se fenomén vinařského turismu stal velmi vyhledávanou atrakcí v Rakousku. Po dvaceti letech se tento trend rozšířil i do Francie, Itálie a neminul ani Maďarsko, Slovinsko, tehdejší Československo nebo Chorvatsko (Bujan, 2001).

V České republice a na Slovensku nastal výraznější rozmach až po roku 1995 po přijetí nového vinařského zákona. Tento zákon se přibližoval právu evropského společenství, a byl často novelizován, což způsobovalo vinařům četné problémy spojené s nadbytečnými náklady. Přesto se postupně a výrazně zvýšila kvalita vína. Například tradiční hroznový mošt – burčák se mohl prodávat jen od 15. srpna do 30. listopadu

(Zákon č. 115/1995 Sb.). Oproti současné právní úpravě vinařského zákona, která je platná od roku 2004, je to o 15 dnů později. Tento zákon byl to pro vinaře značně omezující, museli se tomuto rozmezí přizpůsobit a naplánovat do tohoto časového omezení své vinařské aktivity (Rada, Tkáčiková, Kunc, 2012).

Velmi výrazně byl cestovní ruch ovlivněn také nařízením vlády č. 262/1995 Sb. o prohlášení a zrušení prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky, který přispěl k podpoře atraktivity určitých míst (Nařízení vlády č. 262/1995 Sb.).

Enoturistika především poskytuje pro vinaře možnosti se osobně seznámit se svými spotřebiteli, poznat jejich preference, prezentovat své produkty, získat kontakty nebo udělat reklamu svým výrobkům. S vinařskou turistikou dále kromě cykloturistiky souvisí i ekoturistika, agroturistika, lázeňská turistika nebo poměrně nová forma turistiky – tzv. incentivní turistika. Je to v podstatě nástroj či forma odměny pro zaměstnance ve firmě (Sysel, 2006).

Po založení projektu Moravské vinařské stezky v roce 2002, se enoturistika začala rozšiřovat i v oblastech podnikání. V tom samém roce byl po vzoru Rakouska a Německa, založen Vinařský fond se sídlem v Brně a nezisková organizace Národní vinařské centrum ve Valticích, které se specializuje na pořádání Národní soutěže vín a degustační expozice Salonu vín České republiky. Enoturistika představuje jak určitý způsob chování spotřebitele a možnosti pro ekonomický růst jednotlivých vinařů, tak i koncepci rozvoje dané lokality a její atraktivity (Flamík, 2012).

Popularita tradičních vinných sklípků roste. Časté jsou degustace, firemní akce, či různé oslavy. Víkendové pronájmy těchto sklepů se stávají důležitým faktorem v oblasti poptávky a přispívají k nárůstu celkové spotřeby vína v zemi.

5.3 Gastronomický cestovní ruch

Víno je odjakživa spojováno s příznačnými jídly typu olivy, sýr, maso, chléb, podávané na různých zásadních církevních nebo jiných společenských událostech. Složky vína a jídla se mohou buď vzájemně doplňovat, nebo být v kontrastu (Bujan, 2001).

Slovo gastronomie je řeckého původu. Skládá se ze dvou složek: gaster – žaludek a nomos – mrav. Toto slovní spojení je v gastronomickém slovníku vysvětleno jako nauka o kuchařském umění nebo určitý zájem o konkrétní jídla spojené s labužnictvím (Černý, 2001). Do této kategorie cestovního ruchu spadá jak příprava jídel, profesionální servis,

způsob nabízení jídel, prezentace tradičních zvyků a podobně, ale i neméně důležité prvky jako je stavební architektura gastronomických zařízení a výzdoba (Poláček, 2012).

V současnosti je sloučení dovolené s cílem ochutnat nové jídlo nebo pití čím dál tím populárnější. Přímý produkt gastronomického cestovního ruchu se nazývá zážitková gastronomie. Mezi oblíbené a typické aktivity patří: zvěřinové festivaly, ochutnávky, návštěvy netradičních druhů restaurací, rybářské výlety lodí, pivní slavnosti, vinné cesty a vinařské akce, potravinové exkurze atd. (Orieška 2011).

Největší rozmach v posledních letech zastupuje právě vinařský turismus. Poznávání nových destinací, historie, kultury či zvyků, spojených s gastronomickým putováním je velký trend hlavně v rozvinutých vinařských oblastech.

5.4 Cykloturistika

Obliba cykloturistiky jako zážitkové formy cestovního ruchu u nás začala již na konci 19. století. Její rozvoj však nebyl nijak zvlášť patrný z důvodu nedostatku vhodných tras a kvalitního výstroje. Až výroba horských a trekových kol posunula popularitu tohoto sportu na vyšší úroveň. Zakládalo se stále více různých cyklistických spolků a cestovní kanceláře ve svém portfoliu s cykloturistickými zájezdy také nezaostávaly. Na vhodných místech se také stále budují nové cyklostezky, které propojují oblíbená turistická města mezi sebou. Tyto trasy mají velký význam nejenom pro sportovní nebo rekreační vyžití, ale také podstatně přispívají k ochraně přírody a kulturního dědictví (Drobná, Morávková, 2010).

Projekt Moravské vinařské stezky započal už v roce 1999 a v České republice nabízí 1200 km dlouhý řetězec, skládající se z deseti okruhů, představující jednu vinařskou oblast. Všechny stezky se spojují s klíčovou tratí Moravská vinná stezka, která funguje jako určitá vinařská a turistická hlavní tepna regionu, propojující města Znojmo a Uherské Hradiště. Na trase se nachází desítky malých i velkých obcí s tradičními vinnými sklípky, malebnou krajinou s rozlehlými vinohrady a bohatou kulturou i historií. Je možné vyrazit ne více než 280 takových tras (Stezky, 2000).

Mezi regionálně důležité turistické oblasti Moravských vinařských stezek patří: Znojemská, Velkopavlovická, Slovácká, Mikulovská. Jimi dále procházejí místní naučné stezky jako například Naučná vinařská cesta Valtice, cesty v oblasti Pálavy a Mikulova, Obecná vinařská cesta obce Němčičky nebo Cesta muškátu moravského. Dále se mezi známé, vinařské cyklostezky zařazuje například Vinařská stezka Podluží, Strážnická vinná

stezka, Mutěnická vinná stezka nebo Kyjovská vinná trasa. Za nejdelší je považována Vinařská stezka Podluží, která má až 115 km a prochází téměř všemi obcemi Hodonínska. Atrakce vinařských stezek jsou kromě cyklistů oblíbeny i mezi pěšími turisty, in-line bruslaři, i širokou veřejností. (Grombář, 2007) Ze slovenských vinařských cest zde pokračuje Skalická a Malokarpatská, která směřuje z Hodonína napříč Skalicí k obci Jablonica (Linhart, Suk, Válek, 2007).

5.5 Vinařský průmysl

Segment vinařství je v České republice považován za neustále se rozvíjející odvětví cestovního ruchu i resortu zemědělství. Víno, jako takové, je pro Českou republiku výrazným hospodářským činitelem, avšak na celkovém produktu se podílí jen okrajově a nemá širší kvantitativní význam. I když rozlohou české a moravské vinařské plochy nemohou zahraničí konkurovat, jejich kvalita nezaostává a narůstající konkurence jenom zvyšuje její hodnotu.

V roce 2004 byly na území České republiky, pro jakostní víno zákonem stanoveny dvě vinařské oblasti – Čechy a Morava. Oblast Čechy se dále dělí na oblasti: Litoměřická a Mělnická vinařská podoblast a vinařskou oblast Morava je tvořena podoblastmi: Znojemská, Velkopavlovická, Mikulovská a Slovácká (Grombář, 2007).

Oblasti na severu České republiky, které se nevyznačují typickým vinařským reliéfem a podnebím, jsou však také vinaři využívány pro svůj profit. Pěstují se zde netypické, uznávané odrůdy a zaměřují se na výrobu méně tradičních vín, například košer vína z vinařství Chrámece (České vinařství, 2011).

Výroba vína patří mezi odvětví, ve kterém se výrazně propojuje zemědělské produkce a další průmyslové zpracování. Bývá spojováno s konkrétní osobou – vinařem, která vinnou révu pěstuje i proměňuje ve finální produkt. Nejdůležitější totiž není víno kvalitně zpracovat, ale pečlivě se o něj během roku starat a poskytnout mu vhodnou půdu i podmínky, aby z něho byla hodnotná surovina. Naskytuje se zde potřeba vysvětlení základních rozdílů mezi často zaměňovanými pojmy – vinohradnictví a vinařství. Jednotlivé koncepty jsou vymezeny v zákoně č. 321/2004 Sb. o vinohradnictví a vinařství. Podle § 3 ods. 1 písmena g) je "*vinohradnictvím pěstitelem provozovaná*

1. výsadba a pěstování révy na vinici za účelem produkce vinných hroznů, případně révových roubů,

2. sklizeň vinných hroznů nebo révových roubů,

3. *výsadba a pěstování révy podnožové, za účelem produkce podnožových řízků,*
4. *produkce révových sazenic,*" (Rada, Tkáčiková, Kunc, 2012).

Vinařství představuje samotné zpracování hroznů, technologické postupy spočívající v plnění výsledného produktu do obalů, určování a označování konkrétních vín, volbu etiket a zavádění produktu do oběhu. Stejně se diferencují i pojmy vinohradník, který je pěstitelem a vinař, který víno vyrábí (Rada, Tkáčiková, Kunc, 2012).

5.6 Rok vinaře

Starostlivost a opečovávání vinohradu vyžaduje kromě značného fyzického úsilí a práce i náležitě znalosti. Každý měsíc v roce představuje pro vinaře určitý druh práce ve vinici, který se musí svědomitě dodržovat, aby byl dosažen kvalitní výsledek.

Leden: pokud jsou příznivé klimatické podmínky, je možné začít s řezem a tvarováním keřů, který se provádí nejpozději do března. Řezou se neúčinné vinné výhonky a uhynuté větve révového keře. Pokud je tento řez každý rok opakován, existuje pak vysoká záruka dobré plodnosti, avšak každá odrůda vyžaduje rozdílný druh řezu. Ve sklepě se připravuje víno na lahvování čiřením (školením), filtrováním a stabilizováním (Pátek, 2002).

V tomto měsíci se organizují košty, ochutnávky a degustace, plesy, či první letošní otevření sklepů. Odpradávná bývá začátek roku plný nejrůznějších zábav, do kterých patří krojové plesy, zabíjačky, taneční zábavy a zlatým bodem je Masopust neboli fašank. Ten začíná na den Tří králů a končí na Popelčnický středu, která má každý rok jiné datum, které se odvíjí od Velikonoc. Tato velká vesnická veselice pozůstává z pochodu rozličných masek, tancování a občerstvení na jednotlivých zastaveních u domů obyvatel. Nejčastěji podávaným pitím je samozřejmě víno nebo pálenka. Celý průvod končí "pochováním basy". Tato lidová hra parodizuje skutečný pohřeb a je symbolem zákazu jakýchkoliv zábav během následujícího půstu (Lidové tradice z regionů Moravy, 2011).

Únor: dokončuje se započatý řez. Také se zajišťují sazenice na výsadbu. Je třeba překontrolovat, případně opravit, nářadí a stroje. Víno se po prvním přetočení stáčí do menších sudů a stává se z něho takzvaný polotovar, který je možno prodat (Pátek, 2002). Průběžně probíhají hlavně výstavy vín a vinařské plesy. Ne příliš tradičním, avšak v současné době velmi moderním, svátkem, je svátek svatého Valentýna, konající se v půlce února. Bývá atraktivním lákadlem pro strávení příjemného romantického víkendu hlavně v malebných vinařských krajinkách a oblastech. Místní podnikatelé v cestovním

ruchu a provozovatelé ubytování nebo restaurací toho dokážou patřičně využít. Příkladem může být pořádání různých ochutnávek vína pro zamilované, valentýnské menu v restauracích a další speciální akce. V souvislosti s dokončováním započatého řezu se v České republice každoročně organizuje i Mistrovství v řezu révy vinné, které opět doprovází bohatý program plný zábavy a vína (Vinařský fond, 2005).

Březen: s kalendářním příchodem jara je ve vinici třeba půdu zorat a následně zkultivovat chlévskou mrvou a provést postřik proti škůdcům. Také se přivazují letorosty k drátěné opoře a dělají se jiné drobné práce (Pátek, 2002).

Březen je charakteristický hlavně četnými místními nebo regionálními výstavami mladých vín. Už koncem února a v průběhu března jsou výstavy a degustace vín nejčastěji se konajícími kulturními akcemi. Jednou z největších výstav v České republice je i Tradiční výstava vín Čejkovice. V nabídce jsou vína všech vinařských regionů oblasti Morava a také i vína ze Slovenska. V roce 2017 bylo na výstavě vystaveno kolem 50 odrůd vín a 955 vzorků (Vinařský fond, 2005).

Duben: jarní práce ve vinici by už měly být dodělány. Vinice se zaorávají, zapravuje se hnůj a ukončuje řez. V tomto měsíci by už měly být vína plně připravené k lahvování (Pátek, 2002). Stále se konají výstavy a košty vín, jarní otevírání sklepů, avšak nastává doba Velikonoc, s čím jsou spojeny specifické vinařské aktivity a marketingové akce, spočívající v podstatě ve stejných kulturních programech a akcích, nicméně ve valně většině s přívlastkem "velikonoční". Toto je opět přitažlivým lákadlem pro turisty i ze vzdálenějších míst. Akce jsou v souladu s velikonočními a jarními tradicemi a teplé počasí vždy přitáhne větší počet lidí (Vinařský fond, 2005).

Květen: půda se kultivuje, v meziřádcích se odstraňuje plevel, vylamují se fazochy, říká se jim též zloději. Jsou to boční výhonky, keře nebo zálistky, které připravují keř o důležité živiny. Je potřeba hodně slunečného záření, aby květy dobře odkvetly. V tomto měsíci se vysazují také mladé vinice (Pátek, 2002).

Nastává zahájení agroturistické sezóny, což je znamením pro festivaly vína, vinné trhy, vinařské putování po búdách, pikniky, dny otevřených sklepů a nejrůznější aktivity, které se po dlouhé zimě dají konečně organizovat i pod otevřeným nebem. Příkladem je i Májové zpívání u Nechor v obci Prušánky. Své talenty tady, v prostředí vinných sklípků, prezentují ženské i mužské folklorní soubory a při této příležitosti se koná i malá výstava vín (Vinařský fond, 2005).

Červen: ve vinici nastává vegetační období. Je žádoucí teplé a slunečné počasí. Primární je ochrana vinic před houbovitou chorobu – peronosporou. V případě deštivého období se použije místo postřiku spraš. Probíhají také zelené práce ve vinici, opět vylamování zálistků a zastrkování letorostů do drátěné konstrukce (Pátek, 2002).

Letní a prázdninové měsíce jsou plné vinařských slavností. Konají se téměř denně a díky teplému počasí i večer (procházky, prohlídky, posezení, nebo jiné specifické akce) a jsou součástí vrcholu turistické sezóny v dané oblasti (Vinařský fond, 2005).

Červenec: je zpravidla nejnáročnějším měsícem pro práci ve vinici. Aby réva produkovala kvalitní výnos, je třeba odstraňovat přebytečné plody hroznů a listy, díky čemuž bude se vinná réva odlehčena. Znovu je třeba likvidovat plevel a použít nutné postřiky. Na konci měsíce se provádí osekávání (tzv. zakracování letorostů), které se mohou ohýbat či viset (Pátek, 2002).

Srpen: nutnost opět plečkovat půdu z důvodu jejího provzdušnění a podporu mikrobiologického života v půdě. Provádějí se poslední postřiky, zkracují se letorosty a vinaři se začínají připravovat na vinobraní (Pátek, 2002). První vinobraní mohou začínat už koncem srpna, to však záleží na počasí a na dozrání nejranějších odrůd. V mnohých obcích se také traduje zvyk zarážení hory, který zdůrazňuje právo vstupu do vinice pouze hospodáři. Bývá to velkolepá vinařská událost, na které se účastní mnoho folklorních souborů, cimbálová i dechová muzika a nesmí chybět ochutnávka vín a hojné občerstvení (Lidové tradice z regionů Moravy, 2011).

Září: začíná čas sklizně. Harmonogram sběru různých odrůd závisí na poměru cukru a kyselin. Sklizené hrozny se šetrně dopraví do prostoru, kde jsou plody odzrňují a následně lisují (Pátek, 2002).

Září je měsícem vinobraní a burčákových slavností. Jsou to nejočekávanější a turisticky nejnavštěvovanější vinařské události v roce a konají se zde krojované průvody, vystoupení souborů, cimbálové hudby, koncerty skupin, jarmarky, dětský program, ochutnávky vín a burčáku a zábava pokračuje i po celý večer (Vinařský fond, 2005).

Říjen: velká většina odrůd hroznů je už sklizena, ve vinici zůstávají jenom odrůdy pro výrobu ledového vína. To zůstane ve vinici, dokud nebude venku osm stupňů nad nulou. Část moštů už kvasí a provádí se zasiření (Pátek, 2002).

Konají se ještě pozdní vinobraní a začínají košty prvních mladých vín. Neméně časté jsou i ochutnávky spojené s nějakým tradičním pokrmem. Většina plodů je v září sklizena

a přichází čas jejich zpracování. Jedná se například o fazole, dýně atd. (Vinařský fond, 2005).

Listopad: počasí se zhoršuje, bývá často chladno a deštivo. Ve vinici je žádoucí přiorat zeminu k sazenicím, kvůli nastávajícímu zimnímu období. Ve sklepech se víno školí a stáčí. Připraveny jsou již mladá vína, na které se musí dávat obzvlášť pozor. Může u nich nastat riziko zápachu, hnědnutí a celkové zhoršení biologického i technologického vývoje (Pátek, 2002). Ochutnávka těchto vín bývá 11. 11. na svatého Martina, který mladým vínům žehná – Svěcení svatomartinských vín. Kolem tohoto období se pořádá asi nejvíce vinařských programů, jako jsou husí hody, otevírání svatomartinských vín, svatomartinské otevřené sklepy a jiné. Je to opět značná turistická atraktivita, která bývá využívána v mnohých oblastech cestovního ruchu (Vinařský fond, 2005).

Prosinec: tento měsíc bývá nejkldnější. Žádné specifické práce nejsou vyžadovány, snad kromě zužitkování vinařského odpadu, například pro výrobu takzvaného druháku – matolinového vína, které se využívá při destilaci. V prosinci si vinař může konečně začít vychutnávat plody svého celoročního úsilí. Nastává opět útlum venkovních akcí a veškeré dění se přesouvá do budov. Vinařské atrakce se dějí v podobě svěcení vín, mikulášských výstav a nejsou už tak časté (Pátek, 2002).

5.7 Historie vinařství

Tradice vinařství v České republice sahá až do období starověku, kdy víno bylo pěstováno už ve 2. století před naším letopočtem. Když ve 2. století našeho letopočtu, v období markomanských válek v oblasti jižní Moravy přechodně sídlila římská posádka, položila základy opěrnému bodu na Římském kopci pod Pálavou a vysadila na Pálavě úplně první vinice (Dudák, 2011).

Vinařský region Hodonínsko, který byl vybrán pro diplomovou práci, se nachází v oblasti Slovácko na jižní Moravě. Vinařství se nejvíce rozšířilo ve 13. století, zejména kvůli velkému zájmu práce v tomto odvětví. Z tohoto období existují i první písemné zmínky o zakládání vinic na Hodonínsku. V této etapě, v městech Hodoníně a Bzenci, zakládala vinice manželka Otokara I., královna Konstancie. Výraznými obcemi, kde se tehdy pěstovala réva, se staly kromě Bzence i další okolní města jako Dubňany, Mutěnice, Hovorany, Strážnice, Dolní Bojanovice a Prušánky (Štarha, 2004).

Obec Dolní Bojanovice v 16. století příslušela do hodonínského panství a spolu s městy Čejkovic, Kurdějov, Dubňany, Hovorany, Mutěnice a Velké Pavlovice vlastnily největší

a nejrozsáhlejší plochy vinic. Obec Dolní Bojanovice se také stala jednou z největších vinařských obcí s českým obyvatelstvem. Značka Bojanovský Ryzlink byl dokonce v roce 1898 oceněn zlatou medailí císařem Františkem Josefem I. (Frolec, 1984).

Koncem 19. století bylo nejen české ale i evropské vinohradnictví zasaženo a významně na dlouhá léta ohroženo hmyzem s názvem mšička révokaz. Je to jeden z nejvážnějších škůdců a napadá kořeny vinné révy a zapříčiňuje jejich postupné uhnívání. Způsobil obrovské škody na víně po celém světě. Následovalo rapidní zhoršení stavu vinic na Moravě. Po postupném překonávání révokazové pohromy, probíhala zároveň obnova a rekonstrukce pozůstatků vinic. Byly vysazovány především jakostnější odrůdy vinné révy na ucelenějších parcelách jedné odrůdy. To časem způsobilo i zánik tradice označování vín podle obcí, které se do té doby běžně používalo. Každá obec měla své příznačné typy a směsi odrůd, které byli přizpůsobeny klimatickým a ekologickým podmínkám daného místa (Doležal 2001).

Nejstarší vinné sklepy pocházejí na Slovensku ze 13. století, kdy byli vinohrady ničeny tatarskými vojsky. Na východě zpustošeného kraje se usadili Italové, kteří byli nejen velmi schopní a zkušení vinaři, ale také jako první zasadili do půdy sazenici tzv. Furmintu, která se stala jednou z hlavních odrůd tokajského vína. Celistvou vinařskou oblast na území při soutoku řek Moravy a Dunaj, dále podél úpatí Malých Karpat a končí u Budmeríc a Orešan, zaregistrovala pozemková kniha z Bratislavy z roku 1439 (Obec Lišov, 2018).

Polnohospodářská výroba především ve vinohradnictví se intenzivně rozvíjela i na území města Skalica na západě Slovenska. První zmínka o rozšíření vinařství na tomto území pochází z roku 1450. Na způsob řemeslných cechů tady vinohradníci založili své sdružení tzv. Bratrství sv. Urbana. V tomto období byl ve Skalici postaven i kostel sv. Urbana a vyroben cechový oltář sv. Urbana s erbem vinohradníků ve farním kostele (Vinohradnícky spolek Skalica, 2018). Slovenské vinohrady, tak jako ty české, rovněž zasáhla nákaza révokazem a velké množství bohatých vinic bylo tímto hmyzem zamořeno. Lepší časy pro slovenské vinohradnictví nastaly až v době první Československé republiky. Avšak ani v této době se vína nemohla svou kvalitou rovnat zahraničním producentům z dovozu. Kolektivizace po 2. světové válce se nevyhnula ani slovenskému vinohradnictví a osobní charakter každého výrobce vína byl násilně nahrazen státní nízkokvalitní velkovýrobou. Očekávaný přelom nastal až po revoluci, kdy se opět oživila samostatná vinařská výroba. Znovu se otevřely vinohradnické spolky a státní družstva se

rozpadla. Podstatná výhoda byla především v přístupu k informacím o víně, kdy do té doby spotřebitelé měli k dispozici, na v podstatě neexistujícím vinařském trhu, hodně vín podprůměrné kvality a značky. Bohužel, tak jako i v České republice, bylo sice vinařství opět volným tržním podnikáním, avšak na uplatnění v praxi spolky neměly dostatek financí ani moderní technologie. Tento fakt se také následně zrcadlil na nízké produkci vína a také zmenšení vinohradnických pěstitelských ploch (Kraus a kol., 1999).

5.8 Vinařství a ekonomika v České republice

Na pěstování a výrobu vína a s ním související cestovní ruch má zásadní vliv počasí. Je to velmi nevyzpytatelný a nepředvídatelný faktor. Proto se nedají předložit ani budoucí prognózy vývoje v tomto segmentu zemědělství. Výroba vína představuje jen malou část ze zemědělské produkce, nicméně její přínos do ekonomiky je přesto pozoruhodný. Celková rozloha zemědělské půdy v České republice je 4,26 mil. ha, z čehož výměra vinic tvoří jenom 0,47 %, což představuje pouze 20 tis. ha (Situační a výhledová zpráva, 2018).

Na souhrnné rostlinné produkci ČR má vinohradnictví a vinařství podíl cca 6 %. Avšak na území jižní Moravy celkový podíl stoupl až na 20 %, což je zhruba 2 mld. Kč. Na celkovém procesu výroby, produkce a distribuce vína se podílí velký počet určitých pracovníků z různých oborů. Jsou to kromě samotných vinohradníků a zaměstnanců při prvovýrobě i jiní zaměstnanci na různých pozicích jako distributoři, sommeliéři, pracovníci vinoték nebo také podnikatelé v agroturistice, gastronomii, obchodu či dalších formách cestovního ruchu.

Vzhledem k menší rozloze území osázeného vinnou révou, je počet takových zaměstnanců v konečném důsledku v celku vysoký (Sedláček, 2018).

Dne 29. 4. 2004 byl v souladu s nařízením rady a Komise Evropské unie v návaznosti na zákon č. 321/2004 Sb. o vinohradnictví a vinařství, ustanoven registr vinic. Jeho vedením byl pověřen Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (dále jen ÚKZÚZ), Odbor trvalých kultur a jeho oddělení registru vinic ve Znojmě – Oblekovicích. Registr vinic zahrnuje informace o registrovaných vinicích, údaje o pěstitelích vinné révy, o provozovnách jednotlivých výrobců, obchodnících, kteří zprostředkovávají hrozny a vína, záznamy o exportu a celkových zásobách vína a moštu. Dále obsahuje zhodnocení a informace o kontrolách nebo správních deliktech, data o hodnocených a zaříděných vínech, a další fakta dle předpisů Evropského společenství. Záměrem této aplikace je

otevření přístupnosti dat zaznamenaných o vinicích zaregistrovaného uživatele a dispozice různých formulářů pro podání v elektronické formě (Portál farmáře eAGRI, 2009).

Registr vinic spravuje i potenciál produkce révy v České republice, uděluje povolení pro novou anebo opakovanou výsadbu vinic, také výčet práv pro vysazování vinic ze státní rezervy (Portál farmáře eAGRI, 2009).

Vinařský kalendářní rok začíná 1. 8. a končí 31. 7. následujícího roku. Dle situační a výhledové zprávy je průměrná produkce vína během posledních tří let přibližně 657 tis. hl za jeden rok. Souhrnná produkce vína se rozděluje na 2/3 bílých vín a 1/3 červených vín. Nejvíce převládá výroba vín s chráněným zeměpisným označením a s chráněným označením původu (Situační a výhledová zpráva, 2018).

Z celkové produkce vína v ČR připadají cca 2/3 na bílá vína a 1/3 připadá na vína červená.

Dle poslední vydané situační a výhledové správy za rok 2016 představovala celková obhospodařovaná plocha vinic skoro 17,7 tisíc ha s produkčním potenciálem okolo 18,5 tisíc ha. Ke dni 31. 12. 2016 bylo evidováno 18,2 tisíc pěstitelů. Za nejvíce pěstované bílé odrůdy se považovaly: Veltlínské zelené, Ryzlink rýnský, Ryzlink vlašský a Müller Thurgau a červené odrůdy: Frankovka, Svatovavřínecké, Zweigeltrebe a Rulandské modré. Za rok 2016 se vysadily i velké plochy nových vinic. Konkrétně se zasadilo přibližně 455 ha. Z nich to byly nejčastěji tyto bílé odrůdy: Rulandské šedé, Veltlínské zelené, Pálava, Chardonnay, Hibernál. Z červených odrůd to byly následující: Rulandské modré, Modrý Portugal, Merlot a Dornfelder.

Informace Českého statistického úřadu uvádějí, že sklizeň hroznů v roce 2015 byla o 16 % vyšší než v 2016, ve kterém bylo sklizeno dohromady 75 905 tun hroznů. V České republice se ročně vyprodukuje zhruba 657 tis. hl a spotřeba je cca 2 150 tis. hl. Za rok 2016 představoval import asi 1 403 tis. hl a export 61 tis. hl. Segment vinohradnictví a vinařství se v České republice řídí národními a komunitárními předpisy. V souladu s těmito předpisy vinaři a vinohradníci obdrželi v roce 2016 i značný počet dotačních prostředků, jako jsou například: dotace vyplývající ze zákona o zemědělství, finanční podpory z Vinařského fondu, podpory z prostředků Evropské unie, podpory v rámci Programu rozvoje venkova atd. (Situační a výhledová zpráva, 2018).

5.9 Vinařství a ekonomika ve Slovenské republice

V roce 2016 činila celková plocha vinic 10 800 ha, z nichž rodící vinice měly rozlohu 8 872 ha. Plocha pro sklizeň měla výměru 8 712 ha. Produkce vína za rok 2016/2017 byla zhruba 310 tis. hl. Export vína představoval 576 488 hl a import vína celkem 183 810 hl. (Situačná a výhľadová správa, 2017).

Nejčastěji vyskytované odrůdy jsou: Veltlínské zelené, Ryzlink vlašský, Frankovka modrá, Müller – Thurgau, Svätovavřínecké Ryzlink rýnský. Produkce vína z domácí suroviny se zvýšila na 376 tis. hl. Ekonomicky nejvýznamnější oblast už každoročně obhájila vinařská Malokarpatská oblast, o rozloze 5 004 ha a podílem 28,4 % (Situačná a výhľadová správa, 2017).

6 Empirická část

V prvních dvou částech následující kapitoly je popsána právní úprava vinohradnictví a vinařství v České i Slovenské republice. Dále pokračuje charakteristika vinařských oblastí v obou zemích a druhá část této kapitoly je věnována popisu jednotlivých obcí ve vybraném mikroregionu Hodonínsko a Skalického vinohradnického rajónu. Obce mikroregionu Hodonínsko jsou: Čejkovice, Hodonín, Dubňany, Prušánky, Rohatec, Starý Poddvorov, Nový Poddvorov, Josefov, Dolní Bojanovice, Ratíškovice a Mikulčice. Mezi obce Skalického vinohradnického rajónu patří: Dubovce, Gbely, Chropov, Kopčany, Koválov, Koválovec, Lopašov, Mokřý Háj, Popudinské Močidl'any, Prietržka, Radimov, Radošovce, Skalica, Smolinské, Smrdáky, Štefanov, Trnovec, Unín a Vrádište, Jednotlivým obcím mikroregionu Hodonínsko je věnována samostatná kapitola. U Skalického vinohradnického rajónu byl z důvodu velkého počtu obcí zvolen postup sloučení některých obcí do skupin dle jejich určitých společných znaků.

6.1 Právní úprava v České republice

Hlavním důvodem pro vznik vinařského zákona bylo hlavně zabezpečení konkurenceschopnosti a ochrana spotřebitele. Mezi zásadní změny, které zákon s sebou přinesl, bylo obzvláště vytvoření vinařských regionů, dále vinařských oblastí a vinařských obcí. Toto opatření mělo za úkol správně označit odrůdy, vinařské oblasti i obce u konkrétních vín a také zabezpečit jakost, což splňovalo účel dokonale informovat spotřebitele a dodržovat právní normy a úpravy evropských vinařských zemí. Zákon dále upravuje podmínky vinohradnické a vinařské evidence. Dodržování závazků vymezených zákonem o vinohradnictví a vinařství vykonávaly dvě instituce a to Česká zemědělská a potravinářská inspekce a Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (Kraus, Foffová, Wurm, 2008).

Dne 1. 9. 1995 přešel v účinnost zákon č. 115/1995 Sb., o vinohradnictví a vinařství spolu s vyhláškou ministerstva zemědělství ze dne 16. 8. 1995 č. 189/1995 Sb. s prováděcími ustanoveními uvedeného zákona.

Hned na to v roce 1996 započaly přípravy nového vinařského zákona. Může se to zdát brzo, avšak po desítkách let téměř nulové regulace v oblasti vinařství, to bylo nutností. Jako první se začaly překládat předpisy Evropských společenství v odvětví vína do českého jazyka, které se potom včleňovali do již platícího zákona. Také se souběžně

spisovaly a shromažďovaly prvotní poznatky z praxe z působení tohoto zákona. Všemi těmito kroky se české vinařské a vinohradnické právo konečně z větší míry přiblížilo a přizpůsobilo předpisům Evropských společenství. Po vstupu České republiky do Evropské unie v roce 2004 ho vystřídal přijatý zákon č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství a následně vyhlášky č. 323/2004 Sb. a č. 324/2004 Sb., co uvedlo právní řád a legislativu České republiky v odvětví vína do absolutní jednoty s normami Evropské unie (Kraus, Foffová, Wurm, 2008).

Dne 1. 4. 2017 přišla v platnost novela zákona č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství, která byla uveřejněna ve sbírce zákonů 6. 2. 2017. Zákon bylo nutné novelizovat zejména kvůli tomu, že víno bylo často pančováno a prodávalo se na černém trhu. Zákon neobešel ani oznamovací povinnost, registrační povinnost prodejců a výrobců a povinnost při označování vína. Veřejností i samotnými obchodníky bývá často kritizován, z důvodů problematické byrokracie nebo ekologické zátěže, avšak poctiví vinaři tvrdí, že slušný člověk se nemá čeho obávat (Marešová, 2017).

6.2 Právní úprava ve Slovenské republice

Tak jako v České republice i v Slovenské republice vstoupil v platnost zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 332/1996 Z. z. o vinohradníctve a vinárstve. Zákon ustanovoval podmínky pěstování hroznů, výrobu a zavedení do obchodního oběhu.

Když vstoupila Slovenská republika do Evropské unie, musela vykonat registraci všech svých náležitých pěstitelských oblastí. Další podmínkou bylo, že v budoucnosti nebude moci tento vyměřený počet přesáhnout. Evropská unie se tímto snažila regulovat nadměrnou produkci hroznů a vín v evropském prostoru (Slovakia wines, 2013).

Aktuální zákon, publikován pod číslem 313/2009 Z.z., určuje vyčlenění vinohradnických oblastí na Slovenském území. Těchto oblastí existuje šest: Južnoslovenská, Stredoslovenská, Nitrianska, Východoslovenská a Tokajská vinohradnická oblast. Zákon vymezuje konkrétní pravidla kdo a za jakých okolností má právo zasadit vinnou révu na vinařskou plochu. V případě nedodržení těchto podmínek hrozí hospodáři vykácení celého vinohradu na své vlastní náklady. Tento zákon není tak bouřlivě komentován jako zákon český, ale naopak přinesl do vinařského světa i veřejnosti mírné uvolnění (Zákon č 313/2009 Z.z.). Analýza těchto dvou zákonů však není předmětem práce.

6.3 Vinařské oblasti v České republice

V České republice se nachází dvě hlavní vinařské oblasti – Čechy a Morava. Oblast Čechy se dělí na podoblasti Mělnickou Litoměřickou. Vinařská oblast Morava byla původně složena z deseti menších podoblastí a to z následujících: Znojemská, Mikulovská, Velkopavlovická, Podluží, Strážnická, Bzenecká, Mutěnická, Kyjovská, Uherskohradištská a Brněnská (Dudák, 2011).

Dnes už jsou tyto oblasti celistvější. Konkrétněji oblasti: Znojemská, Velkopavlovická, Mikulovská a Slovácká. Celková rozloha vinařské oblasti Morava je přibližně 17 450 hektarů. Je rozprostřena hlavně v Jihomoravském kraji a malou částí v kraji Zlínském. Její gigantickou rozlehlost dokazuje i fakt, že vinařská oblast Morava pokrývá přibližně 96 % vinic v celé České republice. Zde se vypěstuje a vyrobí až 80 % vín. Klimatické podmínky na tomto území poskytují pro pěstování vinné révy pomalé a teplé zrání, což má za následek jejich typické aroma a kořenitost. Zajímavostí tohoto území je, že na některých místech jsou postaveny velké vesničky z vinných sklípků, kde trvale nežijí žádní obyvatelé (eVinice, 2009). Pro účely této práce byl vybrán mikroregion Hodonínsko z vinařské oblasti Slovácko, který je tvořen 11 obcemi.

6.4 Vinařské oblasti ve Slovenské republice

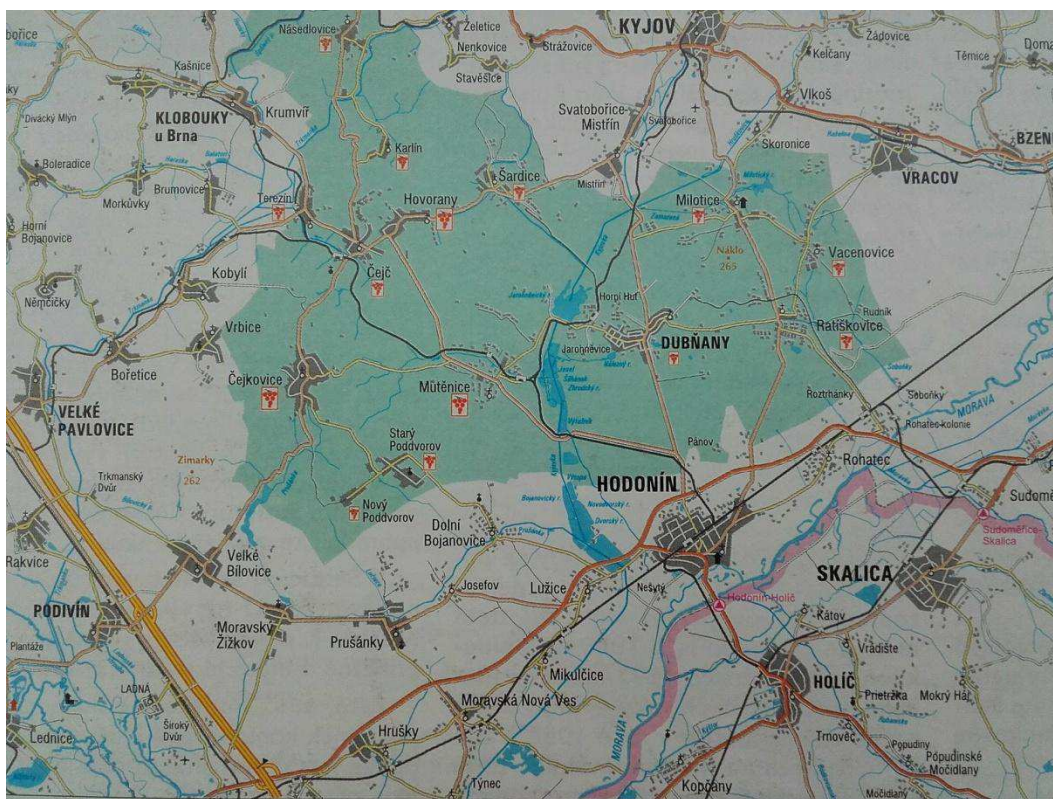
Ve Slovenské republice je dohromady šest vinařských oblastí, které zahrnují 40 pěstitelských oblastí na ploše 12 000 ha vinic. Jedná se o následující oblasti: Malokarpatská vinohradnická oblast, Južnoslovenská vinohradnická oblast, Nitrianska vinohradnická oblast, Stredoslovenská vinohradnická oblast, Východoslovenská vinohradnická oblast a Vinohradnická oblast Tokaj. Největší oblastí, co se týče rozlohy vinic, je Malokarpatská vinařská oblast, skládající se z 12 vinařských rajónů rozdělených na 120 vinařských obcí (Vinotéka-vinářeň, 2018).

Nachází se zde také více než 80 % vinic z celkového počtu. V této oblasti je kvalitní půda, charakteristická svou skeletovostí, lehkostí, dobrou absorpcí slunečního světla a slabou vstřebáváním vody (Vinotéka-vinářeň, 2018).

Pro analýzu diplomové práce byla vybrána oblast Malokarpatská a konkrétně Skalický vinohradnický rajón.

Na obrázku č. 2, je zobrazena mapa mikroregionu Hodonínsko se sousedícím Skalickým vinohradnickým rajónem.

Obrázek č. 2: Mapa mikroregionu Hodonínsko a Skalickeho vinogradnického rajónu



Zdroj: Kraus a kol., 1999

7 Mikroregion Hodonínsko

Význam slova mikroregion představuje seskupení obcí, které má určité společné cíle a chce je kolektivně uskutečňovat. Týče se to především rozvoje obce a to jak ekonomického tak sociálního, kulturního i demografického. Jedná se o seskupení převážně blízkých obcí, které mají jedno centrum. Velikost mikroregionů je různá. Mezi nejčastější patří mikroregiony s 10 členskými obcemi s počtem obyvatel do 10 000 (Bartoš, Schulz, Trapl, 2004).

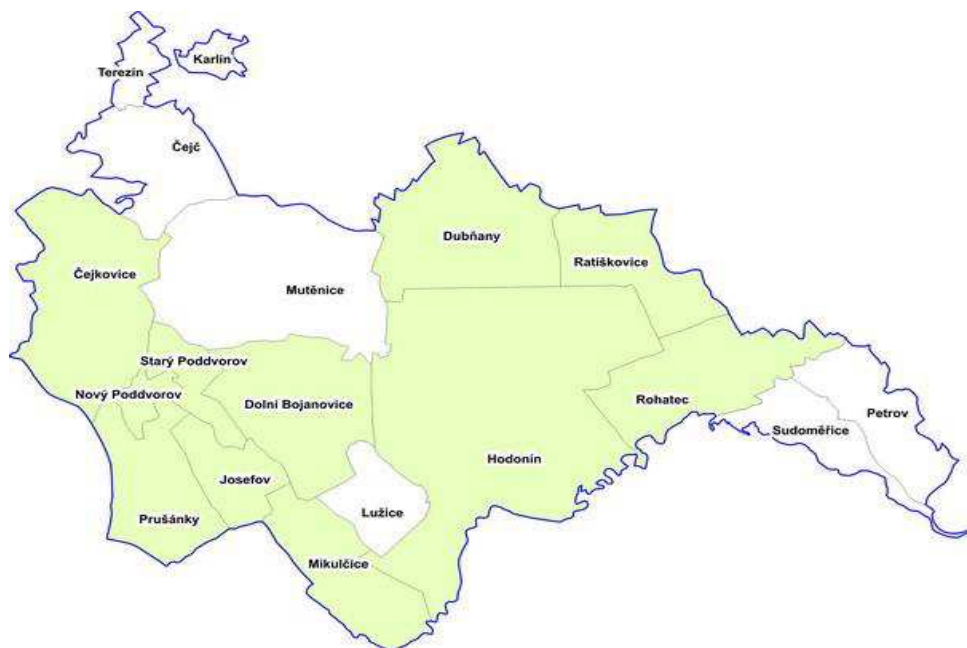
Mikroregion Hodonínsko vznikl v roce 2005 a je seskupením 11 obcí i měst. Patří do něj obce: Dolní Bojanovice, Čejkovice, Dubňany, Hodonín, Josefov, Mikulčice, Nový Poddvorov, Prušánky, Rohatec, Ratíškovice, Starý Poddvorov. Největším územím je oblast Podluží, ležící na nejjižnějším úseku Moravy (přesněji na pravém břehu řeky Moravy před soutokem s řekou Dyje). Do Hanáckeho Slovácka přísluší obec Čejkovice. Obce Ratíškovice a Dubňany jsou součástí Kyjovska a nachází se zde i dolňácká obec Rohatec (Slovácko, 2008).

Všechny tyto obce mají spolu stejný zájem a společný znak a to je jejich vztah a především zálibu v pěstování vinné révy a produkci vína. Je to zejména díky kladným klimatickým a geografickým podmínkám. Každý návštěvník tady najde ne jenom tradiční víno, ale i množství kulturních a přírodních zajímavostí či sportovní akcí. S ostatními regiony a vinařskými cestami je Hodonínsko spojené Baťovým kanálem. Celá jeho trať o délce 52 km je zrekonstruována a zprovozněna. Nachází se na ní 13 plavebních komor, 8 přístavů a 16 přístavišť s pravidelnou jak turistickou, tak obchodní vodní dopravou. Od 1. 5. 2002 se dostavěl slovenský přístav ve Skalici a tím vznikl Baťův kanál, který slouží jako mezinárodní vodní trasa. Znovu otevření lodní dopravy na Baťově kanále značnou částí přispělo k cestovnímu ruchu v obou oblastech Hodonínska i Skalice (Prvá plavebná, 2007).

Obě oblasti, jak Hodonínsko, tak Skalica, se značnou částí podílejí také na ochraně životního prostředí. Dokazuje to malebná krajina, čistá příroda, a ošetřování zeleně, přičemž je brán ohled i na průmyslovou minulost v těchto místech.

Přehled obcí, které patří do mikroregionu Hodonínsko, je zobrazen v obrázku č. 3.

Obrázek č. 3: Mapa mikroregionu Hodonínsko



Zdroj: Mikroregion Hodonínsko – dobrovolný svazek obcí, 2010

7.1 Odrůdy vín v mikroregionu Hodonínsko

Vzhledem k přívnětívným přírodním podmínkám, dobrému klimatu a kvalitní půdě je každá oblast specifická svými vlastními pěstovanými odrůdami, což je důležité pro produkci kvalitního vína. V mikroregionu Hodonínsko, zvláště v oblasti Podluží, je převážně písčítá nebo vápenná půda, vhodná na pěstování odrůd odolných proti promrzání (Baker, 2008).

Oblast Slovácko byla dříve nazývaná i Moravské Slovensko. Jeho nejnýchodnější část se rozprostírá na úpatí Bílých Karpat na moravské a slovenské hranici. Rozdíl od jiných vinařských tras na Moravě je dán tím, že vinice jsou zasazeny na těžkých, jílovitých půdách, které mnohem více zadržují vodu a tím má réva možnost z nich získávat potřebné živiny i v suchých letních měsících. To má vliv na chuť vína, které získá větší podíl extraktivnosti a je chuťově plnější (Stloukal, 2004).

Kraus, Foffová a Wurm (2008) zmiňují, že v mikroregionu Hodonínsko, se nejvíce pěstují tyto odrůdy:

Ryzlink rýnský; jeho zralé hrozny se obírají později až na konci října, vyrábí se z něho hlavně ledová vína. Obsahuje více kyselin a chuť se vyznačuje tóny zeleného jablka nebo grapefruitu (Kraus, Foffová, Wurm, 2008).

Rulandské bílé; tento typ odrůdy je vhodný na výrobu výběru z hroznů a bobulí, na botrytický sběr, což představuje označení vína, které bylo částečně či úplně vyrobeno z hroznů, které byly napadené ušlechtilou plísní *Botrytis cinerea*. Chuť vína má kořeněný buket s mandlovými podtóny (Kraus, Foffová, Wurm, 2008).

Rulandské šedé; jedná se o starou odrůdu, vyžadující náročnou polohu. Jako ojedinělá odrůda rodí i na štěrkových a písčítých půdách a odolává i houbovým napadením. Má sladkou, medovou chuť (Kraus, Foffová, Wurm, 2008).

Müller Thurgau; jedná se o odrůdu, která se nachází v česko-moravských vinicích nejhojněji. Jedná se o mladou odrůdu, která není náročná na polohu. Také jako u muškátu moravského jde o mladou odrůdu. Zanechává květinovou chuť a jemnou citrónovou vůni.

Muškát moravský; jedná se o takéž velmi mladou odrůdu vína, v roce 1987 ji vyšlechtil Ing. V. Křivánek (Kraus, Foffová, Wurm, 2008).

Veltlínské zelené; představuje druhou nejvíce pěstovanou odrůdu v České republice. Nicméně jeho pěstování je na ústupu z důvodu pomalého zrání.

Frankovka; patří mezi starší odrůdy, které potřebují dobrou polohu. Mladé víno tohoto druhu obsahuje hodně kyseliny a až později se začíná projevovat jeho ovocně-kořeněná chuť (Kraus, Foffová, Wurm, 2008).

Modrý Portugal; jedná se o starší odrůdu s nízkými nároky na půdu i sucho. Neodolává dobře mrazu ani chorobám. Má lehkou a harmonickou chuť (Kraus, Foffová, Wurm, 2008).

Svatovavřinecké; zastupuje nejpěstovanější odrůdu v České republice, a ve světě obsazuje třetí místo. Bude to i z důvodu, že odrůda je starší a nevyžaduje speciální polohu a je odolná jak vůči mrazu tak i suchu. Chuť obsahuje třísloviny a stopy višňové nebo černého rybízu (Kraus, Foffová, Wurm, 2008).

Zwigeltrebe; je vyšlechtěná rakouská odrůda. V roce 1922 ji v Klosterneuburgu vypěstoval ředitel Šlechtitelské stanice F. Zweigelt zkřížením odrůd Svatovavřinecké a Frankovka modrá. Chuť je ovocně-kořeněná, s višňovým podtónem (Kraus, Foffová, Wurm, 2008).

Cabernet Moravia; pěstovaná v obci Moravská Nová Ves, je vyšlechtěná nová modrá odrůda. Toto víno je silné a má velmi dlouho trvající dojem a chuť, po dozrání v lahvi dostane hebece sametovou chuť. Je velmi populární a právně chráněno (Kraus, Foffová, Wurm, 2008).

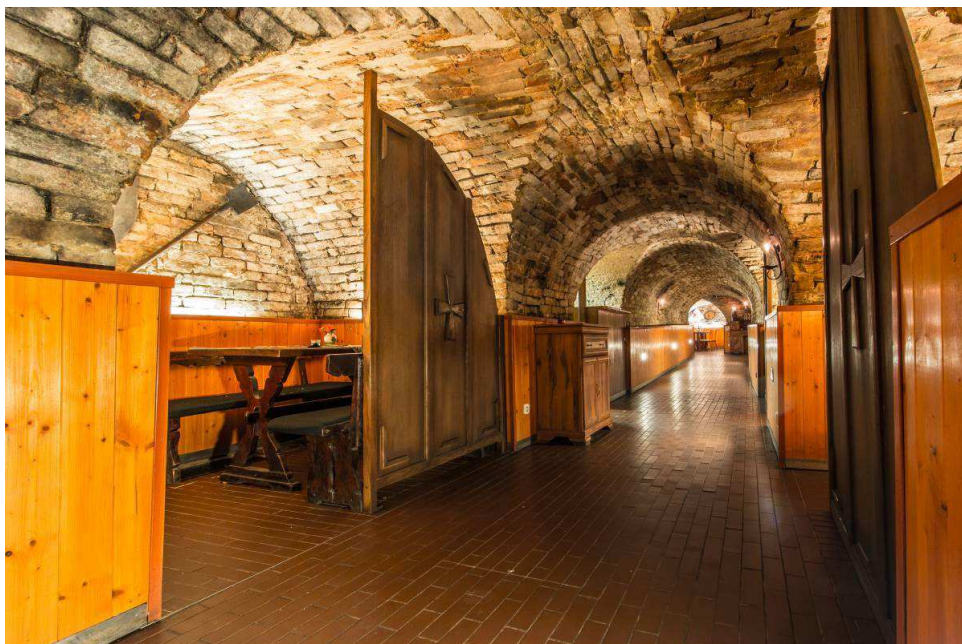
7.2 Kultura a cestovní ruch v mikroregionu Hodonínsko

Nejautentičtější prezentace dob minulých a celkové historie území je znázorněna v Muzeu vesnice jihovýchodní Moravy v obci Strážnice. Představuje konkrétní ukázkou tehdejšího lidového stavitelství v jednotlivých slováckých oblastech. V 80. letech byl skanzen otevřen pro veřejnost. Jsou tam zachyceny ukázky moravských Kopanic nebo stavby Zálesí v Luhačovicích, subregionu Hornácka, dále jdou zde zakomponovány technické vodní stavby, vinohradnické areály např. obce Blatnice a Prušánky a areály s lučným hospodářstvím. Nachází se zde 64 staveb a objektů zasazených do uměle vytvořeného terénu, vystavěného přesně podle původních vesnic. Je zde k vidění i trasa z obce Prušánky do obce Nechory s přesně znázorněnými lisovnými a podzemními i nadzemními sklepy. Přes většinu území vede i cyklostezka Vinařská stezka Podluží, pnoucí se rovinatou střední částí Podluží, dále kopcovitým terénem po okraji Kyjovské pahorkatiny kolem Starého Poddvorova až k vinařským oblastem na střídavě lesnatém severu Slovácka (Skanzen Strážnice, 2015).

7.2.1 Čejkovice

Obec Čejkovice má 2 445 obyvatel a patří mezi tři největší vinařské oblasti v České republice s přibližně 510,89 ha plochou osázených vinic (ČSÚ, 2017, k 1. 1. 2017). Na prvním a druhém místě jsou Velké Bílovice a Valtice (Situační a výhledová zpráva, 2018). V roce 1232 přišli na toto území templáři a ve stejném období byla v Čejkovicích postavena gotická tvrz s příslušným sklepením, které je doteď zachováno jako Templářské sklepy. Ty dnes nabízí kromě prohlídek také degustaci vín s výkladem. Chodby ze sklepů podle legendy vedly až do města Skalica, což tvořilo přibližně 25 kilometrů. Dodnes je zachováno a zpřístupněno pro veřejnost jenom 650 metrů. Obrázek č. 4 zobrazuje interiér Sklepu u Templářských rytířů Čejkovice.

Obrázek č. 4: Restaurace/chodba



Zdroj: Fotogalerie Sklep u Templářských rytířů Čejkovice

Tehdejší tvrz, později zámek, je v dnešní době přestavěná na hotel jménem Zámek Čejkovice, ve kterém se nachází kromě hotelových pokojů, salonků a restaurace také Zámecká galerie vín s velkým sortimentem vín, a to především místních vinařů. Za zmínku nepochybně stojí dům T. G. Masaryka, který přijel do Čejkovic jako šestiletý chlapec a chodil zde do školy. V tomto domě je k vidění stálá expozice z jeho života. Dle písemných záznamů se zde začala pěstovat vinná réva francouzským templářským řádem ve 13. století, tedy 100 let před vládou Karla IV (Dudák, 2011).

Vinařské akce konané v této obci jsou následující: Den otevřených sklepů, Ples vinařů, Čejkovické krojované hody, Čejkovická vinná stezka, Tradiční výstava vín Čejkovice, Vinné trhy, Svatomartinská vína (Čejkovice, 2018).

7.2.2 Dolní Bojanovice

Obec s 2 994 obyvateli (ČSÚ, 2017). První zmínka o obci je z roku 1196. V roce 1904 zde bylo založeno vinařské sdružení ZÁDRUHA, tento spolek patřil mezi úplně první v tehdejší české království i dnešního Slovenska. Spolek pracoval velmi usilovně a dosahoval velkých pokroků hlavně v pěstování Bojanovského ryzlinku, který byl oblíbený nejen v Českých zemích, ale i Rakousku. V současnosti tento sklep vlastní soukromé vinařství. Z kulturních památek je zde dominantní především Slováká chalupa, která

prezentuje nejstarší stavbu z originálního osazení obce. Uvnitř je vystavena stálá muzejní expozice (Vecheta, 2016).

V obci se nacházejí tradiční vinné sklepy s vystupujícími střechami tzv. žúdry, které jsou malované slováckými lidovými ozdobami. Obec Dolní Bojanovice představuje úzkou spjatost lidových a duchovních tradic. Všechny lidové zvyklosti a tradice pořádané v obci jsou zorganizované podle církevního roku (Vecheta, 2016).

Vinařské akce konané v této obci jsou následující: Ples vinařů a přátel vína, Výstava vín, Zarážání hory, Zahrávání hodů, Svatováclavské hody, Hodky s vinobraním (Dolní Bojanovice, 2018).

7.2.3 Dubňany

V této obci žije 6 338 obyvatel (ČSÚ, 2017). Město je etnograficky součástí Moravského Slovácka, konkrétně oblasti nazývané Kyjovské Dolňácko. Vinařské budy zde existovaly už před více než 200 lety. V současnosti je v dolině u vyšických vinohradů rozmístěno přes 200 búd, z nichž jedna je dochována ve svém původním stavu a nachází se v ní dobová ukázka výroby vína. Z kulturních památek je zde významný Magariův kříž s výškou 9 metrů, vyrobený z klasického dubu zobrazující biblické příběhy. Stále existuje i originál tohoto kříže z roku 1834, který je umístěn ve smuteční síni (Grombír, 2007).

Vinařské akce konané v této obci jsou následující: Ples vinařů, Velikonoční výstava vín (Dubňany, 2018).

7.2.4 Hodonín

K 1. 1. 2017 počet obyvatel v městě Hodonín představuje 24 728 (ČSÚ, 2017). Největší zajímavostí Hodonína je nepochybně jeho status rodného města T. G. Masaryka. Ve městě se nachází mnoho památek na tuto historickou osobnost včetně muzea, Masarykova náměstí, na kterém je dominantní Nová radnice a naproti ní kostel sv. Vavřince v barokním stylu. V Hodoníně se nachází také jedny z nejmladších lázní v České republice z roku 1976 – Lázně Hodonín. Město je centrem folkloru, lidového umění a tradic, nachází se zde i zoologická zahrada, naučná cyklostezka, Bařův kanál a mnoho dalších míst, které se využívají nejen pro sportovní aktivity (Hodonín, 2013).

Vinařské akce konané v této obci jsou následující: Svátek vína, Svatomartinské slavnosti, Hodonínský košt vín, Císařské hody, Pochod slováckými vinohrady, Lázeňské vinobraní (Hodonín, 2018).

7.2.5 Josefov

V obci Josefov žije 410 obyvatel. (ČSÚ, 2017). Obec byla založena v roce 1782 a v té době byla jednou z nejstarších osad na Podluží. Už tehdy zde mělo vinohradnictví svou tradici a tak je tomu i dnes. Existují zde tři malá vinařství, což je v tak malé vesnici pozoruhodné. Dominantou obce Josefov je hrad Hartenberg a pevnost Josefov, které jsou však v rekonstrukci a v pokroku brání nedostatek financí. Konají se tu každoročně tradiční folklorní události jako krojové hody, stavění máje nebo “Smrtnica” – obřad vítání jara (obrázek č. 5), (Turistický průvodce Podlužím a Hodonínskem, 2010).

Vinařské akce konané v této obci jsou následující: Degustace a výstava vín Podluží, Zarážání hory.

Obrázek č. 5: Vynášání Smrtnice v obci Josefov



Zdroj: Lidové tradice z regionů Moravy, 2011

7.2.6 Mikulčice

Obec s počtem 1 968 obyvatel (ČSÚ, 2017). Další z ryze vinařských vesnic v Podluží. Jedná se o zemědělskou obec se silnými vinařskými tradicemi. Obec Mikulčice je hrdým majitelem Ceny Rudolfa II. Toto ocenění se pravidelně odevzdává za příkladný

vztah ke kultuře, podporu, propagaci a trvalou ochranu kulturního dědictví regionu. V obci se nachází nejdůležitější archeologické naleziště o rozloze 10 ha na území České republiky, s dochovanými důkazy o původním osídlování krajiny z dob velkomoravské říše. V současnosti je zde jedna vinařská trasa pojmenována "Kněžské", dohromady přibližně 200 sklepů a 51 registrovaných vinařství nebo vinařů (Grombíř, 2007).

Vinařské akce konané v této obci jsou následující: Oblastní výstava vín, Mikulecké hody, Víno a burčák z otevřených sklepů, Košť mladých vín, Vinaři na hradišti, Na skok k mikuleckému vinaři, Tour de vinohrad (Mikulčice, 2018).

7.2.7 Nový Poddvorov

Tato obec má pouze 207 obyvatel (ČSÚ, 2017). Původní název obce je Potvorov, který je z roku 1261. Obec je i vzhledem k nízkému počtu obyvatel velmi kvalitně infrastrukturně vybavena a značná část obyvatel pracuje v zemědělské či vinařské oblasti. Krajina se vyznačuje vysokou kvalitou půdy vhodnou na pěstování vinné révy. Nachází se zde 11 soukromých vinařství, které v roce 2008 založil vinařský spolek (Vecheta, 2016).

Vinařské akce konané v této obci jsou následující: Den otevřených sklepů, Krojované hody (Vecheta, 2016).

7.2.8 Starý Poddvorov

Žije zde 973 obyvatel (ČSÚ, 2017). Obec se rozkládá v úrodné oblasti, blízko slovenských hranic. Důkazy o osídlení Slovany jsou už z 9. století. Na kopečku mezi vinohrady, asi 3 km od obce stojí zrekonstruovaný, dřevěný, větrný mlýn beraního typu z roku 1870, který je v současnosti největším turistickým lákadlem na vinařských stezkách (Vecheta, 2016).

Vinařské akce konané v této obci jsou následující: Poddvorovské krojované vinobraní (Vecheta, 2016).

7.2.9 Prušánky

I když má obec pouze 2 221 obyvatel, patří spolu s obcí Čejkovice mezi jedny z vinařsky nejsilnějších a nejvýznamnějších obcí v mikroregionu (ČSÚ, 2017). Dle Situační a výhledové zprávy (2018) se umístila na 19. místě s 202,37 ha plochou osázených vinic. Leží blízko rakouských hranic a její výjimečnost spočívá hlavně v zvláštní poloze, která je jak nejteplejší tak i nejsušší a to vytváří zajímavé podmínky pro

pěstování a výslednou chuť vína. Přes obec vede také Vinařská stezka Podluží, která pokračuje směrem na 1,5 km vzdálené Nechory. Toto ojedinělé místo zahrnuje 408 vinných sklepů s malými i velkými vinařstvími a představuje okázalou atmosféru a tradici vinařství na tomto místě. Součástí je i stálá expozice Sklepní uličky, kde je k dispozici mnoho informací o vzniku Nechor a o historii vinařství v Prušánkách (Grombříř, 2007).

Vinařské akce konané v této obci jsou následující: Košt vín u Jeňoura, K Nechorám do sklepa – Otevřené sklepy, Krojované hody, Zarážání hory (obrázek č. 6), Vinobraní pod Nechory, Pochod slováckými vinohrady, K Nechorám za mladým vínem, Martinské sousedské posezení, Mezinárodní mistrovství ČR v sekání sektů (Prušánky, 2018).

Obrázek č. 6: Zarážání hory – Prušánky



Zdroj: Lidové tradice z regionů Moravy, 2011

7.2.10 Ratíškovice

Počet obyvatel této obce je 4 028 (ČSÚ, 2017). Dominantou obce je radnice z roku 1993. Mezi prvními vinnými sklepy z roku 1966 na Slavíně je od roku 2000 postaven sloup svatého Urbana. V současnosti je zde téměř 100 vinných sklepů pouze na jedné straně ulice. Místní vinařský areál se řadí mezi nejmladší vinařská území na Moravě. Obec leží na rovině, avšak vinařství je soustředěno spíše na kopcovitém povrchu na svahu

u cesty směrem na Milotice. V minulosti výsadba na těchto místech byla běžná. Nej kvalitnějšími víny jsou v této oblasti z odrůd bílých, hlavně rulandské bílé a rulandské šedé (Grombít, 2007).

Vinařské akce konané v této obci jsou následující: Košt vína, Svěcení vína, Slavnosti u Liliového kříže, Otevřené sklepy na Slavíně, Tradiční krojové hody, Zpívání mužských sborů pod nákle (Ratíškovice, 2018).

7.2.11 Rohatec

Obec s počtem 3 541 obyvatel (ČSÚ, 2017). Existence obce byla doložena záznamy z 13. století, kde je psáno, že důvody k osídlení byli zvláště díky obchodnímu spojení s Horními Uhry přívozem vedoucím k slovenskému břehu řeky Moravy. Rohatec je již z minulosti také spjatý s folklorem a jeho tradicemi jako je fašank, Velikonoce, hody nebo městská zabíjačka. Vinohradnictví se však v této obci příliš nedaří, protože je zde velmi písčité půda nevhodná pro pěstování vinné révy (Vecheta, 2016).

Vinařské akce konané v této obci jsou následující: Výstava vín Rohatec, Hody Rohatec, Košt vín (Vecheta, 2016).

8 Skalický vinohradnický rajón

Slovenská republika se dělí na 6 vinohradnických oblastí, kdy každá oblast má své tzv. rajóny, které se skládají z více než 600 obcí. Vinařské obce se dělí do rajónů podle odlišnosti půdních a klimatických podmínek. Vymezení Skalického vinohradnického rajónu je k nahlédnutí na obrázku č. 7. Klimatické podmínky mohou být začleněny do kategorií B1, B2 a B3. Ve skupině B1 jsou plochy, které mají nejvhodnější půdní a mikroklimatické atributy pro pěstování vinné révy a produkují se zde jakostní vína s označením původu. Půdní v kategorii B2 jsou v podstatě vinice s půdními vlastnostmi kategorie B1, avšak leží v podnebně více chladných rajónech. Do třídy B3 patří vinohrady s nepříznivým podnebím a nevhodnou expozicí (Vinotéka-vinářeň, 2018).

Téměř 80 % vinic se nachází na území západního Slovenska. Zde leží i jeden ze 12 vinohradnických rajónů evropské kategorie B2, nejstarší Malokarpatské vinařské oblasti, Skalický vinohradnický rajón. Vinice jsou odsud rozprostřeny do pravidelných, vinohradnických tratí na úbočí Malých Karpat, přes Bratislavu dále směrem na Pezinok až k Horným Orešanom. Je tu vhodná lehká skeletová půda, málo zadržující vodu a s dobrou absorpcí slunečního tepla. Nejvýznamnější pěstované odrůdy jsou Veltlínské zelené, Ryzling vlašský a Frankovka modrá. Do rajónu spadají tyto obce: Dubovce, Gbely, Chropov, Kopčany, Koválov, Koválovec, Lopašov, Mokrý Háj, Popudinské Močidl'any, Prietržka, Radimov, Radošovce, Skalica, Smolinské, Smrdáky, Štefanov, Trnovec, Unín, Vrádište, které budou blíže popsány v příslušných podkapitolách (Vinotéka-vinářeň, 2018).

Obrázek č. 7: Mapa Slovenských vinohradnických oblastí



Zdroj: Šrom, 2012

8.1 Odrůdy vín ve Skalickém vinohradnickém rajónu

Vzhledem k velmi blízké poloze dvou vinohradnických oblastí, vybraných pro tuto diplomovou práci, jsou v následující kapitole popsány jen některé odrůdy hroznů.

Ryzling vlašský; jeho odrůda zabírá na Slovensku až kolem 25 % vinohradů, čímž se stal nejrozšířenější pěstovanou odrůdou. Vyhovuje mu teplé klimatické pásmo. Víno v lahvi je doporučeno na archivaci na 1 až 4 roky. Přívlastkové víno až na 12 let (Vladimír Hronský, 2014).

Frankovka modrá; jedná se o starší odrůdu. Známy je Skalický Rubín, tradiční skalické víno, které vzniklo zkřížením Frankovky modré, Svatovavříneckého a Modrého Portugalu. Charakterizuje ji odrůdový buket po zralém ovoci a jemná dubová a skořicová vůně (Vladimír Hronský, 2014).

Silvánské zelené; ojedinělé zato velmi znamenité víno, má aromatickou vůni se stopami ovocných a kořenitých tónů a na konci svěží kyselinky (Vladimír Hronský, 2014).

Chardonnay; patří mezi nejpopulárnějším a nejlépe "vydělávající" vína po celém světě. Hlavně díky jeho jednoduché výrobě. Patří mezi tři významné odrůdy hroznů, které se používají na výrobu šumivého vína ve francouzské oblasti Champagne (Vladimír Hronský, 2014).

Portugalské modré; pochází z Rakouska a ve Skalici má své silné postavení nejenom jako součást Skalického rubínu (Vladimír Hronský, 2014).

8.2 Skalica

V okresním městě Skalica žije 14 911 obyvatel (ŠÚSR, 2018, k 31. 12. 2016). Je to největší centrum veškerého společenského i vinařského dění. První písemná zmínka je z roku 1217. Jako jedno z mála měst se Skalica může pyšnit titulem svobodné královské město, který mu udělil v roce 1372 její uherský král Ludvík I. (Buchta, 2008).

Toto privilegium znamenalo právo opevnit město hradbami, osvobození obyvatelstva od placení daní a dalších poplatků. Díky tomuto privilegiu lidé nemuseli dále v celém království platit a mýta a tzv. tridsiatky za dovezené a vyvezené zboží a výrobky. Byla také povolena organizace týdenních a výročních trhů. Vinařství tady bylo velmi rozvinutou oblastí, což potvrzuje i sdružení Bratrstvo sv. Urbana, založené před více než 300 lety (Buchta, 2008).

Typickou pro skalické vinohrady je drobná architektura nazývaná "búdy". Představují klasické vinařské domky, sloužící ke zpracování a uskladnění vína. Nachází se jich v této oblasti kolem 500, díky čemuž patří mezi města s největším počtem vinic na jednoho obyvatele v celé Slovenské republice. Na obrázku č. 8 je k vidění skalická panoráma spolu s vinohrady a búdami.

Obrázek č. 8: Pohled na skalické vinohrady



Zdroj: vlastní zpracování

Nejtypičtější a nejoblíbenější odrůdou je Skalická frankovka. Její nezaměnitelná chuť je dosažena hlavně místními vhodnými mikroklimatickými podmínkami. Světoznámé víno Skalický rubín je typické svou barvou, kvůli které získal i své označení. Je směsí zkřížených odrůd Skalická frankovka, Svatovavřínecké a Modrý portugal (Buchta, 2008).

Nachází se zde Vinotéka u františkánů, která reprezentuje regionální sídlo občanského sdružení Vínna cesta Záhorie, kde se setkávají pěstitelé hroznů, výrobci vína a poskytovatelé gastronomických i turistických služeb a aktivit, ve spojitosti s vinnými tradicemi. Tento spolek vznikl v roce 2003 spolu s vinařskou trasou se stejným názvem – Vínna cesta Záhorie. Jednotlivé vinohrady a vinařství, které spadají pod tuto stezku, jsou označeny značkami a popisy. Jsou to obce: Borský Mikuláš, Gbely, Holíč, Kátov, Kopčany, Koválov, Mokrý Háj, Moravský Svätý Ján, Petrova Ves, Prietržka, Radimov, Radošovce, Skalica, Smrdáky, Štefanov, Unín a Vrádište (Región Záhorie, 2017).

Vinařské akce konané v této obci jsou následující: Deň burčiaku, Trdlofest, Skalické dni, Deň otvorených búd v Skalici, Ve Skalici na Hurbánka, Svätomartinské otváranie mladých vín, Ples vinohradníckeho spolku Skalica, Svätenie mladých vín (Turistická informačná kancelária Skalica, 2018).

8.3 Gbely

Druhé největší město s 5 155 obyvateli se nachází 20 km od Skalice (ŠÚSR, 2018). Je zde dochovaný zrekonstruovaný kostel Sv. Michaela Archanděla z roku 1859. Město je známo především díky svému prvenství těžby ropy na Slovensku. Na podzemní zásoby ropy se přišlo náhodou díky výbuchu plynu v domě jednoho z obyvatel. Následně po zdařilých čerpacích zkouškách, zahájilo Rakousko-Uhersko dne 13. Ledna 1914 průmyslové těžení ropy. Toto období je oficiálně považováno za začátek ropného průmyslu na území Slovenska. Nacházejí se zde tři vinařské osady: Ostrý vrch, Vinohrady – nové a Vinohrady – staré. Zajímavostí je, že se zde nachází pouze jedno registrované vinařství (Irša, Chocholáčková, Gronská, 1992).

Vinařské akce konané v této obci jsou následující: Gbelské hodové slávnosti, Miestna výstava vín (Gbely, 2018).

8.4 Radošovce

V této obci sídlí 1763 obyvatel (ŠÚSR, 2018). Radošovce leží 15 km od Trnavy a jsou velmi zainteresovanou obcí v oblasti vinařství. Od roku 2012 zde existuje Vinohradnícký spolek Radošovce. Pod jeho záštitou jsou organizovány nejenom vinařské sešlosti jako svěcení a ochutnávka mladých vín, školení degustátorů a v neposlední řadě se velkou mírou podílí na zajišťování účasti na vinařských akcích v širokém okolí. Nejvýznamnější událostí je Regionálna výstava vín Radošovce, která má v obci více než 40ti letou tradici a koná se vždy na Velikonoční neděli. Z kulturně-historických památek se tady nachází římskokatolický barokní kostel Narození Panny Marie, jehož první část byla postavena v roce 1560 (Vinohradnícky spolek Radošovce, 2017).

Vinařské akce konané v této obci jsou následující: Velikonoční výstava vín, Hurbánkovské slavnosti, Radošovský Hurbánek, Deň otvorených búd, Regionálna výstava vín Radošovce. Hodové slávnosti (Vinohradnícky spolek Skalica, 2018).

8.5 Mokrý Háj, Popudinské Močidl'any, Prietržka

Obec Mokrý Háj má 708 obyvatel, Vrádište 819, a Popudinské Močidl'any 905 obyvatel (ŠÚSR, 2018). Ve všech třech obcích je velmi kvalitní pestrá půda, která je hojně polnohospodářsky využívána. Skládá se především z pískovce, vápence a jílu, které jsou vhodné pro pěstování vinné révy. Mezi obcemi Skalica a Mokrý Háj se nachází velké území vinogradů, které je pokryto vinicemi a búdami (Záhorie, 2016). Vinohrady obce Mokrý Háj spolu se skalickou panorámou v pozadí jsou k nahlédnutí na obrázku č. 9.

Obrázek č. 9: Pohled na mokrohajské vinohrady



Zdroj: vlastní zpracování

Vinohradnictví má v Popudinských Močidl'anech tradici už 500 let. Více se zde pěstují bílé odrůdy jako Iršay Oliver či Burgundské šedé. Mezi vinicemi na tomto území byla za socialismu postavena kaple sv. Urbana, což byla v té době rarita (Brezina a kol., 2010).

V obci Prietržka žije 489 obyvatel. Víno se zde pěstuje už od roku 1763. Štrapec hroznů se i dnes vyskytuje v zobrazení znaku obce, což dokazuje, jak hluboké a významné tradice vinařství zde jsou. Obec disponuje pozoruhodnou rozlohou vinogradů s výbornou polohou nacházejících se především na jižní a jihovýchodní části území poblíž skalických vinogradů (Záhorie, 2016). Prietržka spolu s obcemi Radošovce a Popudinské Močidl'any tvoří nejaktivnější centrum vinařských tradičních folklorních, hodových a krojových zábav. Na obrázku č. 10 je zobrazen tradiční popudinský kroj.

Obrázek č. 10: Popudinské hody – kroj



Zdroj: vlastní zpracování

Vinařské akce konané v této obci jsou následující: Hody Mokrý Háj, Popudinské hody, Močidl'anské hody, Pochovávanie basy, Sviatok sv. Urbana – Prietržka, Zarážanie hory – Prietržka, Otvorené búdy – Prietržka (Vinohradnícky spolek Skalica, 2018).

8.6 Dubovce, Koválov, Koválovec

Obec Dubovce má 644 obyvatel, Koválov 707 a nejmenší ze všech obcí ve skalickém rajóně je Koválovec se 139 obyvateli (ŠÚSR, 2018). Tyto tři obce jsou poměrně vinařsky neznámé a povědomí o kulturních aktivitách v nich mají hlavně jejich obyvatelé, kterých není mnoho. V obcích Koválov a Koválovec se konají tradiční hody a výstava vín. Jejich návštěvnost je však spíš symbolická. Nicméně vinařské tradice zde sahají až do 16. století. Z roku 1617 pochází první pečeti dlo obce Koválovec, na němž je zobrazen vinařský nůž a sřtapec hroznů. Tento motiv přetrval dodnes a je vyobrazen ve znaku obce. V současnosti se vinařství v obci věnuje 6 aktivních vinařů (Knotek, 2006).

Vinařské akce konané v této obci jsou následující: Nočný pochod vinohradmi – Dubovce, Hody Hurbánek Koválovec, Augustové hody Koválovec, Výstava vín Koválov (Vinohradnícky spolek Skalica, 2018).

8.7 Chropov, Kopčany, Lopašov

Obec Kopčany má 2 607 obyvatel a je významná zejména díky kostelu svaté Margity (ŠÚSR, 2018). Kostel leží na česko-slovenské hranici blízko Mikulčic a jeho pozoruhodnost spočívá v jeho historické hodnotě. Jedná se zřejmě o nejstarší zachovaný kostel z velkomoravského období (ne jen na Slovensku ale i v celé střední Evropě). Jeho minulost sahá až do období mezi 9. a 10. stoletím. Ne jenom tento kostel je velkým lákadlem pro turisty ale také původní dům T. G. Masaryka, který tady žil (Knotek, 2006). Existence vinic v Chropově (počet obyvatel 385) i Lopašově (počet obyvatel 332) je doložená písemnostmi ze 17. století (ŠÚSR, 2018). Obce vlastnily vinice už od 18. století. Vinohrady zde, ale i v dalších obcích poskytl útočiště hlavně při osvobození země ve 2. světové válce. V současné době zde nejsou zaznamenány plochy vinohradů. Tato tradice časem upadla, zejména díky nevyhovujícím půdám (Záhorie, 2016). Z pohledu vinařských aktivit zde nebyly zaznamenány žádné akce ani veřejné události. Vinařské akce konané v této obci nebyly nalezeny.

8.8 Vrádiště, Radimov, Smolinské

V obci Vrádiště, kde žije 819 obyvatel, se nevyskytuje mnoho vyhovujících terénů pro pěstování (ŠÚSR, 2018). Většina obyvatel má své budy v nedalekých vinohradech ve Skalici.

Radimov s počtem obyvatel 572 se dostal do povědomí zejména díky své pravidelné výstavě a degustaci ovocných destilátů (ŠÚSR, 2018). Tvoří malou výjimku mezi jinak vinařskými městy a obcemi.

Malá obec Smolinské má 908 obyvatel a leží pouze 3 km od známého poutního města Šaštín-Stráže (ŠÚSR, 2018). Tato obec nevykazuje žádné vinohradnické aktivity. Vinařské akce konané v této obci jsou následující: Den otevřených sklepů – Radimov, Radzimofské hody, Hody Vrádiště (Vinohradnícky spolek Skalica, 2018).

8.9 Štefanov, Trnovec, Unín, Smrdáky

V obci Štefanov žije 1 651 obyvatel (ŠÚSR, 2018). Počátky vinohradnictví v této obci sahají až do 16. století. V současnosti se obec aktivně angažuje do pravidelných vinařských aktivit, hlavně díky svému spolku Vinice Štefanov. Vyskytuje se zde velmi vhodný kopcovitý terén a teplé klima, což přispívá k dobrému růstu vinné révy (Obec Štefanov, 2018).

Trnovec s počtem obyvatel 313 je jako jedna z nejmenších obcí významná zejména tím, že se zde nacházela takzvaná panská cihelna, která dodávala materiál na stavbu Holíčského zámku (ŠÚSR, 2018). Tento zámek se nachází 2,5 km od obce. V současnosti se zde obnovila tradice pečení malých trdelníků, které mají v regionu Záhorie velkou oblibu (Trnovec, 2017).

Unín má 1 223 obyvatel (ŠÚSR, 2018). Nad Unínem je postavená zděná vyhlídková věž Lipky. Je umístěna na jižním okraji unínského lesa, kde je k vidění i hora Zámčisko. Rozhledna Lipky, stejně jako i jiné rozhledny, pozitivně přispívají k rozvoji cestovního ruchu i v méně známých a oblíbených městech. Je zde také, jako ve většině vinařských obcí, kaplička sv. Urbana, patrona vinařů (Planet Slovakia, 2017).

V malé obci Smrdáky, kde žije jenom 674 obyvatel, jsou už od roku 1832 léčivé minerální lázně (ŠÚSR, 2018). Sírové, léčivé, smrdácké bahno se řadí mezi nejkonzentrovější sírnaté vody v Evropě. Silné postavení tu má i tradice vinohradnictví, což posouvá Smrdáky na vysokou úroveň turistické oblíbenosti (Drahošová a kol., 2011).

Vinařské akce konané v této obci jsou následující: Hody Smrdáky, Vinobranie v Smrdákoch, Krojované hody Štefanov, Výstava vín Štefanov, Unínské hody (Vinohradnícky spolek Skalica, 2018).

9 Zhodnocení výsledků a doporučení

Tato kapitola je rozdělena na čtyři podkapitoly. V první podkapitole je popsán provedený předvýzkum dotazníku, druhá podkapitola se zabývá metodikou výzkumu, ve třetí podkapitole jsou zanalyzovány otázky z dotazníku spolu s příslušnými grafy a čtvrtá podkapitola popisuje celkový souhrn dotazníku a doporučení na zlepšení.

9.1 Předvýzkum

Samotnému klíčovému výzkumu předcházela krátký předvýzkum. Skládal se z analýzy, během které byla soustředěna pozornost kromě obsahové stránky také na formální aspekty, ale i celkovou srozumitelnost jednotlivých otázek. Je aplikován na menším vzorku lidí, kteří byli podobní cílové skupině, které byl dotazník předložen, ale nezúčastnily se hlavního dotazníku. Předvýzkum si klade za úkol opravit chyby a přepracovat případné nedostatky.

Předvýzkum byl proveden v období mezi 22. 2. 2018 a 28. 2. 2018 a pomohl práci objasnit složitost některých otázek. Struktura byla ponechána, avšak jejich znění si žádalo plošnou úpravu. Prvním problémem u respondentů byla značná konkrétnost dotazníku. Zásadním krokem bylo nastavit otázky tak, aby se z něj odfiltrovala ta část respondentů, která nenavštívila ani jedno z vypsaných měst Hodonínska a Skalického vinohradnického rajónu. Dotazník byl tedy upraven v určitých otázkách na nepovinné a mohl být následně odeslán. V první verzi dotazníku se naskytl také problém neurčitosti období, kdy měl respondent zmíněné oblasti navštívit. Z původního časového intervalu od 1. 9. 2017 do 31. 12. 2017, byla otázka změněna na období celého roku 2017. Vinařské a folklorní akce se konají po celý rok a valná většina z nich se organizuje mimo výše zmíněného intervalu. Dále bylo poukázáno na chybějící variantu v otázce o konkrétních druzích vína, kterou má být burčák. Právě burčák bývá jedním z nejatraktivnějších turistických, vinařských lákadel, za kterým putují i lidé z velkoměst, a kterou si většinou každý pamatuje. Proto byla tato varianta do otázky zařazena. V této otázce není uveden celý seznam všech vinných odrůd, ale jsou vybrány pouze ty nejznámější pro tyto oblasti. Proto zde také byla přidána odpověď „jiné“, avšak bez možnosti napsat svoji textovou odpověď. To samé se opakovalo i u otázek týkajících se motivů konzumace určitých vín a motivu návštěv vinařských slavností. U těchto tří odpovědí s textem „jiné“ není možné vepsat vlastní text, avšak pro účely dotazníku je to postačující. Po předvýzkumu byla z dotazníku

také smazána otázka o finanční částce, kterou jedinec na návštěvě utratil, protože tato otázka byla moc subjektivní a nedalo se přesně určit, k jaké události se částka vztahuje a k jakým produktům byla tato částka použita.

9.2 Metodika výzkumu

Základním cílem dotazníku bylo zjistit a zhodnotit, jak víno a vinařství přispívá k rozvoji cestovního ruchu ve zvolených oblastech. Dotazník obsahuje dohromady 32 otázek a je rozdělen na dvě části. Toto dělení bylo nutné z důvodu srovnávání dvou oblastí, a proto jsou i otázky v druhé části stejné jako v části první. Rozdílná je jenom otázka, týkající se jednotlivých měst, které respondent navštívil. První čtyři otázky jsou zaměřeny na charakteristiku osoby. V této části je možné se dozvědět základní věci dotazovaného, jako je pohlaví, věk a aktuální bydliště pro demografický přehled. Další otázky jsou zaměřeny na návštěvnost vinařských a folklorních událostí a hodnocení určitých vlivů, které měly na rozhodování a preference respondenta nějaký dopad. Otázky jsou většinou uzavřené, kromě otázky číslo 8, kde je možnost dopsat aktivitu, která není v nabízeném seznamu. V některých otázkách byla na výběr jen jedna možnost, v jiných se dalo zvolit i více odpovědí. Odpovědi z dotazníků byly sjednoceny a zanalyzovány. Následně byl výsledek každé otázky přenesen do grafu, které byly vypracovány v programu MS Excel. Vyplnění dotazníku bylo anonymní.

Při dotazování byla použita metoda kvantitativního výzkumu, který se provedl na určitém souboru respondentů, kteří odpovídali prostřednictvím programu Survio a vystihuje daný stav v konkrétním čase. Dotazník byl určen zejména lidem, kteří navštívili za rok 2017 mikroregion Hodonínsko nebo Skalický vinohradnický rajón jak z České tak i Slovenské republiky, se zájmem o kulturu a vinohradnictví. To bylo také jedním ze základních kritérií výběru respondentů. Dotazník byl vytvořen v programu Survio a byl rozesílán anonymně, internetovou formou na sociálních sítích. Osloveny byly také vinařské spolky a místní neziskové organizace z konkrétních českých i slovenských vinařských oblastí. Díky tomuto sloučení vznikl zajímavý výsledek, ve kterém se prolíná kultura i vinařství.

Výzkum si kladl za cíl zjistit, která ze zmíněných oblastí disponuje větším turistickým vybavením a potenciálem, tedy je turisticky navštěvovanější. Zda turisté navštěvují tyto oblasti kvůli vínu a folklorním slavnostem nebo z jiného důvodu a zda

i tato vína díky tomu dále vyhledávají. Celkový seznam otázek dotazníku je k nahlédnutí v příloze č. 1.

9.3 Analýza dotazníku

Sběr dat proběhl od 28. 2. 2018 do 20. 3. 2018. Celkové množství respondentů, kteří vyplnili dotazník, bylo 328. Z toho po vyselektování nevalidních dat tvořila velikost vzorku 271 odpovědí. Devět dotazníků bylo nevyhovujících z důvodu nesprávného vyplnění, kdy se některé otázky navzájem vylučovaly nebo nebyl dotazník vyplněn dostatečně. Stanoveným kritériem, které vymezovalo validitu, byly otázky spočívající v nutnosti navštívení konkrétní obce a určité vinařské slavnosti. Jinak by nebylo možné pokračovat v dalších otázkách týkajících se vinařských aktivit v těchto oblastech. Jsou to konkrétně otázky číslo 5, 6, 19 a 20.

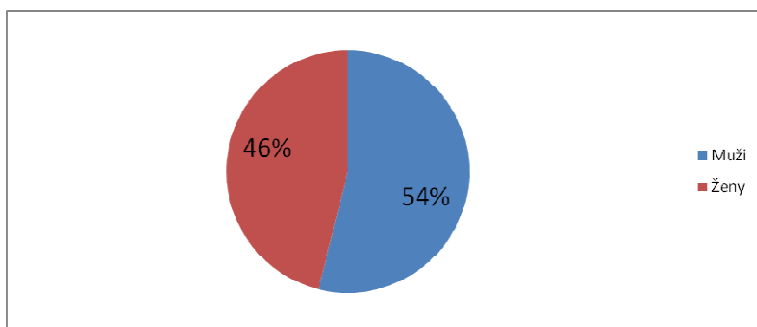
Třicet tři respondentů odpovědělo, že ani jedno z měst ve stanoveném období nenavštívili a proto jejich dotazníky nebyly do analýzy použity. Z respondentů, kteří tato místa navštívili, patnáct odpovědělo, že součástí jejich návštěvy nebylo víno a proto jejich odpovědi také nebudou dále v analýze zohledněny.

Percentuální vyjádření v jednotlivých grafech je zaokrouhleno na dvě desetinná čísla.

Otázka č. 1: Pohlaví

Z celkových 271 respondentů, bylo 146 mužů a 125 žen. Výsledek je poměrně vyrovnaný, což znamená přibližně stejné zastoupení obou pohlaví a výsledky tudíž nebudou představovat pouze dominantní názory jednoho pohlaví. Graf znázorňuje percentuální vyjádření těchto pohlaví.

Graf 1: Pohlaví respondentů

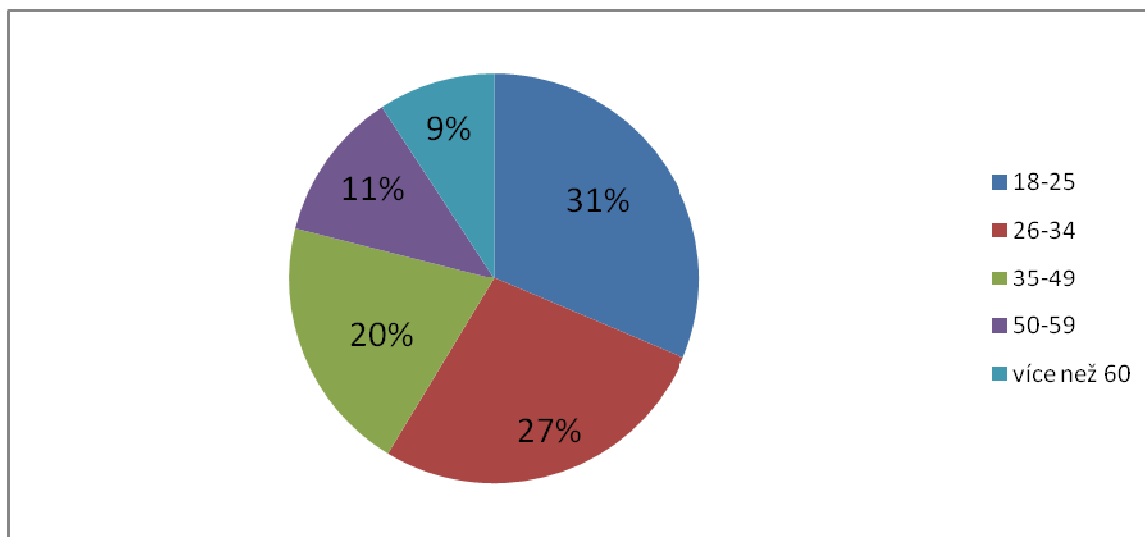


Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníku

Otázka č. 2: Věk

Jak je patrné z grafu 2, nejpočetnější skupinou se stali respondenti ve věku 18 – 34 let, druhou 35 – 49, třetí 50 – 59 a čtvrtou respondenti s věkem 60 let a více. V rámci výzkumu byla vyvinuta snaha oslovit co nejširší věkovou škálu, aby výsledky nebyly příliš jednostranně zaměřené. Z výsledků vyplývá (Graf 2), že nejvíce navštěvují vinařské aktivity respondenti ve věku 18 – 25 let a hned za nimi návštěvníci ve věku 26 – 34 let. Toto je možným důsledkem aktuálního moderního trendu, kdy mají mladí lidé více času, odkládají rodinný život a svatbu a chtějí si více užívat a cestovat. Vysoký podíl mladších účastníků představuje také zájem mladé generace nejenom o kulturní dění ve svém blízkém nebo vzdálenějším okolí, ale také rostoucí vztah k vínu a vinařským tradicím.

Graf 2: Věk respondentů



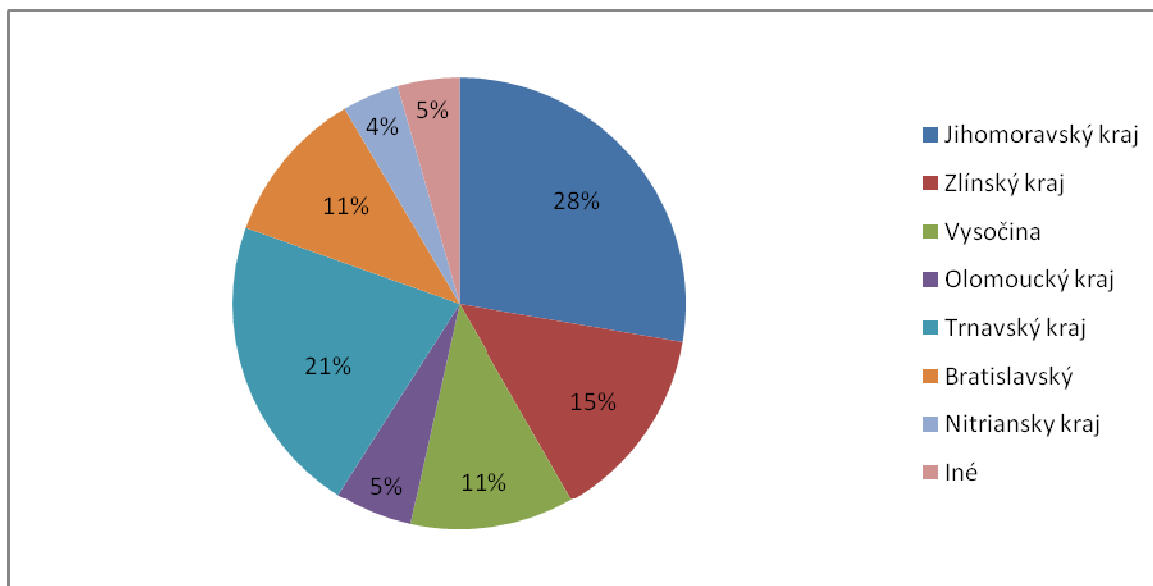
Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníku

Otázka č. 3: Bydliště

Tato otázka sehrává důležitou roli. Zjišťuje, z jak vzdáleného místa jsou ochotni jednotliví turisté do dané oblasti za vínem přijet. Odpovědi byly rozmanité, ale vytvořily se i skupiny respondentů, které přijely ze stejného místa. Pro lepší přehled a pro potřeby dotazníku byl zvolen postup začlenění jednotlivých odpovědí do krajů. Nejpočetnější skupinu tvořil pochopitelně Jihomoravský kraj, jehož součástí je i mikroregion Hodonínsko a Trnavský kraj, ve kterém se nachází Skalický vinohradnický rajón. Tyto výsledky se daly předpokládat, protože tyto návštěvníci mají do těchto oblastí nejbližší a tím pádem mají o jejich kulturním dění větší povědomí, než obyvatelé vzdálenějších měst. Na druhém

místě se umístily sousedící kraje jako je kraj Zlínský a Bratislavský. Překvapivě vysokého procenta návštěvnosti dosáhl kraj Vysočina, který je už poměrně vzdálenější. Je to zapříčiněno zejména tím, že na Vysočině nemá víno takovou rozsáhlou tradici a nachází se tam pouze jedno velké vinařství Sádek na Třebíčsku. Proto má jižní Morava v tomto výhodu a je volbou číslo jedna. Olomoucký a Nitriansky kraj dosáhly jenom malého procenta účasti. Tento výsledek byl zřejmě ovlivněn tím, že se jedná o něco vzdálenější oblasti. To dokazuje fakt, že turistickou základnu tvoří hlavně návštěvníci z těch více blízkých obcí. V kategorii "jiné" jsou zařazeni návštěvníci z krajů, které se nedali zařadit do žádné námi zvolené skupiny, z důvodu jejich nízkého počtu. Tvořili ji obyvatelé například z Prahy, Košic nebo Rakouska.

Graf 3: Bydliště respondentů



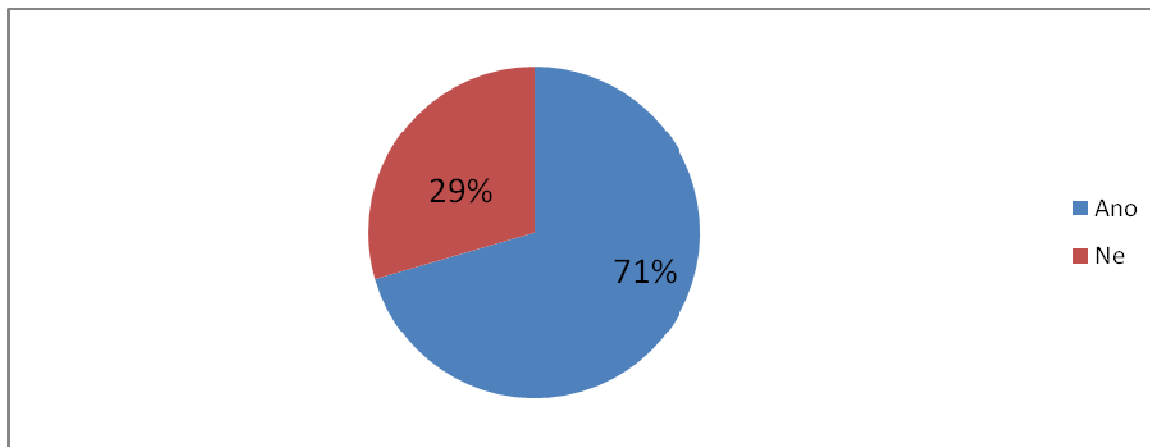
Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníku

Otázka č. 4: Zúčastňujete se vinařských slavností ve Vašem bydlišti?

Otázka navazuje na předešlý dotaz o bydlišti. Napomáhá k ucelení profilu respondenta. Odpovídá na otázku, zda má k vínu nějaký vztah a navštěvuje s ním spojené události, i když není ze seznamu měst, vypsanych v otázce. Kladně odpovědělo 71 % z tázaných respondentů, což je pozitivní a dokazuje to, že i v dnešní době mají tyto události stále svoje místo na kulturních programech obcí a že je jejich obyvatelé i rádi navštěvují. Naopak 30 % respondentů odpovědělo negativně, což může znamenat, že k takovému typu zábavy nemají vztah anebo se u nich žádné vinařské akce nekonají. I když 70 %

představuje vysoký podíl, mělo by být v zájmu každé obce o jeho zvyšování s cílem podporovat ekonomický rozvoj obce.

Graf 4: Účast na vinařských slavnostech ve svém bydlišti



Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníku

Otázka č. 5: Navštívil/a jste za rok 2017 některé z měst mikroregionu Hodonínsko? Označte prosím z níže uvedených ty, které jste navštívil/a (neoznačujte, samozřejmě, v nabídce obec v případě, že v ní současné době žijete – tj. uvedl/a jste ji v otázce o obci, ve které žijete):

Tato otázka zjišťuje početnost návštěv jednotlivých obcí, respektive, která z obcí je turisticky nejoblíbenější. Na prvním místě je město Hodonín. Tento výsledek není moc překvapivý, protože se jedná o okresní město a má také největší rozlohu i počet obyvatel. Z tohoto důvodu nabízí i širší sortiment zábavy, kultury a prostoru pro trávení volného času. Je však nutné podotknout, že samotné město Hodonín, nedisponuje vinohradnickými plochami, a proto se jeho návštěvnost odvíjí od jiných faktorů. Nejčastěji mezi ně patří nákupy, zoologická zahrada, vyhlášené lázně, bazén a v létě koupaliště, které široko daleko nemá konkurenci. Organizují se zde pravidelné folklorní i vinařské akce nicméně od hodonínských vinařů se zde mnoho vín nevyskytuje.

Zajímavá je však druhá nejvíce navštěvovaná obec, Prušánky. Na rozdíl od Hodonína má jen 2 200 obyvatel, ale je velmi známou a také největší vinařskou obcí v regionu Podluží. Má svoji přílehlou sklepní kolonii Nechory, kde se každoročně koná několik významných událostí. Prušánky jsou asi nejvíce favorizovanou vinařskou metou, kterou chce každý, kdo přišel na Hodonínsko navštívit a ochutnat dobré víno či zúčastnit se tradic s ním spojených. Třetí obcí je oblíbená vinařská obec Čejkovice. Tato obec je

výjimečná jednou z největších rozloh vinohradnických ploch (cca 470 ha), ale její hodnota stoupá i díky vysoké úrovni zachování a architektonické hodnotě místních sklepů, které jsou na čele mezi ostatními regionálními sklípky. I to může být pro turisty lákavějším cílem než ostatní méně známé obce (Vecheta 2016).

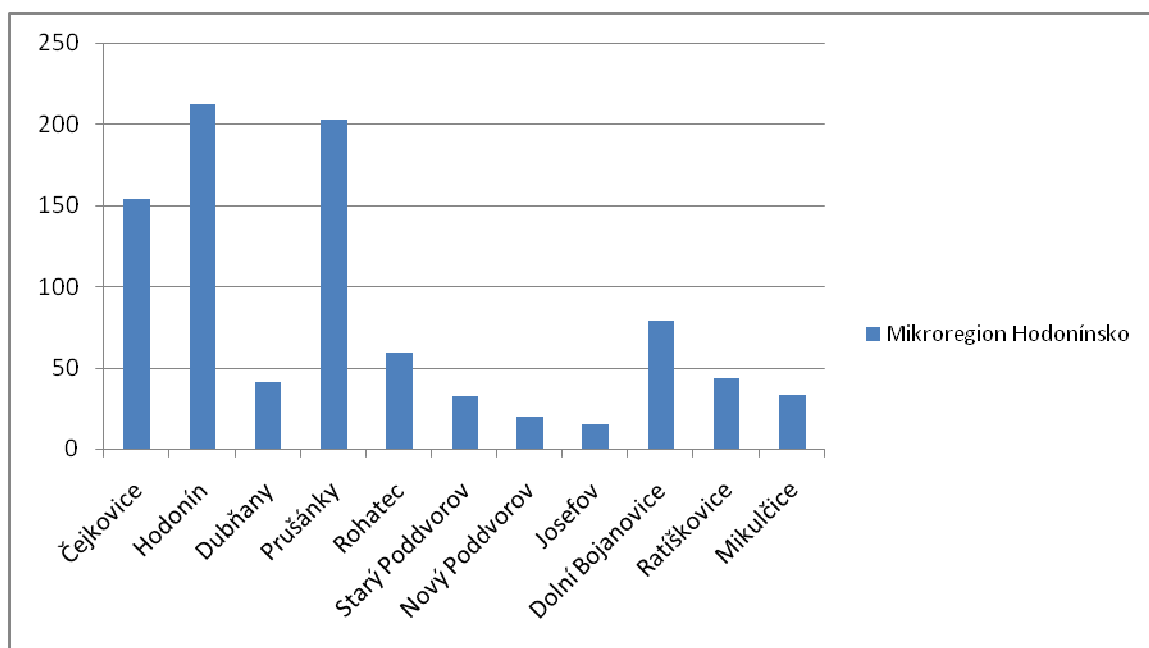
Dolní Bojanovice se řadí také mezi ty známější vinařské obce, avšak zatím se pouze snaží přiblížit úrovni těch větších a známějších vinařských akcí.

Obce jako Dubňany nebo Ratiškovice, které jsou na pátém a šestém místě, stavějí svoji návštěvnost především na svém sportovním potenciálu. V obci Dubňany se nachází letní koupaliště s velkým areálem, kam chodí v letní sezóně kolem 2000 lidí a obec Ratiškovice má zase několik kilometrovou cyklistickou stezku, která je hojně využívána jak cyklisty, tak bruslaři nebo jinými sportovci.

Další obce už nejsou tolik navštěvované, nicméně tím neklesá jejich vinařský potenciál a kulturně historické bohatství. Každá obec je významnou vinařskou zastávkou se svými specifickými víny, avšak díky jejich nízkému počtu obyvatel a slabé propagaci jejich rozvoj a vstup do povědomí zaostává.

Odpovědi respondentů, kteří označili v dotazníku, že nenavštívili ani jedno z vyjmenovaných obcí, nebyly do analýzy zahrnuty.

Graf 5: Návštěvnost obcí mikroregionu Hodonínsko za rok 2017

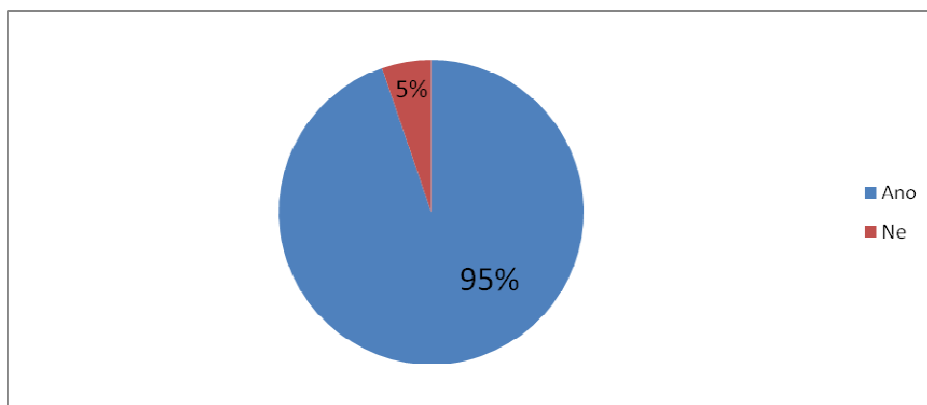


Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníku

Otázka č. 6: Byla součástí Vaší návštěvy také návštěva nějaké události spojené s vínem?

Otázka směřuje k upřesnění důvodu návštěvy jednotlivých obcí a k separování odpovědí, které nesouviseli s vínem. Z celkových 286 respondentů, 15 nenavštívilo žádnou událost spojenou s vínem, proto bude analýza provedena na zbylých 271 odpovědích.

Graf 6: Návštěva události spojená s vínem



Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníku

Otázka č. 7: Jaká to byla událost?

Odpovědi na tuto otázku se velmi lišily, proto nebylo možné vytvořit jednotný graf. Nejčastěji vyskytovanou odpovědí byl však košt – 81 odpovědí. Je to hlavně z důvodu, že košt či různé degustace vína nejsou ovlivněny žádným počasím, svátkem a z části ani financemi. Dá se pořádat kdekoliv i kdykoliv a v podstatě i kýmkoliv. Také v kalendáři vinařských akcí na stránkách Vinařského fondu jsou ochutnávkové akce ty nejvíce poskytovanými službami a dají se spojit s jakoukoliv událostí či příležitostí. Proto také bývají nejvíce organizátory využívány často v souvislosti s nějakým svátkem, ročním obdobím nebo jménem v kalendáři.

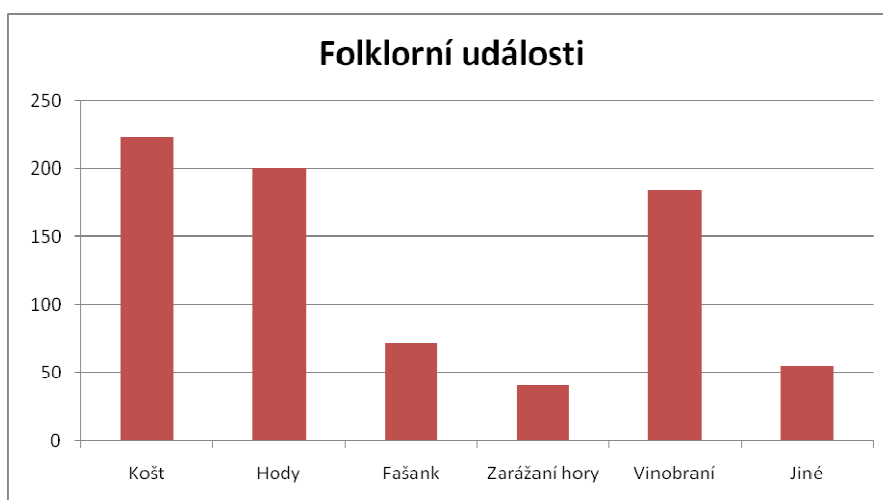
Otázka č. 8: Navštívil/a jste některou z místních folklórních událostí? Napište, prosím, kterou:

Tato otázka částečně navazuje na předešlý dotaz. Dokazuje, že košt a ochutnávky jsou nejnavštěvovanější aktivity v mikroregionu Hodonínsko. Soustředí se však více i na folklórní akce, ne jenom na ty primárně vinařské a dává respondentovi možnost vlastní odpovědi. Tyto odpovědi se nedaly do grafu jednotlivě zaznamenat, nicméně mezi ty nejzajímavější patřily například svatby, zabíjačky, pochování basy, výroční folklórní

vystoupení, jarmarky, stavění máje a jiné. Variantu košt označilo 223 respondentů, hody 201 respondentů, na třetím místě bylo překvapivě vinobraní s počtem 181 respondentů. Fašanku se zúčastnilo 72 a zarážání hory jenom 41 tázaných respondentů. Respondenti označili i folklorní události, které nejsou primárně zaměřeny na víno, ale jsou v tomto regionu oblíbené a víno je zde neodmyslitelnou součástí. Množství návštěv u jednotlivých akcí dokazuje, že jeden respondent navštívil i více událostí. Akce jako zarážání hory či fašank nemá zřejmě v obcích tak hlubokou tradici a nepatří mezi tolik oblíbené a navštěvované události. Jedná se spíše o místní událost, kde se scházejí především domácí obyvatelé a tím pádem nejsou moc známé. Vinobraní se nečekaně umístilo až na třetím místě. Je to tím, že vinobraní je dlouho plánovaná akce, na kterou se musí důkladně vše připravit a hlavně se organizuje jenom v určité roční dobu, čemuž se musí návštěvník časově přizpůsobit. I když je kulturně atraktivnější, nemůže z hlediska časové flexibility ochutnávkám konkurovat.

Svislá osa představuje počet návštěvníků a vodorovná osa vybrané akce.

Graf 7: Návštěvnost folklorních událostí za rok 2017



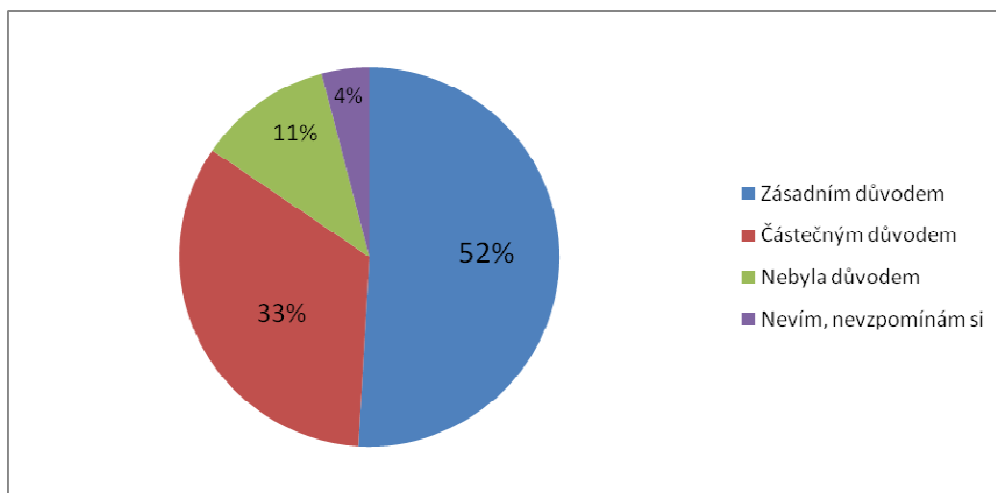
Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníku

Otázka č. 9: Bylo důvodem Vaší návštěvy také ochutnávka vína a do jaké míry?

Smyslem této otázky bylo zjistit, jak moc byla primárně ochutnávka vína pro turisty k navštívení vybraného mikroregionu motivující. Valná většina tázaných respondentů 52 % a 33 % odpověděla, že víno bylo důvodem částečně, až zásadně. Vysvětluje to i fakt, že většina obcí nenabízí a nemá k dispozici žádné jiné zajímavé možnosti pro volný čas, proto se snaží nejvíce využít své vinařské a s tím spojené kulturní bohatství. Jak již bylo zmíněno

v předešlých otázkách, košty a degustace jsou nejčastěji organizované akce v tomto regionu a to přitahuje i nejvíce návštěvníků. Ostatní respondenti, kteří zvolili zbylé dvě varianty v odpovědích, se účastnili aktivit, jejichž víno bylo pouhou součástí.

Graf 8: Míra motivace pro ochutnávky vína

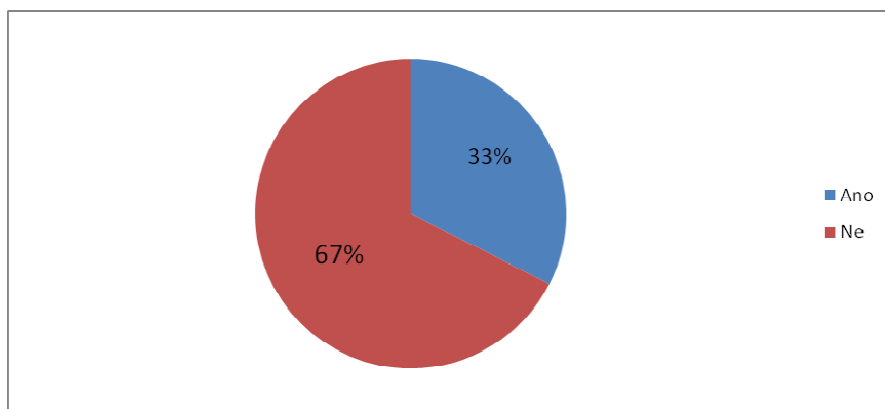


Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníku

Otázka č. 10: Navštívil/a jste během této návštěvy vinotéku?

V mikroregionu Hodonínsko nachází čtyři oficiální vinotéky. Dle odpovědí v dotazníku jsou spíše opomíjené a ne tak hojně navštěvované. Jen 33 % při pobytu v daných obcích, navštívilo tyto vinařské prodejny. Je to zapříčiněné tím, že návštěvníci si raději koupí vína v jednotlivých vinařstvích, které navštívili a kde jim chutnalo místní víno. Vinotéky zastávají v tomto případě spíše roli suvenýrového obchodu a jsou i pro tento případ dostupnější, než vzdálenější sklepy za městem.

Graf 9: Návštěvnost vinotéky

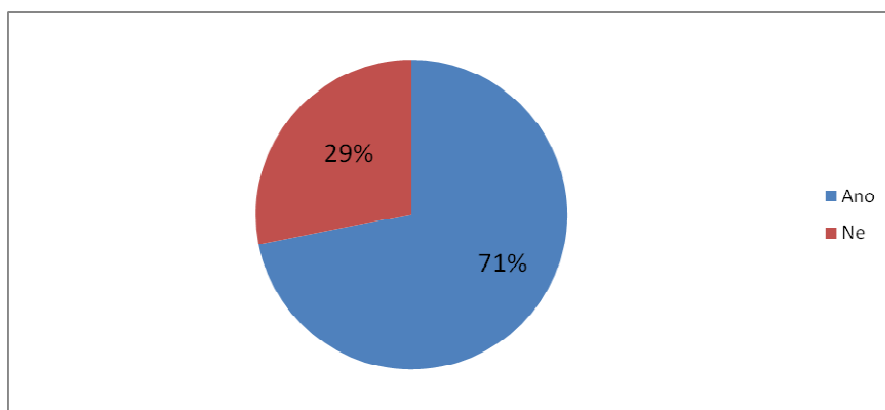


Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníku

Otázka č. 11: Navštívil/a jste během této návštěvy vinný sklípek?

Dost odlišně dopadla otázka na návštěvu vinného sklípku. Výrazný rozdíl ukazuje i graf, a to ten, že 71 % z dotazovaných během svého pobytu vinný sklípek navštívilo. Sklípky jsou nejpřednějšími reprezentanty celého vinařského odvětví na Jižní Moravě a představují vrchol každého vinařského výletu. Mají svoji typickou nepřekonatelnou atmosféru a své jméno po celé republice. Nejznámější z Hodonínska jsou templářské vinné sklepy v Čejkovicích a kolonie sklepů v Nechorách (Vecheta 2016). Není se čemu divit, víno ze sklípku má svou tradici. Jsou to známá vína, od českých pěstitelů a mají vyhlášenou kvalitu. Velkým rozdílem je i uskladnění. Víno ve sklípku je natočeno v příslušných speciálních nádobách a má vyhovující teplotní podmínky. Zatímco ve vinotéce se na tyto aspekty nebere zřetel. Vína jsou od různých pěstitelů z celého světa a návštěvník k nim nemá žádný vztah.

Graf 10: Návštěvnost vinného sklípku

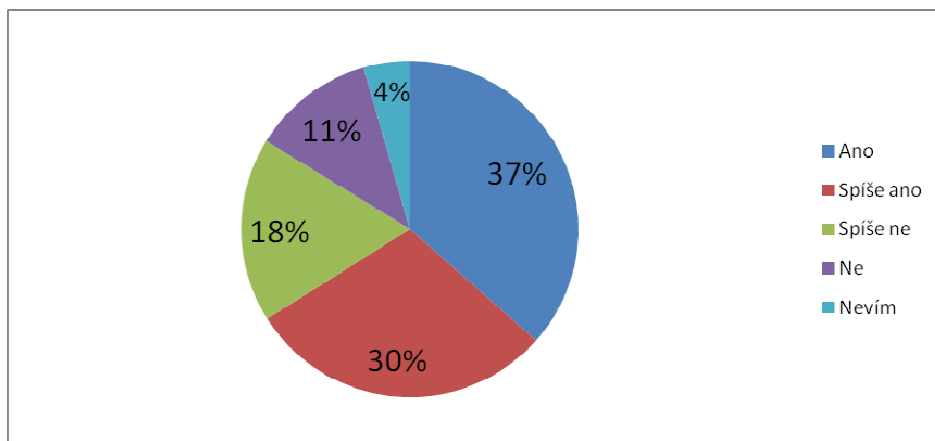


Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníku

Otázka č. 12: Byl/a jste spokojen/a s úrovní nabízených produktů vín?

V této otázce se odráží spokojenost návštěvníků s kvalitou vín. Z celkového počtu bylo 37 % spokojených. Dalších 30 % respondentů odpovědělo, že bylo spíše spokojeno, přičemž 18 % a 11 % se přiklonilo více k negativnímu hodnocení. Stále jsou však tyto výsledky pozitivní vzhledem k množství vinařství a nabízených druhů vín.

Graf 11: Spokojenost s úrovní nabízených produktů vín

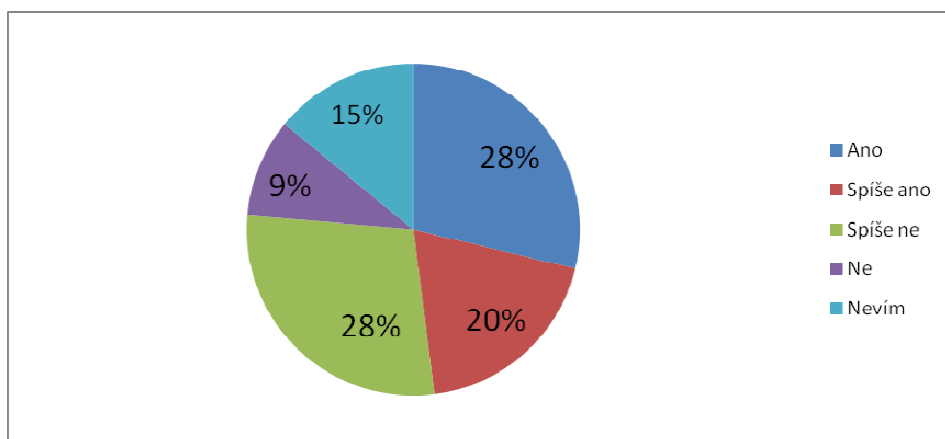


Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníku

Otázka č. 13: Vyhledáváte díky této návštěvě konkrétní vína, která jste v daném městě ochutnal/a?

Tato otázka měla za úkol zjistit, zda návštěva daného místa ovlivnila chuťové preference respondenta v rámci jednotlivých druhů vína a zda podpořila jeho zájem i o místní pěstovatele. Výsledek je kupodivu dost kladný. Až 28 % odpovědělo, že konkrétní vína dále vyhledávají. Z těchto oblastí pocházejí velmi kvalitní vína s dlouholetou vinařskou tradicí. Další respondenti odpověděli, že vína spíše, nebo vůbec, nevyhledávají, z důvodu nedostatečné atraktivity nebo jim nepřikládali tak velikou důležitost, což dosvědčuje i malá část respondentů (15 %), která odpověděla, že neví.

Graf 12: Vyhledávání vín



Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníku

Otázka č. 14: Ochutnal/a jste tato konkrétní vína? Ohodnot'te prosím na škále 1 – 5 (1 – nejlepší, 5 – nejhorší) Vaši spokojenost s kvalitou jednotlivých druhů vín:

Cílem této otázky bylo alespoň přibližně zjistit, které z vín bylo návštěvníky nejpozitivněji hodnoceno a preferováno. Na výběr bylo několik nejznámějších druhů vín z dané oblasti spolu s možnostmi tato vína ohodnotit na škále 1 až 5, kdy hodnocení 1 bylo nejlepší a hodnocení 5 nejhorší. Přidána byla také varianta "Už si nepamatuji", protože ne každý si dokáže jednotlivá vína a jejich chutě po takové době vybavit a posoudit je. Tyto výsledky se zaměřují jen na to nejlepší víno z nejlepších. Nejvyšší hodnocení (68x hodnocení „1” a 21x hodnocení „2”) měla odrůda Ryzlinku rýnského a hned za ním (21x hodnocením „1” a 39x hodnoceno „2”), odrůda Svatovavříneckého vína. Naopak málo kladných známek dostal Veltlín zelený. Příčinou obliby Ryzlinku rýnského je zřejmě dlouholetá tradice v pěstování této odrůdy, která je typická v podstatě pro celou Jižní Moravu. Tato odrůda zabírá největší plochy ve slovácké vinařské podoblasti Podluží. Víno se může dlouho uchovávat a také je zde nejčastěji nabízeno z nejrůznějších ročníků (Pátek 2003).

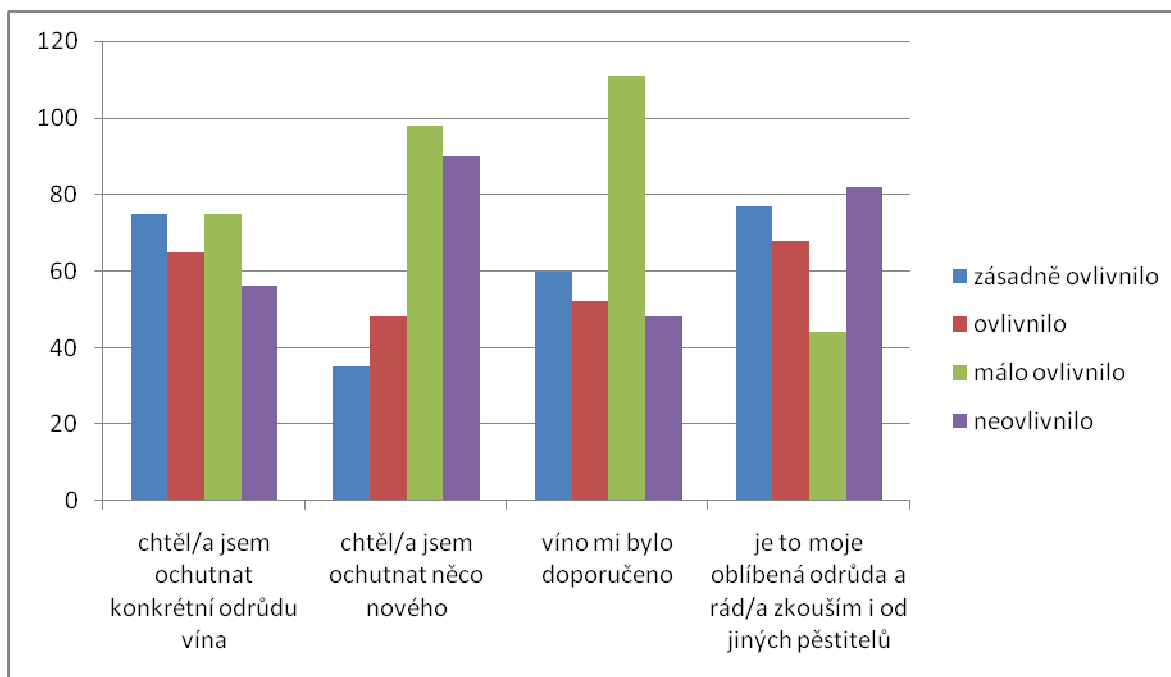
Otázka č. 15: Jaká byla síla různých důvodů, které Vás vedly ke konzumaci právě těch vín označených v předchozí otázce?

Pro zjištění motivace ke konzumaci výše zmíněných vín byla utvořena otázka s možnostmi a) chtěl/a jsem ochutnat konkrétní odrůdu vína – dále pouze a) chtěl/a jsem ochutnat něco nového – dále pouze b), c) víno mi bylo doporučeno – dále pouze c), d) je to moje oblíbená odrůda a rád/a zkusím i od jiných pěstitelů – dále pouze d), e) jiné – dále pouze e), Při variantě a) nebyla zaznamenána zvýšená síla motivace. Možnosti "zásadně ovlivnilo" a "málo ovlivnilo" či "neovlivnilo" byli docela vyrovnané.

Respondenti se v podstatě rozdělili na dva tábory. Na ty, kteří chtěli ochutnat konkrétní odrůdu vína a na ty, kterým to bylo jedno. U důvodu písmeno b), výrazně převládla možnost "málo ovlivnilo" a "neovlivnilo". Návštěvníci už většinu odrůd znají a jezdí na daná místa už takzvaně na jistotu. To samé se dá říct i u dalšího důvodu c), kde opět výrazná část respondentů odpověděla spíše negativně. Výrazná změna nastává až u posledního důvodu d), kde většina respondentů souhlasila s motivem ochutnání svého oblíbeného vína i od jiných pěstitelů.

Svislá osa vyjadřuje počet respondentů a vodorovná osa jednotlivé důvody.

Graf 13: Síla důvodů



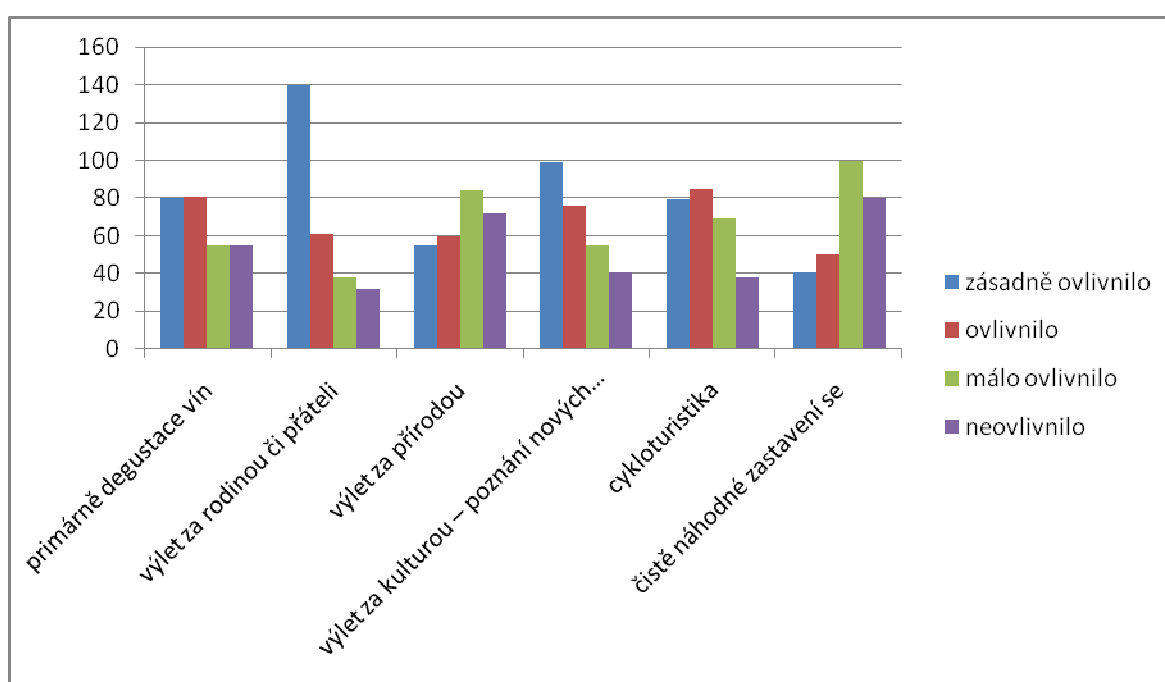
Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníku

Otázka č. 16: Jaký motiv Vás vedl k návštěvě vinařských slavností/aktivit?

Tato otázka výrazně navazuje na otázku číslo 9 – "Bylo důvodem Vaší návštěvy také ochutnávka vína a do jaké míry?". Z grafu je na první pohled zřejmé, že nejčastějším důvodem pro návštěvu vybrané oblasti byl výlet za rodinou nebo přáteli. Tato kombinace představuje tu nejpříjemnější variantu pro trávení volného času a dokazuje, že ochutnávka vín není tím nejsilnějším podnětem, ale spíše příjemným doplňkem. O něco méně respondentů odpovědělo, že, zásadně jejich návštěvu vinařských aktivit ovlivnila i motivace kulturního poznávání nových míst a tradic. Každá obec mikroregionu Hodonínsko má ze svého historického aparátu co nabídnout a téměř v každé se nachází něčím výjimečný historický objekt nebo předmět. Díky tomu zde proudí stále mnoho turistů a propagace města se tak alespoň částečně zvyšuje. Téměř na stejném místě se umístil motiv degustace vín a cykloturistiky. Je to zajímavé hlavně z toho důvodu, jak se tyto dvě aktivity vzájemně propojují a nabízejí tak možnost zkombinovat aktivní odpočinek s požitkem vína. K rozmachu vinařské cykloturistiky výrazně přispěl i projekt Moravské vinařské stezky, jejichž trasy vedou přes celou jihovýchodní Moravu. V této oblasti se nacházejí nádherné přírodní scenérie, které mají jednoduchý terén a jsou výbornou volbou pro túry a procházky. Proto mněl i tento důvod tak vysokou hodnotu. Touto oblastí prochází neznačená cyklostezka Malý hodonínský okruh s trasou: Hodonín –

Lužice – Josefov – Prušánky – Nový Poddvorov – Mutěnice – Dubňany – Ratíškovice – Rohatec – Hodonín a velký hodonínský okruh od Hodonína přes Lužice – Josefov – Prušánky – Nový Poddvorov – Čejkovice – Čejč – Mutěnice – Dubňany – Milotice – Vacenovice – Rohatec – Hodonín. Překvapivě 42 respondentů označilo i variantu náhodného zastavení. Z toho vyplývá, že i bez prvotního plánu, návštěvnost může stoupnout, což je také pro cestovní ruch pozitivním ukazatelem. Svislá osa vyjadřuje počet návštěvníků a vodorovná osa sílu motivů návštěv.

Graf 14: Motiv návštěvy vinařských slavností/aktivit

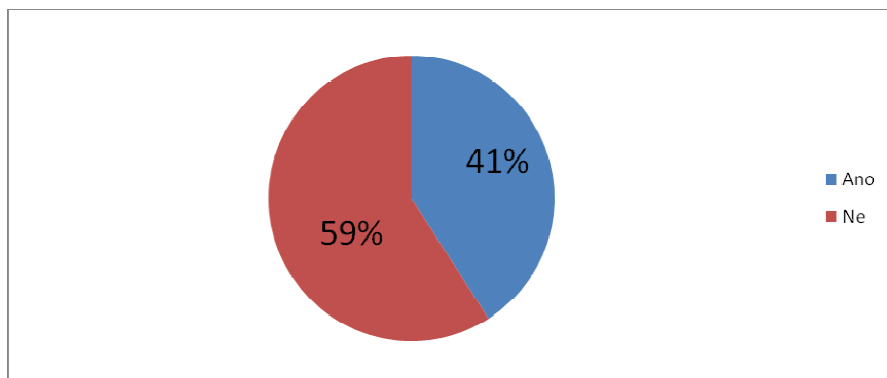


Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníku

Otázka č. 17: Přespali jste na daném místě minimálně přes noc?

Z grafu je viditelné, že respondenti často volí i možnost přespání. Ze 271 respondentů 111 odpovědělo kladně a 160 odpovědělo záporně. Z výzkumu vyplynulo, že nejčastější motivace návštěvy mikroregionu Hodonínsko bylo setkání s rodinou nebo přáteli. V případě respondentů, kteří mají vzdálenější bydliště se tato varianta nabízí jako nejlepší řešení, hlavně z důvodu konzumace alkoholu a následné nemožnosti řízení. Odlišnou kategorii tvoří respondenti, kteří přijeli v rámci víkendových zájezdů. Větší města jako Hodonín a Čejkovice nabízí ubytování v hotelech nebo penzionech, nicméně větší část návštěvníků tvoří místní nebo obyvatelé ze sousedních a blízkých obcí, kteří možnost ubytování nevyžadují.

Graf 15: Přespání na daném místě

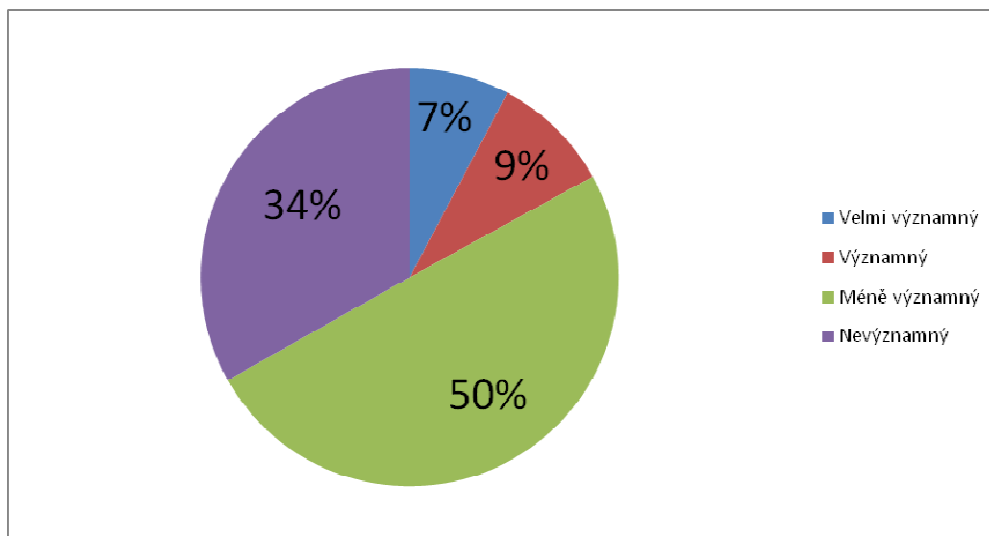


Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníku

Otázka č. 18: Byla významným důvodem Vaší návštěvy i ochutnávka určitých místních kulinářských specialit?

Tato otázka si kladla za úkol zjistit, jak velkou roli v cestovním ruchu hraje gastroturistika. Je udivující, jak málo respondentů se nechalo tradičním jídlem při své návštěvě ovlivnit. Ovocné knedlíky, bramborové placky, fazolové nebo hrachové polévky, pečená husa s kysaným zelím a bramborovými knedlíky, zabijačkové speciality, klobásy, to všechno patří mezi proslulé lokální speciality tohoto mikroregionu. Bohaté hostiny s jídlem přesto bývají neodmyslitelnou součástí většiny vinařských i folklorních akcí a jejich sloučení vytváří právě ten dokonalý zážitek. Variantu "velmi významný" označilo 21 respondentů a variantu "významný" 25 vyplňujících. Za méně významný a nevýznamný tento důvod považovalo dohromady 225 respondentů. V návaznosti na druhou otázku v dotazníku, kde většinové věkové rozhraní respondentů bylo kolem 18 - 35 lety, je v dnešní moderní době, kdy vstupuje do popředí bio strava a zdravý životní styl, tato volba i pochopitelná.

Graf 16: Motiv ochutnávky kulinářských specialit



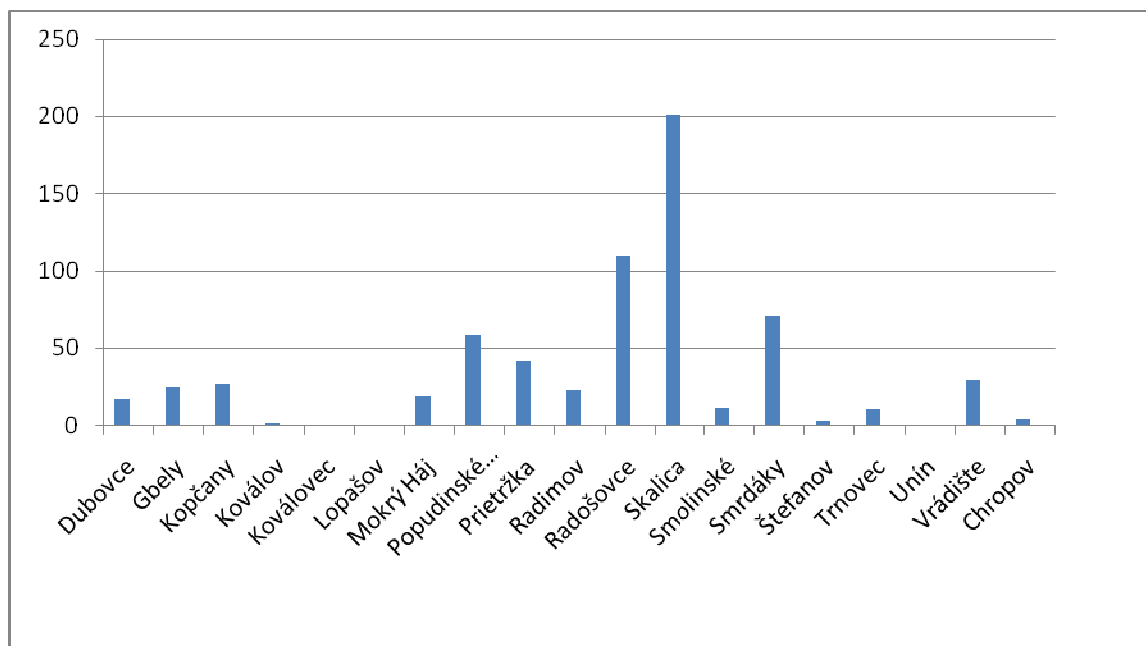
Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníku

Otázka č. 19: Navštívil/a jste za rok 2017 oblast Skalického vinohradnického rajónu? Označte prosím z níže uvedených ty, které jste navštívil/a (neoznačujte, samozřejmě v nabídce, obec v případě, že v ní současné době žijete – tj. uvedl/a jste ji v otázce o obci, ve které žijete):

Na první pohled je z grafu jasné, která z obcí má v turistické návštěvnosti přední postavení a která z oblastí je na tom lépe. Na území Skalického vinohradnického rajónu se nachází celkem 19 obcí, leč nejčastěji navštěvovaná s výrazným náskokem je pouze Skalica. Jedná se o největší a zároveň okresní město, ve kterém se nachází hluboké kulturní i sociální zázemí a nabízí i bohaté kulturní vyžití, což je pro ostatní obce velká konkurenční nevýhoda. Každá z obcí tohoto rajónu má rozlehlé vinařské plochy, vinohrady a sklepy, avšak při počtu obyvatel, který není vyšší než 1000, nedokáže Skalici konkurovat ve své návštěvnosti. U některých obcí byl počet návštěv dokonce nižší než 5. Na druhém místě je obec Radošovce. Její relativně vysoká návštěvnost je zapříčiněna každoročně organizovanou regionální výstavou vín, na které se pravidelně účastní kolem 800 osob. Je dokonce populárnější než výstavy pořádané ve Skalici. Má už určitou tradici a setkávají se v ní běžně všechny věkové generace. Obce jako Popudinské Močidl'any a Prietržka, mají relativně udržované vinařské tradice a také se zde každý rok konají příznačné vinařské události jako hody, fašank, zarážání hory, ochutnávky, posezení u dechové hudby apod. Právě prietržský fašank je vyhlášen svým tradičním pochodem přes vesnici doprovázený zpěvem, tancem a popíjením a ukončený tradičním pochováním basy.

Zajímavá je i zvýšená návštěvnost u obce Smrdáky V jejím okolí se však nenacházejí žádné vinice. Toto město je známé především svými léčivými prameny a lázněmi, nicméně při tomto způsobu rekreace není pití vína žádnou výjimkou – ba naopak.

Graf 17: Návštěvnost obcí Skalického vinohradnického rajónu za rok 2017



Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníku

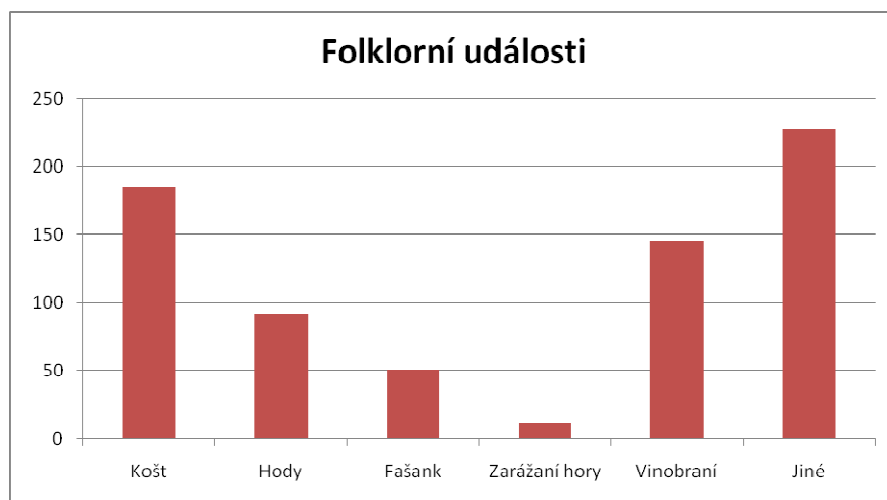
Otázka č. 21: Jaké události spojené s vínem jste se zúčastnil/a?

V této otázce se odpovědi, oproti mikroregionu Hodonínsko značně lišily. Podstatná většina respondentů odpověděla jednu a tu samou odpověď a to Skalické dni. Je to tradiční třídní festival, plný hudby, tance, prezentací a výstav, kterého se každý rok účastní kolem 30 000 lidí. Je to vskutku ohromující číslo a není se čemu divit, že v řebříčku měst dosáhla Skalica nejvyšší pozici. Další vinařské aktivity, které město organizuje jako Vínná cesta Záhorie dosahují návštěvnost jenom kolem 2000 lidí. Podobná akce jako Skalické dni je festival taktéž organizovaný ve Skalici s názvem Trdlofest. Koná se každý rok v květnu, a jak už z názvu vyplývá, je to festival tradičního skalického pokrmu či pečiva – trdelníku. Proto v podstatě i celý zbytek dotazníku bude zaměřen víceméně na tyto události.

Otázka č. 22: Navštívil/a jste některou z místních folklorních událostí? Napište, prosím, kterou.

Tato otázka nabízí stejné možnosti jako v první části u mikroregionu Hodonínsko, protože tento typ akcí se nijak neliší. Nicméně nejvyšší počet odpovědí dosáhla varianta "jiné", právě vzhledem k událostem zmíněným výše. Na druhém místě se tak, jako u Hodonínska, umístil košt. Koštem je známá především obec Radošovice, kde probíhá pravidelně každý rok na konci března nebo začátkem dubna Regionální výstava vín, která má vždy hojnou účast. Na třetím místě skončilo vinobraní. Vinobraní v jeho oficiální podobě se v této oblasti často nevyskytuje, jedná se spíše o soukromé akce, které jsou však neméně populární a rozšířené a také se jich účastní mnoho lidí. Nejedná se však tolik o turisty, ale o příbuzné a známé konkrétního vinaře. Co se týče hodů a fašanku, tato tradice je zachovávána především v Prietržce a Popudinských Močidl'anech. Zarážání hory označilo nejméně respondentů, tato tradice je zde udržována hlavně staršími ročníky a zvláště místními obyvateli.

Graf 18: Návštěvnost folklorních událostí za rok 2017



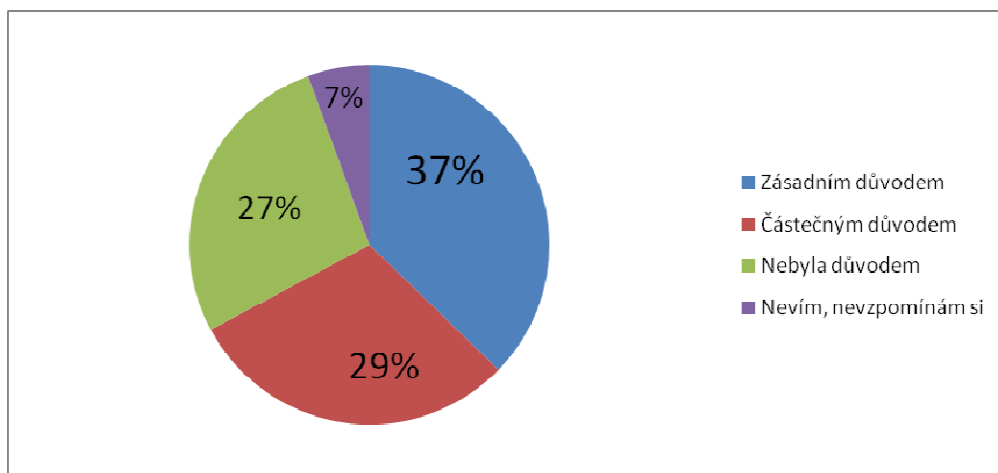
Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníku

Otázka č. 23: Bylo důvodem Vaší návštěvy také ochutnávka vína a do jaké míry?

V této otázce odpovědělo 37% (89 odpovědí) respondentů, že důvodem jejich návštěvy nebylo víno. V další otázce č. 30 budou jejich motivy více objasněny. Zásadním a částečným důvodem bylo víno pro 182 respondentů. Z celkového počtu 271 respondentů se to může jevit jako nízké číslo, přesto je nutné si uvědomit, že Skalický vinohradnický rajón nenabízí ani zdaleka tolik vinařských aktivit, jako mikroregion Hodonínsko. Z toho

důvodu návštěvníci primárně volí jiné důvody návštěvy, i když se víno stane následně jejich součástí. Příkladem mohou být již zmíněné lázně, cykloturistika, návštěva historických památek atd..

Graf 19: Míra motivace pro ochutnávky vína

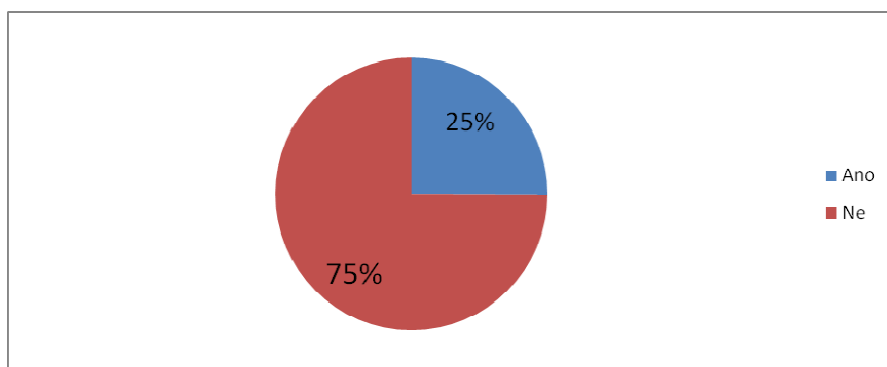


Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníku

Otázka č. 24: Navštívil/a jste během této návštěvy vinotéku?

Výsledky této otázky jsou poměrně stejné jako u Hodonínska. Kladně odpovědělo 68 respondentů a 203 odpovědělo negativně. Je nutno zmínit, že jediné dvě vinotéky se nacházejí pouze ve Skalici, ale většinu vín si návštěvníci zakoupí přímo na vinařských akcích u stánku konkrétního vinaře nebo ve vinařském sklípku. Fenomén vinoték není v tak malých městech ještě příliš rozvinutý a návštěvníci raději upřednostňují víno z ruky konkrétního pěstitele.

Graf 20: Návštěvnost vinotéky

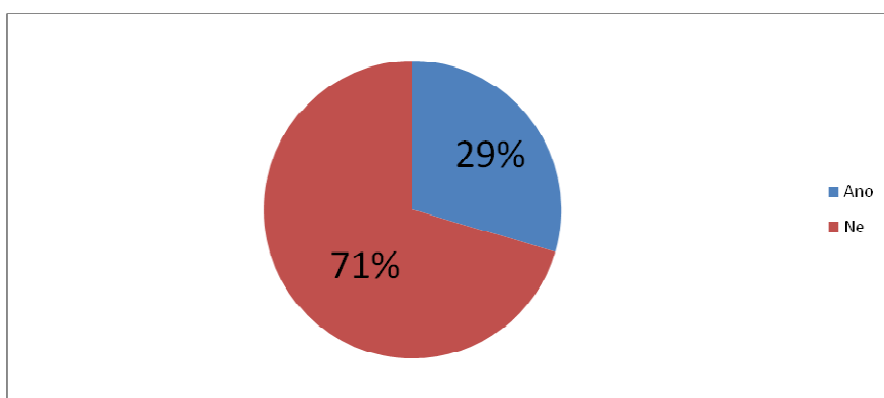


Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníku

Otázka č. 25: Navštívil/a jste během této návštěvy vinný sklípek?

Oproti mikroregionu Hodonínsko se odpovědi v této otázce velmi zřetelně lišily. Až 191 respondentů odpovědělo, že vinný sklípek nenavštívili. Tento výzkum potvrdil, že oblast Skalického vinohradnického rajónu značně zaostává za svým českým sousedem. Přesto, že je dělí jen 12 km, rozdíl je očividný. Oblasti místních vinogradů nejsou postaveny tak, aby se zde dal organizovat nějaký větší program, a města nemají dostatečnou propagaci ani finance na zvýšení své atraktivity.

Graf 21: Návštěvnost vinného sklípku

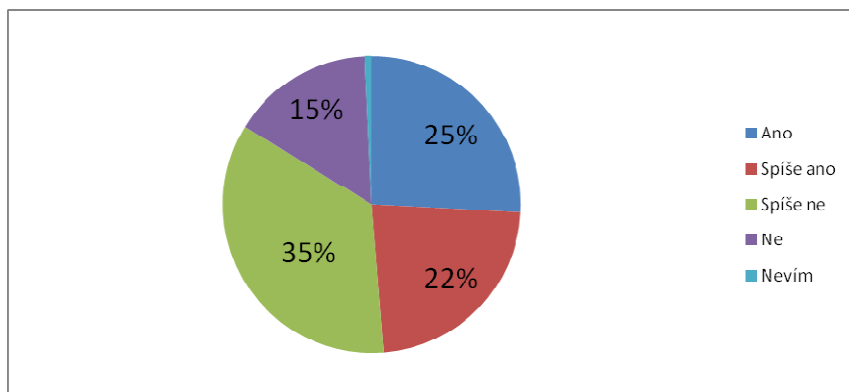


Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníku

Otázka č. 26: Byl/a jste spokojen/a s úrovní nabízených produktů vín?

Z výsledku vyplývá, že vína v této oblasti nedosáhly příliš velkého úspěchu. Pouze 25 % (70 odpovědí), odpovědělo, že bylo s nabízenými produkty vín spokojeno a 22 % (62 odpovědí) označilo, že bylo spokojeno jen částečně. Polovina respondentů s nabízenými víny spokojena nebyla a 3 % označili možnost "nevím". Úroveň a způsob nabízení jednotlivých druhů vín vlastněných vinaři je velmi důležitý a právě v této vinohradnické oblasti nemají vinaři dostatek prostoru pro svou propagaci. Vinné sklípky se oficiálně otvírají většinou jenom jednou do roka, při akci Deň otevřených bůd. V jiném případě návštěvník nemá moc příležitostí do vinogradů nahlédnout, a proto se může dostavit určitá nespokojnost.

Graf 22: Spokojenost s úrovní nabízených produktů vín

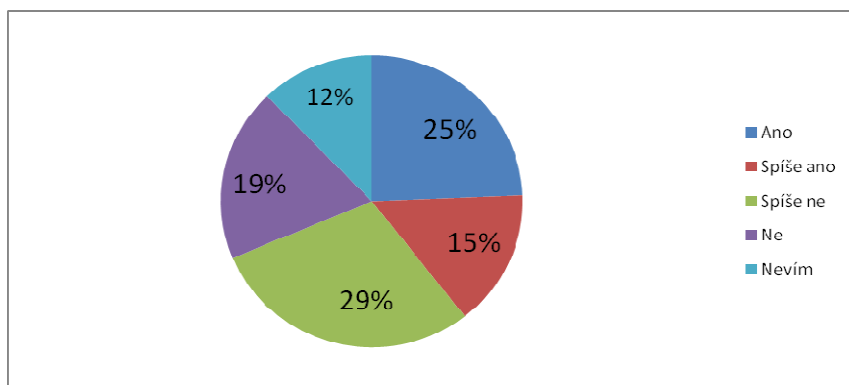


Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníku

Otázka č. 27: Vyhledáváte díky této návštěvě konkrétní vína, která jste v daném městě ochutnal/a?

Výsledky této otázky ukazují, že 66 respondentů, kteří označili možnost "ano" a 41, kteří odpověděli "spíše ano", vína dále vyhledává. Zbýlých 165 respondentů zaujalo k otázce spíše negativní postoj. Mezi nejvíce známá a oblíbená vína skalického okresu patří bezpochyby dle výsledků Skalický rubín a Frankovka modrá. Celkově jsou červená vína pro tuto oblast příznačná už po několik set let a také nejčastěji vyhledávaná. Kvalitu Skalického rubínu zvyšuje i jeho zařazení do evropského registru Chráněných označení původu. Oblast pro výrobu tohoto vína je vymezena hranicí katastrálního území města Skalica a hranicemi katastrálních území obcí Mokřý Háj, Popudinské Močidlňany, Prietržka, Radošovce a Vrádište. Mezi vinaři je však nejvíce pěstovaná odrůda frankovky. Pro tuto odrůdu se zde nachází nejvhodnější prostředí, půda i podnebí a má mnohaletou tradici.

Graf 23: Vyhledávání vín



Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníku

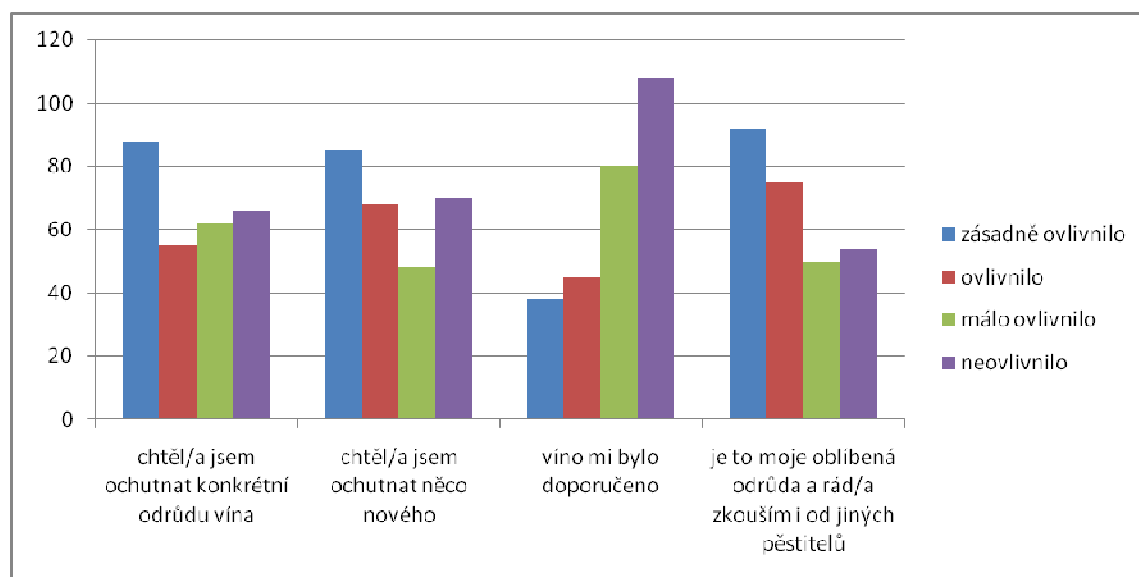
Otázka č. 28: Ochutnal/a jste tato konkrétní vína? Ohodnoťte prosím na škále 1–5 (1-nejlepší, 5 - nejhorší) Vaši spokojenost s kvalitou jednotlivých druhů vín.

Tato otázka navazuje na předešlou a dokazuje, že rubín a frankovka jsou nejvyhledávanější vína v této oblasti. Nejvíce kladných známek dostal Skalický rubín (119 známek "1" a 84 známek "2") a o něco méně Frankovka modrá. Popularitu místního červeného vína potvrzuje i třetí místo, na kterém je Svatovavřínecké. Velmi překvapivého umístění dosáhl burčák. Jeho vysoké hodnocení zapříčinil zejména festival Skalické dni, kterých je burčák v podstatě symbolem a jen málo návštěvníků odejde bez jeho ochutnání. Nejhorší hodnocení získalo Rulandské šedé.

Otázka č. 29: Jaká byla síla různých důvodů, které Vás vedly ke konzumaci právě těch vín označených v předchozí otázce?

Graf znázorňuje, jakou sílu měly jednotlivé důvody k ochutnání výše zmíněných vín. Dle grafického znázornění měl největší vliv motiv d). Tato varianta získala nejvíce odpovědí "zásadně ovlivnilo", avšak i dle odpovědí u motivu a) a b), kde také převažují tyto možnosti, lze usoudit, že návštěvníci šli primárně za tradičními a vyhlášenými skalickými odrůdami. Nejméně ovlivňující byl důvod o doporučení vína. Oproti mikroregionu Hodonínsko se výsledky liší především v tom, že obce ve skalickém rajónu nenabízejí takové turistické a rekreační možnosti a proto jsou konkrétní vinařské akce primárním cílem turistů.

Graf 24: Síla důvodů

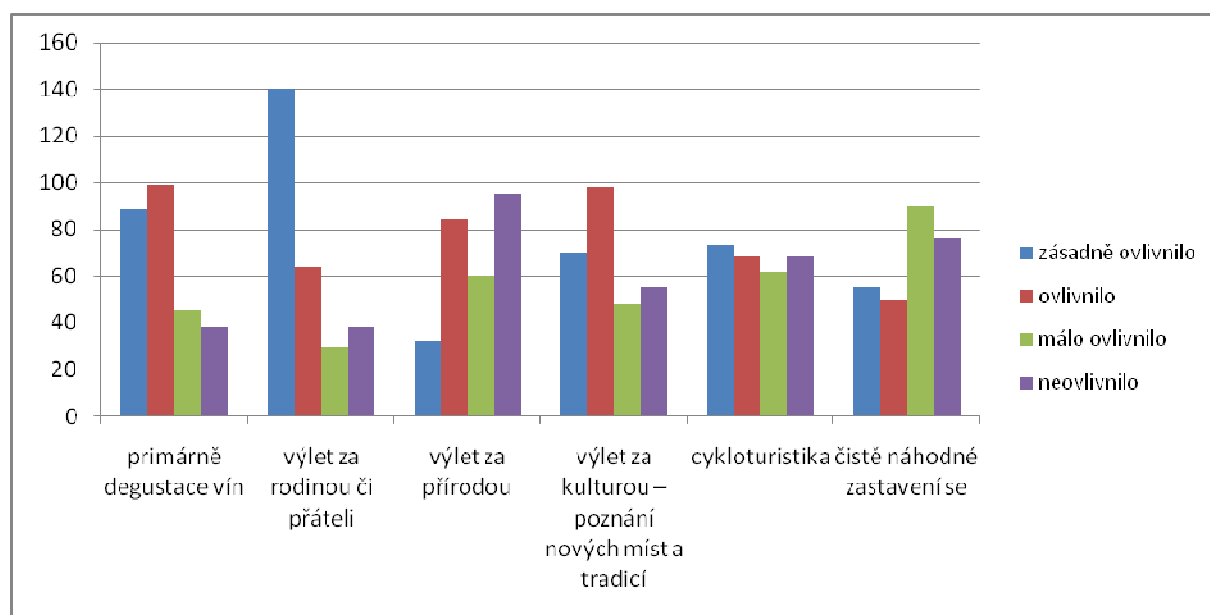


Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníku

Otázka č. 30: Jaký motiv Vás vedl k návštěvě vinařských slavností/aktivit? Můžete označit i více odpovědí.

Tak jako u Hodonínska i zde markantně převažuje důvod výletu za rodinou nebo přáteli. O něco více respondentů označilo, že je zásadně ovlivnila především degustace vín. Opět to potvrzuje fakt, že turistický potenciál těchto obcí je velmi slabý a vinařství ho značně zachraňuje. Poměrně vyrovnaná byla síla důvodu u cykloturistiky. Okolí místních vinohradů je poseto kilometry upravených i přírodních cyklostezek, například cyklotrasa na Čupy, což je nejvyšší položený bod v této oblasti, který má 52 km a vede od Skalice přes obce: Zlatnícka dolina – Čupy – Chropov – Radošovce. Nebo cyklostezka přes Skalické vinohrady, která má jenom 13 km a vede přes: Holíč, kaštieľ – Veterný mlyn – Trnovec – Prietržka – Vinohrady – Skalica. Síla motivu přírodní turistiky byla poměrně nízká. V okolí se nenachází mnoho vhodných a zajímavých terénů. Dost kladných ovací získal i motiv kulturního poznání nových míst a tradic. Je nutno podotknout, že každá z obcí má svou historickou či architektonickou zajímavost, nicméně jejich propagace je slabá a jediným oblíbeným turistickým cílem je Skalica, která disponuje nejen kulturním či památkářským potenciálem, ale nabízí i hotely, restaurace, taxíky, obchodní centra atd. U náhodného zastavení převažují spíše záporné odpovědi. Většinou návštěvníci mají namířeno cíleně do určité destinace, protože jinak je to velmi klidná, tichá oblast, kde se mimo kulturní akce a programy nic neděje.

Graf 25: Motiv návštěvy vinařských slavností/aktivit

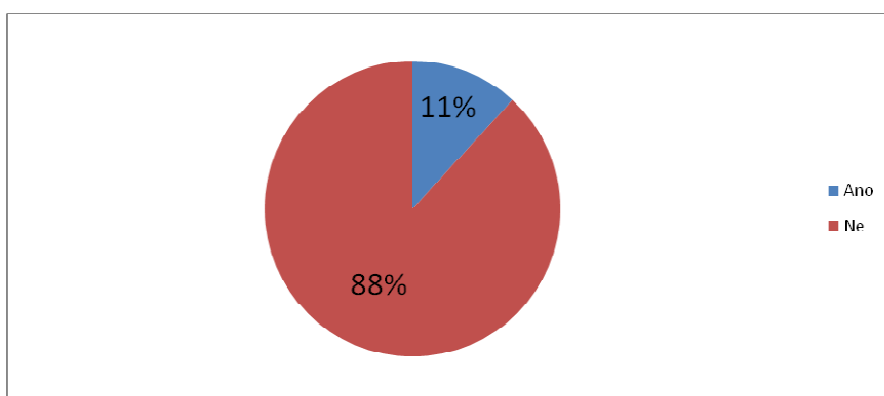


Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníku

Otázka č. 31: Přespali jste na daném místě minimálně přes noc?

Minimálně jednu noc zde přespalo pouze 32 návštěvníků. Je to vskutku závažný výsledek vzhledem k nabízeným turistickým službám ve městě. Je ale nutno zmínit, že obzvláště v létě, během vrcholu turistické sezóny, se kapacity místních hotelů a penzionů v sousedících obcích zcela naplní. Nicméně v souvislosti s vinařskými akcemi návštěvníci více volí osobní odvozy, autobusy, vlaky nebo taxíky. Důvodem může být i vysoká finanční relace, ve které se ceny za ubytování pohybují.

Graf 26: Přespání na daném místě



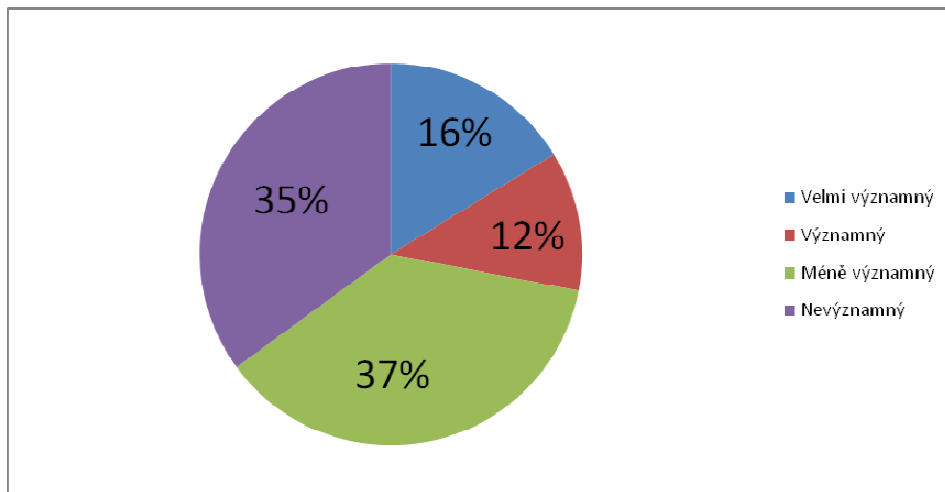
Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníku

Otázka č. 32: Byla významným důvodem Vaší návštěvy i ochutnávka určitých místních kulinářských specialit?

I region Záhorie má své typické tradiční pokrmy. Na prvním místě je nepochybně Skalický trdelník, který získal jako první slovenský výrobek v roce 2007 ochranné zeměpisné značení, řádně registrované Evropskou komisí. Tento sladký pekárenský výrobek je neodmyslitelnou součástí každé kulturní akce ve Skalici i jejím okolí, dá se koupit také ve skalické vinotéce, kde má i největší odbyt. Mezi další typické speciality patří Skalická torta, která se podává na svatbách či sladké pečivo skalické zázvorníky. Dále šumajstr, což je bezmasý pokrm, kterého základem jsou kroupy, fazole, cibulka a škvarky. V neposlední řadě tradiční místní fazolová polévka nebo guláš. Nejtypičtějším pokrmem podávaným na místních vinařských akcích je cigánska pečienka, která se skládá z vepřového masa v housce s hořčicí a cibulí. Z celkového počtu návštěvníků jich 44 označilo tento důvod za velmi významný a 32 za významný. Zbývajících 195 respondentů odpovědělo negativně. Trend tradičních lokálních potravin či pokrmů v současné době klesá. Návštěvníci volí zdravější formy stravování a s velkou pravděpodobností zde hraje roli

i finanční stránka. Během kulturních programů bývá občerstvení velmi nezdravě zpracováno a jeho cena také neodpovídá kvalitě.

Graf 27: Motiv ochutnávky kulinařských specialit



Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníku

9.4 Shrnutí a doporučení

Mezi hlavní cíle diplomové práce patří průzkum aktuálního stavu cestovního ruchu v mikroregionu Hodonínsko a Skalického vinohradnického rajónu z hlediska vlivu vinařství a kultury na rozvoj regionu. Dotazník byl zaměřen především na motivy návštěvy vybraných akcí jednotlivými návštěvníky. Z výsledků vyplývá, že je na tom mikroregion Hodonínsko podstatně lépe než Skalický vinohradnický rajón. Nejčastějším důvodem návštěv vinařských aktivit byl výlet s přáteli nebo za rodinou, kteří jsou často krát velmi účinnou formou propagace dané akce. V dnešní době, kdy je k dispozici internet, není těžké zajistit pro svou akci patřičnou propagaci. Překážkou mohou být chybějící finanční prostředky. S finančním problémem se potýkají zejména menší obce, kde jsou často místní obyvatelé jedinými návštěvníky svých akcí. Dokážou zorganizovat určitou událost, ale vzhledem k tomu, že se nejedná o tak atraktivní lokalitu, která nezvládne přilákat ani se postarat o turisty, její návštěvnost klesá. Jedná se především o obce Skalického vinohradnického rajónu. Z celkových dvaceti obcí jenom čtyři dosáhly vyšší návštěvnosti, kdy s nedosažitelným náskokem vede město Skalica. Je zde kompletní vybavení pro turisty, jako jsou například hotely, penziony, restaurace, pohostinství, obchodní centrum, cyklostezka, Bařův kanál, golf a samozřejmě zajímavé kulturní památky a kulturní dění mnoho dalších možností, které posouvají Skalici na vysokou úroveň a cílový turistický

bod. Nejznámější a nejvýznamnější událostí ve Skalici jsou „Skalické dni“. Tato událost se nejčastěji vyskytovala hned ve dvou odpovědích v dotazníku. Jedna otázka směřovala k vinařským událostem, druhá k folklorním akcím. Je to akce velkolepého významu s pravidelnou každoroční tradicí, které se účastní kolem 30 tisíc lidí. Má bohatý hudební program orientovaný na všechny žánry a rozličné hudební skupiny, které vystupují na dvou pódii na dvou různých místech. I to je s velkou pravděpodobností značným lákadlem, které dokáže oslovit širší skupinu lidí a to i napříč generacemi. Na hlavní cestě vedoucí přes náměstí a na dalších přidružených uličkách jsou rozmístěny stánky s různorodými tovary. Od tradičních řemeslných výrobků, oblečení, hračky, až po elektroniku, o jejíž kvalitě lze často pochybovat. Na náměstí a u hlavních pódii jsou stánky s občerstvením a konkrétní stánky jednotlivých vinařství, nabízející kromě svého vína především burčák. Burčák se dá považovat za hlavní symbol celého festivalu a i termín této události je zvolen podle hlavní burčákové sezony.

Druhou nejčastěji vyskytovanou odpovědí byly nejrůznější druhy koštů a degustací a „Deň otvorených búd“. Jejich návštěvnost však ani zdaleka nedosahuje takové výše, jako zmíněné Skalické dni. Na Dni otvorených búd se zúčastňuje kolem 2 tisíc lidí a do akce je zapojených asi 60 vinařských búd se svými vinaři. Tato akce je však výhodný propagační prostředek i pro vinohrady přilehlé k městu, jako Prietržka nebo Mokrý Háj, které se této události rovněž účastní. Obec Radošovce je druhou nejnavštěvovanější lokalitou a svou vinařskou reputaci si udržuje zejména díky Regionální výstavě vín. Avšak ani tato událost zaostávající rozvoj cestovního ruchu v regionu Záhorie nezachrání. Atraktivitu obcí Popudinské Močidl'any a Prietržka vyzdvihují tradiční hody a fašanky, ale i přesto je účast dost nízká. Smrdáky si udržují svou návštěvnost prostřednictvím svých jedinečných lázní. Proto zde vinařské tradice spadají až na nižší příčky. Zarážejících výsledků dosáhly zbylé obce, které měly mnohokrát návštěvnost nižší než 3 a v podstatě se v nich neodehrává žádný turistický a cestovní ruch. Jak již bylo zmiňováno výše, jako největší problém se jeví finance a propagace. Obce nemají dostatečné prostředky pro zorganizování větší události a nejsou ani dostatečně turisticky atraktivní. Obce nemají na posílení svého turistického potenciálu finance a tím pádem návštěvníci nemají důvod je navštěvovat. Oproti tomu mikroregion Hodonínsko dle výzkumu viditelně vykazuje širší záběr na turisty ve vícero směrech, a veškerá návštěvnost se neodehrává jenom v jednom městě, jako u Skalice. Jednotlivé obce nabízí mnohostranné spektrum vinařských aktivit s důrazem na tradice a dokazuje to i jejich vysoká návštěvnost. V porovnání se Skalicí se výrazně tento aspekt

liší – konkrétně u obcí Hodonín, Čejkovice a Prušánky. Poslední dvě jsou vyloženě vinařské obce, které si celkový cestovní ruch na vinařství zakládají a stavějí na něm. Hodonín, stejně jako Skalica, je spíše tím turistickým centrem, kde se odehrává všechno dění a kde návštěvníci mají k dispozici odpovídající kulturní a sportovní vybavení obce.

Výzkum ukázal, že problémem není jenom slabá propagace a finanční prostředky ale i nedostačující kvalita a dostupnost nabízených vín. Pro mikroregionu Hodonínsko je velkou výhodou jeho sounáležitost do Slovácké vinařské podoblasti, která je vyhlášena svými víny a to ne jenom v České republice. Tato pomyslná značka kvality silně přispívá k větší lukrativnosti a návštěvnosti mikroregionu, což se o Skalickém vinohradnickém rajónu říci nedá. Zde má silné postavení pouze Skalica se svými jedinečnými víny Skalický rubín a Skalická frankovka, což posouvá ostatní obce silně do ústraní. Také možnost nákupu jednotlivých vín byla rozdílná. Návštěvnost vinotéky a vinného sklepa mikroregionu Hodonínsko byla vyšší než u Skalického vinohradnického rajónu.

Problémem u obou oblastí je také sezónnost. Většina turisticky zajímavých aktivit se organizuje od poloviny jara do poloviny podzimu a zima v návštěvnosti zaostává. V tomto období se konají často ochutnávky, protože na jinou událost není prostor. Také délka pobytu návštěvníků se soustřeďuje převážně na jeden den setrvání na daném místě. Souvisí to právě s turistickou vybaveností obce, konkrétně s ubytováním. V obcích Skalického vinohradnického rajónu není, kromě Skalice, žádná možnost ubytování. Není zde žádný jiný hotel ani penzion a nutno podotknout, že hotely ve Skalici jsou za poměrně vyšší cenu, než by byl turista, co přišel za vínem, ochotný dát. V mikroregionu Hodonínsko je každá obec hrdým vinohradnickým územím a náležitě toho využívá ve svůj prospěch. Téměř v každé obci se nacházejí penziony nebo hotely. Tento mikroregion je zkrátka na turisty připravený a tvoří určitý ucelený komplex, který je zaměřen na vinařskou turistiku a na nic jiného.

Hlavním problémem v každé oblasti nejsou pouze peníze. Jak v České tak i ve Slovenské republice existuje množství státních dotačních programů na podporu různých projektů nebo vinařství a vinohradnictví jako takového. Avšak když nejsou vhodně investovány, především do marketingu a kvality, návštěvník vždy zvolí raději zvučnou jižní Moravu. Skalický vinohradnický rajón se jen stěží může rovnat mikroregionu Hodonínsko, protože nedokáže investovat finance tak, aby zabezpečil dostatečný kulturní program, reklamu a především kvalitní víno. I když disponuje bohatým kulturním potenciálem, vzhledem k neatraktivně oblasti a slabší tradici, nedokáže turisty

přilákat a tak často vzniká začarovaný kruh. Kvalita vína je v těchto dvou sousedních oblastech absolutně neporovnatelná. Skalica sice má Skalický rubín a Frankovku, ale to zdaleka nestačí na vyhlášená vína z jižní Moravy, které už mají nějaké jméno a tradici. Dá se říci, že oblast Skalického rajónu je velmi konkurenčně znevýhodněna a veškerá snaha je, vedle vinařské jižní Moravy, často velmi marná.

Na dotazníkovou otázku o vinařské události, kterou respondenti navštívili, byl volný prostor pro „jiné odpovědi“. Na rozdíl od Skalického vinohradnického rajónu, kde vinařský cestovní ruch udržují Skalické dni a Deň otvorených búd, u Hodonínska byl výčet vypsaných událostí velmi rozmanitý. Velmi často se v odpovědích vyskytovalo posezení u cimbálové hudby. To je také jedna z věcí, která se ve skalické oblasti moc často nevyskytuje, což je velká škoda, protože na Moravě má tato hudba široké zastoupení a své fanoušky ve všech věkových skupinách. Určitě by bylo i ze skalické strany žádoucí mít tuto skupinu ve svých programech a obměnit tak už ohraný repertoár místních dechovek.

Značný přínos měla také otázka spokojenosti s nabízenými produkty vín. U mikroregionu Hodonínsko odpověděla negativně jedna třetina respondentů a u Skalického vinohradnického rajónu dokonce až polovina tázaných. Je zde otázka, zda se tito návštěvníci v budoucnu ještě vrátí nebo budou volit raději jiné destinace. U českých vín zřejmě byla často problémem vysoká cena za tyto vína a u slovenských produktů nejenom vysoká cena, ale i nízká kvalita, což je ještě horší. Přeceňování a snaha za každou cenu vydělat se v žádném podnikání nevyplácí.

Ve Skalickém vinohradnickém rajónu je vinohradů o poznání méně než v mikroregionu Hodonínsko a jsou velmi nesystematicky roztroušeny po celém okolí. Jejich spojení po vzoru Prušánek nebo Čejkovic by bylo efektivní, avšak nemožné. Neexistence této pomyslné vinařské obce nebo vinohradnické kolonie Skalickému vinohradnickému rajónu značně ubírá na atraktivitě. I samotní vinaři zde pěstují vína zejména pro svou vlastní spotřebu, než aby se zapojovali do nějakého vinařského turismu. V městě Skalica se nachází jenom 5 vinařství a to: Vinařství Kopeček, Vinařství Masaryk, Vinařství Winterberg, Vinařství Horváth a Vinařství Matějka. Tak málo vinařů zde nedokáže vytvořit podmínky pro vysokou návštěvnost a vinařskou turistiku jako takovou.

Z výsledků dotazníku u obou oblastí dále vyplynul fakt, že příroda nebo cykloturistika nemá takovou oblibu. Návštěvníci ignorují vybudované trasy a cyklostezky a malebnou přírodu kolem sebe a raději se věnují primárnímu důvodu své návštěvy – degustaci vín. Může to být také následek slabé reklamy a marketingu. Vybudovat tyto

terény a trasy je velmi finančně nákladné, proto by se nemělo zapomínat na jejich patřičnou propagaci. Klesající trend přírodní nebo sportovní turistiky je také následek moderní a pohodlné doby, kdy si jde člověk na dovolenou hlavně odpočinout a o nějaké aktivní vyžití nejeví velký zájem. Komfort a pohodlí na prvním místě zapřičiňují také značné zásahy do životního prostředí. Aby se co nejvíce vyhovělo zákazníkům či návštěvníkům, jsou na mnohých místech vybudované cesty pro motorová vozidla a improvizovaná parkoviště. Ne jenom že ruší panoramatické výhledy na rozlehlé vinohrady, ale znečišťují i ovzduší a ohrožují živočichy. Jedním z kladů je, že u vinařského turismu se více projevuje cestování ve skupinkách, často v rodinném kruhu, a cílem jsou přátelé a rodina. Neprobíhají zde tak často hromadné turistické zájezdy s plnými autobusy lidí a cílem stihnout co nejvíce věcí v omezeném čase. Z výzkumu vyšlo najevo, že návštěvníky byli nejčastěji obyvatelé blízkých měst nebo sousedních krajů. Velmi ojediněle sem docestuje někdo z druhého konce republiky, a když ano, cílem je většinou rodina nebo přátelé, než víno.

Obě oblasti se vyznačují velmi příjemnou domácí atmosférou a díky tomu získá každý návštěvník jedinečný, nejenom kulturní, zážitek. Je však zarážející, kolik markantních rozdílů se mezi těmito oblastmi vyskytuje vzhledem k jejich poloze a bezprostřednímu sousedství. Úspěch, zejména pro Skalický vinohradnický rajón, by mohla přinést aktivnější spolupráce mezi oblastmi a propojenost jednotlivých událostí v podobě společné účasti.

10 Závěr

Tato diplomová práce pojednávala o vlivu vína a vinařství na rozvoj regionu založeném na vzájemné komparaci mikroregionu Hodonínsko a Skalického vinohradnického rajónu. Pro uvedení do problematiky byl v teoretické části práce představen hlavní koncepční rámec základních pojmů, souvisejících s oblastí kultury a cestovního ruchu. Kapitola o kultuře sledovala její souvislosti s odvětvím vinařství a na základě studia vybrané literatury předložila konkrétní definice. V další části se práce zabývala konceptem cestovního ruchu a jeho vybranými formami.

Na základě empirické části, která spočívala v charakteristice členských obcí mikroregionu Hodonínsko a Skalického vinohradnického rajónu, byl sestaven dotazník určený osobám, které za rok 2017 jednu z těchto obcí navštívily. Po provedení dotazníkového šetření bylo prokázáno, že Skalický vinohradnický rajón silně za obcemi mikroregionu Hodonínsko zaostává a jeho návštěvnost je velmi nízká. Atraktivitu skalické oblasti zvyšuje a respektive zachraňuje pouze město Skalica, které bylo v dotazníku označováno jako jedno z nejvíce navštěvovaných obcí. Nedostačující atraktivita této lokality je zapříčiněna velmi slabou propagací jednotlivých akcí, nízkou koncentrací jednotlivých vinogradů o malé rozloze, nevyhovující rozmístění boud, nekvalitní víno, nedostatečná turistická vybavenost a především nulová angažovanost členských obcí do společných aktivit cestovního ruchu. Obce by spolu měly více spolupracovat a podílet se na aktivitách vedoucího města Skalica, čímž by si zabezpečily patřičnou propagaci a finanční úspěch.

Obce mikroregionu Hodonínsko, kromě obcí Čejkovice a Prušánky, nepatří zrovna mezi nejznámější, avšak vinařské tradice jsou zde velmi uctivě dodržovány a oslavovány. Problémem není ani nízký počet obyvatel, protože například obec Nový Poddvorov, která má něco málo přes 200 obyvatel, si velmi poctivě zakládá na rodinných tradicích spočívajících ve výrobě kvalitních vín, což je zásadním rozdílem mezi mikroregionem Hodonínsko a Skalickým vinohradnickým rajónem.

Mikroregion Hodonínsko je dobrovolný svazek obcí, který funguje už 14 let, a důvodem pro jeho vznik byla ochrana a prosazování společných zájmů členských obcí. Naproti tomu Skalický vinohradnický rajón existuje už 500 let a jeho vymezení je spíše pouze oficiální. Tento značný časový rozdíl se projevil i ve výsledcích dotazníkového šetření. Mikroregion Hodonínsko představuje pevnou organizaci založenou na úzké

a vzájemné spolupráci členských obcí. Obce patřící do Skalického vinohradnického rajónu spolu spolupracují velmi málo nebo vůbec. Jejich členství je spíše symbolické a nevykazuje žádný hlubší význam. Dle výsledků dotazníku byli návštěvníci s celkovou nabídkou produktů vín spíše nespokojeni. Tyto odpovědi označila skoro půlka respondentů. U mikroregionu Hodonínsko byla nespokojena jenom třetina, což může vést k větší motivaci pro zlepšení zejména u menších obcí jako Ratiškovice, která patří mezi nejmladší vinařské obce na Moravě nebo Josefov, kde vinařství také nemá takovou dominanci. U Skalického vinohradnického rajónu by návrh na zlepšení byl o dost složitější a celkový koncept změny by musel projít celou strukturou obcí v tomto rajónu a zaměřit se zejména na budování tradice, což by vyžadovalo značné úsilí a tedy by se mezi obcemi nejednalo o brzkou či bezprostřední spolupráci.

Silné stránky mikroregionu Hodonínska jsou právě soudržnost obcí a zakořeněné vinařské jádro, na kterém každá obec zakládá svou atraktivitu. V tom jsou rozdílné obce Skalického vinohradnického rajónu, kde je také silný potenciál, nicméně malá snaha se pustit do změny a něco dosáhnout. Tradice spíše upadají a vinaři si zpracovávají víno zejména pro svou vlastní spotřebu, popřípadě méně kvalitní víno prodávají dál s cílem finančního přivýdělku. To má za následek nespokojenost návštěvníků s kvalitou nabízených vín a celkový dojem je často negativní (Heřmanová, Chromý a kol., 2009).

Pro zachování a budování tradice Skalicka, jako vinařské oblasti s kvalitním vínem, je důležité soustředit svou pozornost zejména k mladší generaci a výchovnou formou je seznámit s lidovou kulturou svého regionu. Na základních a středních školách by v předmětu hudební výchovy měl figurovat zejména místní folklor a folklorní tradice, jejichž součástí je i víno. Tradice jsou uchovávané hlavně starší generací, která však postupně odchází a z tohoto důvodu se jí snaží předat generacím mladším.

Za silné stránky Skalického vinohradnického rajónu se dá považovat propagace v rámci událostí konaných ve městě Skalica. Velké několikametrové reklamní poutače jsou rozmístněny v blízkém i vzdálenějším okolí a každoroční účast na akcích Skalické dni nebo Trdlofest je vždy vysoká. Uspokojivě naplněná kapacita je zapříčiněna i zajímavým hudebním programem a dalšími doprovodnými aktivitami. Tato akce má už svou tradici a návštěvníci se sem rádi vrací. Tento postup by se měl aplikovat i na méně známé události v jiných obcích, jako třeba zarážání hory, a je potřeba zaměřit svou pozornost na zabezpečení kvalitního vína a zábavného programu, například v podobě cimbálové muziky. I když se jedná o malé obce, prosazení a budování určité tradice může tuto obec

posunout v povědomí lidí a tradice se může stát celoplošně známou událostí, kterou budou chtít navštívit i například čeští a zahraniční obyvatelé a turisté, po vzoru malé obce Prušánky.

Obě oblasti Skalického vinohradnického rajónu a mikroregionu Hodonínsko se v současné době nacházejí v přívětivém stavu, disponující silným turistickým potenciálem, který však dokáže naplno využít jenom jedna z nich. Zajisté na tom svůj podíl má také status vyhlášené vinařské oblasti jižní Moravy, do které mikroregion Hodonínsko patří, avšak bez urputné snahy a práce, by jen stěží měly tyto jinak malé a poměrně neznámé obce šanci se v turistickém ruchu prosadit. Víno a vinařství jim v jejich progresu bezesporu pomáhá a vyzdvihuje je na úroveň oblíbených turistických destinací.

Skalický vinohradnický rajón sice má víno i vinohrady, nicméně atraktivita těchto obcí je kromě Skalice velmi nízká a bude trvat ještě velmi dlouho, než se tyto obce dostanou do širšího povědomí a zkvalitní svoje služby.

11 Seznam použitých zdrojů

Tištěné publikace

BAKER, Helena. *Slovácko wine sub-region: guide*. 1st ed. Praha: Radix, 2008, 197 s. ISBN 978-80-86031-79-8.

BARTOŠ, Josef, SCHULZ, Jindřich a TRAPL, Miloš. *Regionální dějiny: pojetí, poslání, metodika*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004, 119 s. ISBN 80-244-0865-1.

BREZINA, Peter a kol. *Popudinské Močidl'any, Z minulosti obce*. 1. vyd. Skalica: Záhorské múzeum v Skalici, 2010, 445 s. ISBN 978-80-85446-64-7.

BUCHTA, František. *Skalica a Záhorie*. Skalica - Bratislava: Formát, 2008, 463 s. ISBN 8096722983.

BUJAN, Josep a Jesús ARTAJONA. *Víno a gastronómia*. 1. vyd., Bratislava: Litografia, 2001. 40 s. ISBN 84-997-0062-0.

ČERNÝ, Jiří. *Nový encyklopedický slovník A-K*, Úvaly: Ratio, 2001. 232 s. ISBN 80-86351-10-6

DOLEŽAL, Petr. *Lexikon moravského vinařství: historie a současnost pěstování vinné révy na Moravě*. Nový Bydžov: Petr + Iva, 2001, 245 s. ISBN 80-902748-2-x.

DRAHOŠOVÁ, Viera a kol. *Smrdáky, Z kultúrneho dedičstva*. Skalica: Záhorské múzeum v Skalici, 2011, 85 s. ISBN 978-80-85446-70-8

DROBNÁ, Daniela a Eva MORÁVKOVÁ. *Cestovní ruch: pro střední školy a pro veřejnost*. 2., upr. vyd. Praha: Fortuna, 2010. 200 s. ISBN 978-80-7373-079-6.

DUDÁK, Vladislav. *Putování vinařským krajem: průvodce Moravskou vinařskou oblastí*. Praha: Práh, 2011. 242 s. ISBN 978-80-7252-324-5.

FROLEC, Václav. *Jihomoravské vinohradnictví: tradice a současnost*. 2., přeprac. vyd. Brno: Blok, 1984, 219 s.

GROMBÍŘ, Jan a Jakub GROMBÍŘ. *Průvodce sklepními uličkami jižní Moravy: za tajemstvím vinných sklepů po Moravských vinařských stezkách*. Brno: Nadace Partnerství, 2007. 252 s. ISBN 978-80-239-9422-3.

HAMARNEHOVÁ, Iveta. *Geografie turismu: mimoevropská teritoria*. Praha: Grada, 2012. 224 s. ISBN 978-80-247-4430-8.

HEŘMANOVÁ, Eva a Pavel CHROMÝ. *Kulturní regiony a geografie kultury: kulturní realie a kultura v regionech Česka*. 1. vyd., Praha: ASPI, 2009, 348 s. ISBN 978-80-7357-339-3.

HORNER, Susan a John SWARBROOKE. *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času*. Praha: Grada, 2003. 488 s. ISBN 80-247-0202-9.

HRONSKÝ, Vladimír. *Spríevodca vínami Slovenska*. Bratislava: Slovart, 2014, 264 s. ISBN 9788055608501.

INDROVÁ, Jarmila. *Cestovní ruch pro všechny: [odborná školení a vzdělávání pracovníků územní veřejné správy pro oblast cestovního ruchu]*. Praha: Tribun EU, 2008, 90 s. ISBN 978-80-7399-407-5.

IRŠA, Rudolf, CHOCHOLÁČKOVÁ, Blažena a GRONSKÁ, Lenka. *Gbely*. 1.vyd. Senica: Záhorské múzeum Skalica, 1992, 62 s. ISBN 80-85446-12-X.

JANOTOVÁ, Markéta. *Venkovský cestovní ruch: příležitost pro nové podnikání*. 1. vyd., Klatovy: Úhlava, 2011. 140 s. ISBN 978-80-903851-7-7.

KNOTEK, Ivan. *Záhorie : Kraj medzi Karpatami a Moravou*. Bratislava: Promedia, 2006, 360 s. ISBN: 80-967570-2-4.

KRAUS, Vilém a kol. *Réva a víno v Čechách a na Moravě*. Praha: Radix, 1999, 280 s. ISBN 80-86031-23-3.

KRAUS, Vilém, FOFFOVÁ, Zuzana a WURM, Bohumil. *Nová encyklopedie českého a moravského vína*. Praha: Praga Mystica, 2008. 40 s. ISBN 80-86767-00-0.

LEŠČÁK, Milan a Oldřich SIROVÁTKA. *Folklór a folkloristika:(o ľudovej slovesnosti)*. Bratislava: Smena, 1982, 269 s.

LIBROVÁ, Hana. *Pestří a zelení: (kapitoly o dobrovolné skromnosti.)*. Brno: Hnutí Duha, 1994. 218 s. ISBN 80-85368-18-8.

Lidové tradice z regionů Moravy: Břeclavsko, Hodonínsko, Strážnicko, Vyškovsko. Břeclav: občanské sdružení Malovaný kraj, 2011, 75 s. ISBN 978-80-904956-2-3.

LINHART, Pavel, SUK, Miloš a VÁLEK, Vratislav. *Vinařský atlas území České republiky: Weinatlas des Gebietes der Tschechischen Republik*. 1. vyd. Praha: Dolin, 2007, 226 s. ISBN 978-80-7028-311-0.

LOHMANN, Martin a Jörn W. MUNDT. *Maturing Markets for Cultural Tourism: Germany and the Demand for the 'Cultural' Destination*. Kiel: CABI Publishing, 2002, 243 s. ISBN 0851995721.

MARIOT, Peter. *Geografia cestovného ruchu*. Bratislava: Veda, 1983. 248 s.

MATUSZKOVÁ, Jitka a Věra KOVÁŘŮ. *Vinohradnické stavby na Moravě*. Brno: ERA Group, 2004, 299 s. ISBN 80-7366-001-6.

MCKERCHER, Bob a DU CROS, Hilary. *Cultural Tourism: The Partnership Between Tourism and Cultural Heritage Management*. New York : An Imprint of the Hawort Press, 2002. 262 s. ISBN 0-7890-1106-9.

ORIEŠKA, Ján. *Služby v cestovnom ruchu*. 1. časť, Banská Bystrica: Dali-BB, 2011. 140. ISBN 9788089090938.

PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. *Ekonomika turismu: turismus České republiky*. 2., aktualiz. a rozš. vyd., Praha: Grada, 2014. 258 s. ISBN 978-80-247-3643-3.

PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. *Ekonomika turismu: turismus České republiky: vymezení a fungování trhu turismu, přístupy k hodnocení významu a vlivu turismu, charakteristika turismu České republiky*. 1. vyd., Praha: Grada, 2011, 205 s. ISBN 978-80-247-3748-5.

PÁSKOVÁ, Martina a Josef ZELENKA. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. 1. vyd., Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002. 448 s. ISBN: 80-239-0152-4.

PÁTEK, Jaroslav. *Víno je věčné: vinařské kalendárium: všechno o pěstování a konzumaci vína, recepty a jiné povídky*. Brno: Jota, 2002. 306 s. ISBN 80-7217-193-3.

PATOČKA, Jiří a Eva HEŘMANOVÁ. *Lokální a regionální kultura v České republice: kulturní prostor, kulturní politika a kulturní dědictví*. 1. vyd., Praha: ASPI, 2008, 199 s. ISBN 978-807-3573-47.

POLÁČEK, Jiří. *Mezinárodní gastronomie*. 1. vyd., Karviná: Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, 2012. 129 s.

RADA, Tomáš, TKÁČIKOVÁ, Jana a KUNC, Ondřej. *Zákon o vinohradnictví a vinařství: komentář*. (Zákon č. 321/2004 Sb.) Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, 200 s. ISBN 978-80-7357-705-6.

RYGLOVÁ, Kateřina, BURIAN, Michal a VAJČNEROVÁ, Ida. *Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. Praha: Grada Publishing, 2011. 213 s. ISBN 978-80-247-4039-3.

RYGLOVÁ, Kateřina. *Cestovní ruch*. 3. rozš. vyd., Brno: Key publishing, 2009. 210 s. ISBN 978-80-7418-028-6.

STADTFELD, Frank. *Kultúrne dedičstvo a cestovný ruch*. In: Ekonomická revue cestovného ruchu, roč. 29, 1996, č. 1, s. 3 – 11. ISSN 0139-8660.

ŠTARHA, Ivan. *Historie vinařství na Moravě: pohled do archivních pramenů*. Brno: Pro Orionreal, Moravskou banku vín vydala Agentura Bravissimo Znojmo, 2004, 22 s. ISBN 80-239-6542-5.

VECHETA, Vladimír. *Moravské vinařské stezky*. Brno: CPress, 2016. 224 s. ISBN 978-80-264-1157-4.

Internetové zdroje

Baťov kanál. *Prvá plavebná*. [online]. 2007 [cit. 2018-02-01]. Dostupné z: <http://www.prvaplavebna.sk/index.php/batov-kanal/co-je-batov-kanal>

Cestujeme za vínom. *Víno, Vinotéky a Vinárne Slovenska*. In: vinoteka-vinaren [online]. 2018 [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: http://www.vinotekavinaren.sk/clanky/cestujeme_za_vinom/

FLAMÍK, Juraj. *Jižní Morava – příběh vinařského regionu* [online]. 2012 [cit. 2018-01-19]. Dostupné z: http://www.partnerstvi-ops.cz/weblight_local/www-render/upload/4/files/Otevrene_sklepy/06_mala_studie_otevrene_sklepy_web.pdf

Fotogalerie. Sklep u Templářských rytířů Čejkovice. *Vinárna Čejkovice*. [online]. B.r.. [cit. 2018-03-11]. Dostupné z: <https://www.vinarnacejkovice.cz/fotogalerie>

HEŘMANOVÁ, Eva, JANOUCHOVÁ Veronika. *Turismus kulturní (cultural tourism)*. In: artslexikon [online]. 2015 [cit. 2018-03-11]. Dostupné z: http://artslexikon.cz/index.php/Turismus_kulturn%C3%AD

História. *Trnovec*. [online]. 2017 [cit. 2018-02-14]. Dostupné z: <http://trnovec.eu/Web/sk/Historia>

Mikroregion Hodonínsko – Dobrovolný svazek obcí. *Jižní Slovácko*. [online]. 2010 [cit. 2018-02-14]. Dostupné z: <http://jiznislovacko.cz/hodoninsko/mikroregion-hodoninsko/>

Kalendár podujatí. *Gbely*. [online]. 2018 [cit. 2018-02-14]. Dostupné z: <http://gbely.sk/kalendar-podujati/>

Kalendár podujatí. *Vinohradnícky spolek Skalica*. In: spolek. [online]. 2018 [cit. 2018-02-15]. Dostupné z: <http://spolek.sk/kalendar-podujati/>

Kalendář akcí roku 2018. *Mikulčice*. [online]. 2018 [cit. 2018-02-01]. Dostupné z: http://www.mikulcice.cz/e_download.php?file=data/editor/137cs_7.pdf&original=20180129110941.pdf

Kalendář akcí. *Čejkovice*. [online]. 2018 [cit. 2018-02-11]. Dostupné z: <http://www.cejkovice.cz/obec-7/kalendar-akci/>

Kalendář akcí. *Dubňany*. [online]. 2018 [cit. 2018-02-01]. Dostupné z: <http://www.dubnany.eu/kultura/kalendar-akci/>

Kalendář akcí. *Hodonín*. [online]. 2018 [cit. 2018-02-01]. Dostupné z: <http://www.hodonin.eu/kalendar-akci/ms-85397/p1=85397>

Kalendář akcí. *Prušánky*. [online]. 2018 [cit. 2018-02-01]. Dostupné z: <https://www.obecprusanky.cz/novy/kalendar-akci-2018/>

Kalendář akcí. *Ratíškovice*. [online]. 2018 [cit. 2018-02-01]. Dostupné z: <http://www.ratiskovice.com/kalendar-akci/>

Kalendář akcí. *Vína z Moravy a vína z Čech. Vinařský fond*. In: wineofczechrepublic [online]. 2005 [cit. 2018-01-19]. Dostupné z: <https://www.wineofczechrepublic.cz/akce-a-novinky/kalendar-akci.html>

KESNER, Ladislav, MORAVEC, Ivan, NOVOTNÝ, Radek a kol. *Management kulturního cestovního ruchu*. In: mmr. [online]. 2008. 184 s. Praha: Cultropa, a [cit. 2018-03-09]. Dostupné na: http://www.mmr.cz/getmedia/efcd9671-4737-427b-bab5-1b6be507e800/GetFile10_1.pdf

Lopašov. *Záhorie*. In: zmo-zahorie. [online]. 2016 [cit. 2018-02-14]. Dostupné z: <http://zmo-zahorie.sk/lopasov/>

MAREŠOVÁ, Kateřina. Novela vinařského zákona: Jaké povinnosti přinesla? A jak se to dotkne zákazníků?. *Pražský patriot* [online]. 2017 [cit. 2018-01-19]. Dostupné z: <https://www.prazskypatriot.cz/novela-vinarskeho-zakona-jake-povinnosti-prinesla-a-jak-se-to-dotkne-zakazniku/>

Mesačný prehľad podujatí. *Turistická informačná kancelária Skalica*. In: tikskalica. [online]. 2018 [cit. 2018-02-14]. Dostupné z: <http://www.tikskalica.sk/podujatia/prehľad-podujati/>

Mikroregion Hodonínsko - dobrovolný svazek obcí. *Slovácko* [online]. [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <http://www.slovacko.cz/sluzba/8506/>

Mokrý Háj. *Záhorie*. In: zmo-zahorie. [online]. 2016 [cit. 2018-02-14]. Dostupné z: <http://zmo-zahorie.sk/mokry-haj/>

Moravské vinařské stezky. *Stezky*. [online]. 2000 [cit. 2018-01-19]. Dostupné z: <http://www.stezky.cz/>

Národná stratégia regionálneho rozvoja Slovenskej republiky. Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR. [online]. 2008 [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <http://www.mpsr.sk/mvrrfiles/003994a.pdf>

Nařízení vlády č. 262/1995 Sb. o prohlášení a zrušení prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky [online]. [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-262>

O dorábání vína. *Obec Lišov*. [online]. 2018 [cit. 2018-01-19]. Dostupné z: <https://lisov.sk/historia/o-dorabani-vinka/>

O košer vínu. *České vinařství*. [online]. 2011 [cit. 2018-01-19]. Dostupné z: <http://www.ceske-vinarstvi.cz/cz/o-vinarstvi/o-koser-vinu/>

O obci. *Obec Štefanov*. In: stefanovobec. [online]. 2018 [cit. 2018-02-14]. Dostupné z: <http://www.stefanovobec.sk/o-obci/>

Památky město Hodonín. *Hodonín*. [online]. 2013 [cit. 2018-02-01]. Dostupné z: <http://www.hodonin.eu/pamatky/ds-32867/p1=84095>

Pamětihodnosti obce. *Čejkovice*. [online]. 2018 [cit. 2018-02-11]. Dostupné z: <http://www.cejkovice.cz/obec-7/pametihodnosti-obce/?ftresult=%C5%A1pidl%C3%A1ky>

Plán kulturních akcí na rok 2018. *Dolní Bojanovice*. [online]. 2018 [cit. 2018-02-11]. Dostupné z: <http://www.dolnibojanovice.cz/obec-329/kultura/plan-kulturnich-akci-na-rok-2017/>

Počet obyvatel v obcích. *Český statistický úřad*. [online]. 2017 [cit. 2018-02-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/45964084/13007217.pdf/16152f21-3984-4ada-8599-be35c0e31ad6?version=1.1>

Počet obyvatelov SR. *Štatistický úrad Slovenskej republiky*. [online]. 2018 [cit. 2018-02-11] Dostupné z: https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/demography/population/indicators!/ut/p/z1/jZBBD0IwEEXP4gk6LUjLciihNBC1YAW7MaxME0UXxvNriFtLZzfJe38mzgyEjdPb3-dXv4xT7fvfnbZxXAtioliOLEQPNdRxtjLM4ZGUJAYzlxMb5UWKe8BRcT2oLG2na5SRLAJM6HP4MQ5wcAF44fiAudWBpYgKo_MMxTJctuX4E-Sib6NmOgshUA6A8IlbT25vNurR3Ba4-bD4mri_8!/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/

Prietržka. *Záhorie*. In: zmo-zahorie. [online]. 2016 [cit. 2018-02-14]. Dostupné z: <http://zmo-zahorie.sk/prietrzka/>

RAABOVÁ, Tereza. *Multiplikační efekty kulturních odvětví v české ekonomice*. In: idu [online]. 2010. 33 s. Praha, [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: <https://www.idu.cz/media/document/multiplikacni-efekty-2010.pdf>

Registr vinic. *Portál farmáře eAGRI*. In: eagri [online]. 2009 [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/farmar/registr-vinic/>

Rozhláďňa Lipky nad obcou Unín. *Planet Slovakia*. In: planetslovakia. . [online]. 2017 [cit. 2018-02-14]. Dostupné z: <http://www.planetslovakia.sk/turistika/196-rozhladna-lipky-unin>

SEDLÁČEK, Milan. Víno a ekonomika. Encyklopedie vína, vinařství a vinohradnictví. *Znalec vín*. [online]. 2006-2018 © [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <http://www.znalecvin.cz/vino-ekonomika/>

Situačná a výhľadová správa. Vinič hroznorodý, hroznové víno [online]. 2017, 49 s. Bratislava: Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky [cit. 2018-03-01]. ISBN 978-80-8058-564-8. Dostupné z: <http://www.vuepp.sk/dokumenty/komodity/2017/Vino17.pdf>

Situační a výhledová zpráva. Réva vinná a víno. EAgrí [online]. 2018, 93 s. Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky a [cit. 2018-03-01]. ISBN 978-80-7434-407-7, ISSN 1211-7692. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/571061/SVZ_Vino_2017.pdf

Slovenské vinohradníctvo v súčasnosti. *Vinohradníctvo*. In: Slovakiawines [online]. 2013 [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <http://slovakiawines.com/vinohradnictvo/>

Strategický rozvoj destinace cestovního ruchu. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. In: mmr. [online]. 2007. 88 s. [cit. 2018-03-15]. Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/c4a98c3d-762a-4c15-adf6-6f8ddc97d08e/GetFile6_3

Strategie regionálního rozvoje České republiky na roky 2014-2020. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [online]. 2013 In: mmr.cz [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/getmedia/08e2e8d8-4c18-4e15-a7e2-0fa481336016/SRR-2014-2020.pdf?ext=.pdf>

SYSEL, Jiří. Incentivní turistika. *Cestovní ruch*. [online]. 2006 [cit. 2018-01-19]. Dostupné z: http://www.cestovni-ruch.cz/skolstvi/_incentivacr.php

Sklepní ulička Nechory – Vinařská obec Prušánky. *Top vinařský cíl*. [online]. 2012 [cit. 2018-02-01]. Dostupné z: <http://www.topvinarskycil.cz/sklepni-ulicka-nechory-vinarska-obec-prusanky/243>

ŠROM, Tomáš. Slovenské vína na vzestupu. *Moje láhve*. [online]. 2012 [cit. 2018-01-19]. Dostupné z: <https://mojelahve.cz/clanek/slovenska-vina-na-vzestupu-120>

Turistický průvodce Podlužím a Hodonínkem. Krajina vína, tradic a pohostinnosti Krajina vína, tradic a pohostinnosti. *Josefov*. [online]. 2010 [cit. 2018-02-01]. Dostupné z: <http://www.josefov.eu/wp-content/uploads/2010/09/turisticky-pruvodce.pdf>

Vinařské oblasti České republiky. In: *Stloukal* [online]. 2004 [cit. 2018-02-01]. Dostupné z: <http://www.stloukal.net/oVine/oVine.htm>

Vinařské oblasti ČR. *eVinice* [online]. 2009 [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <http://www.evinice.cz/o-vine/vinarske-oblasti-cr>

Vinařské pranostiky. *Zámecké sklepy Strážnice*. In: zamecke sklepy [online]. 2015 a [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: <https://www.zameckesklepy.cz/o-vine/vinarske-pranostiky/>

Vínna cesta Záhorie. *Región Záhorie*. [online]. 2017 [cit. 2018-02-14]. Dostupné z: <http://www.regionzahorie.sk/vino-budy-skalica-zahorie-vinnacesta>

Vinobraní - vinařská slavnost roku je za dveřmi!. *Vína z Moravy a vína z Čech. Vinařský fond*. In: wineofczechrepublic. b.r.. [online]. [cit. 2018-02-14]. Dostupné z: <https://www.wineofczechrepublic.cz/akce-a-novinky/aktuality/clanky/6590-vinobrani-vinarska-slavnost-roku-je-za-dvermi.html>

Vinohradnícky spolok Radošovce. *Vinspol*. b.r.. [online]. [cit. 2018-02-14]. Dostupné z: <http://www.vinspol.sk/spolok.html>

Vinohradníctvo Skalica. *Vinohradnícky spolek Skalica*. In: Spolek. [online]. 2018 [cit. 2018-01-19]. Dostupné z: <http://spolek.sk/vinohradnictvo-skalica/>

Z historie skanzenu. *Skanzen Strážnice*. [online]. 2015 [cit. 2018-02-14]. Dostupné z: <http://www.skanzenstraznice.cz/historie>

Zákon č 313/2009 Z.z. o vinohradníctve a vinárstve [online]. [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2009-313>

Zákon č. 115/1995 Sb. o vinohradníctví a vinařství [online]. [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-115>

12 Přílohy

Příloha č. 1 Dotazník

Dobrý den,

jsem studentkou druhého ročníku magisterského studia na České zemědělské univerzitě v Praze, v oboru Veřejná správa a regionální rozvoj.

Dovolte mi, obrátit se na Vás s prosbou o vyplnění dotazníku, který bude sloužit na analýzu zjišťování vlivu vinařství na cestovní ruch v dané oblasti, pro moji závěrečnou diplomovou práci s názvem „Víno a vinařství v rozvoji regionu (přeshraniční srovnání mikroregionu Hodonínsko a Skalického vinohradnického rajónu)“.

Dotazník je anonymní, všechny Vámi poskytnuté údaje využijeme pouze pro zpracování diplomové práce. V jednotlivých otázkách zaškrtněte vždy tu variantu, která nejvíce vystihuje Vaši odpověď. Vyplnění nebude trvat déle než 10 minut.

Předem Vám velmi pěkně děkuji za Vaši ochotu a čas strávený při vyplňování dotazníku.

Zuzana Budinská

Dotazník se skládá z dvou částí, první část se vztahuje k mikroregionu Hodonínsko a druhá část ke Skalickému vinohradnickému rajónu.

1 Označte prosím Vaše pohlaví:

- a) Muž
- b) Žena

2 Uveďte, prosím, kolik je Vám v současné době let:

Napište číslo

3 Uveďte prosím obec, ve které nyní žijete:

Napište jedno nebo více slov

4 Zúčastňujete se vinařských slavností ve Vašem bydlišti?

- a) Ano
- b) Ne

5 Navštívil/a jste za rok 2017 některé z měst mikroregionu Hodonínsko? Označte prosím z níže uvedených ty, které jste navštívil/a (neoznačujte, samozřejmě, v nabídce obec v případě, že v ní současné době žijete – tj. uvedl/a jste ji v otázce o obci, ve které žijete):

Čejkovice

Hodonín

Dubňany

Rohatec

Prušánky

Josefov

Dolní Bojanovice

Starý Poddvorov

Nový Poddvorov

Mikulčice

Ratíškovice

Nenavštívil/a jsem (v tomto případě, prosím, přejděte na druhou část dotazníku)

6 Byla součástí Vaší návštěvy také návštěva nějaké události spojené s vínem?

- a) Ano
- b) Ne

7 Jaká to byla událost?

Napište větu

8 Navštívil/a jste některou z místních folklórních událostí? Napište, prosím, kterou:

- a) Košt
- b) Hody
- c) Fašank
- d) Zarážání hory

- e) Vinobraní
- f) Masopust
- g) Nenavštívil/a jsem žádnou událost
- h) Jiné (dopište)

9 Bylo důvodem Vaší návštěvy také ochutnávka vína a do jaké míry?

- a) Zásadním důvodem
- b) Částečným důvodem
- c) Nebyla důvodem
- d) Nevím, nevzpomínám si

10 Navštívil/a jste během této návštěvy inotéku?

- a) Ano
- b) Ne

11 Navštívil/a jste během této návštěvy vinný sklípek?

- a) Ano
- b) Ne

12 Byl/a jste spokojen/a s úrovní nabízených produktů vín?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Ne
- e) Nevím

13 Vyhledáváte díky této návštěvě konkrétní vína, která jste v daném městě ochutnal/a?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Ne
- e) Nevím

14 Ochutnal/a jste tato konkrétní vína? Ohodnoťte prosím na škále 1-5 (1- nejlepší, 5 nejhorší) Vaši spokojenost s kvalitou jednotlivých druhů vín:

1 2 3 4 5

Frankovka

Svatovavřínecké

Zwieseltriebe

Müller Thurgau

Kadarka modrá

Tokajské

Rulandské šedé

Ryzlink rýnský

Veltlínské zelené

Ryzlink vlašský

Rubín

Burčák

Jiné

Už si nepamatuji

15 Jaká byla síla různých důvodů, které Vás vedly ke konzumaci právě těch vín označených v předchozí otázce?

(zásadně ovlivnilo ovlivnilo málo ovlivnilo neovlivnilo)

a) chtěl/a jsem ochutnat konkrétní odrůdu vína

b) chtěl/a jsem ochutnat něco nového

c) víno mi bylo doporučeno

d) je to moje oblíbená odrůda a rád/a zkouším i od jiných pěstitelů

e) jiné

16 Jaký motiv Vás vedl k návštěvě vinařských slavností/aktivit?

(zásadně ovlivnilo ovlivnilo málo ovlivnilo neovlivnilo)

a) primárně degustace vín

b) výlet za rodinou či přáteli

c) výlet za přírodou

- d) výlet za kulturou – poznání nových míst a tradic
- e) cykloturistika
- f) čistě náhodné zastavení se
- g) jiné

17 Přespali jste na daném místě minimálně přes noc?

- a) Ano
- b) Ne

18 Byla významným důvodem Vaší návštěvy i ochutnávka určitých místních kulinářských specialit?

- a) Velmi významný
- b) Významný
- c) Méně významný
- d) Nevýznamný

V druhé části dotazníku se vyskytují stejné otázky, pouze jsou aplikovány na oblast Skalického vinohradnického rajónu.

19 Navštívil/a jste za rok 2017 oblast Skalického vinohradnického rajónu? Označte prosím z níže uvedených ty, které jste navštívil/a (neoznačujte, samozřejmě, v nabídce obec v případě, že v ní současné době žijete – tj. uvedl/a jste ji v otázce o obci, ve které žijete):

- Dubovce
- Gbely
- Chropov
- Kopčany
- Koválov
- Koválovec
- Lopašov
- Mokrý Háj
- Popudinské Močidl'any
- Prietržka

Radimov
Radošovce
Skalica
Smolinské
Smerdáky
Štefanov
Trnovec
Unín

Nenavštívil/a jsem (v tomto případě, prosím, ukončete a odešlete dotazník)

20 Byla součástí Vaší návštěvy také návštěva nějaké události spojené s vínem?

- a) Ano
- b) Ne

21 Jaká to byla událost?

Napište větu

22 Navštívil/a jste některou z místních folklórních událostí? Napište, prosím, kterou:

- a) Košt
- b) Hody
- c) Fašank
- d) Zarážání hory
- e) Vinobraní
- f) Masopust
- g) Nenavštívil/a jsem žádnou událost
- h) Jiné (dopíšte)

23 Bylo důvodem Vaší návštěvy také ochutnávka vína a do jaké míry?

- a) Zásadním důvodem
- b) Částečným důvodem
- c) Nebyla důvodem
- d) Nevím, nevzpomínám si

24 Navštívil/a jste během této návštěvy inotéku?

- a) Ano
- b) Ne

25 Navštívil/a jste během této návštěvy vinný sklípek?

- a) Ano
- b) Ne

26 Byl/a jste spokojen/a s úrovní nabízených produktů vín?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Ne
- e) Nevím

27 Vyhledáváte díky této návštěvě konkrétní vína, která jste v daném městě ochutnal/a?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Ne
- e) Nevím

28 Ochutnal/a jste tato konkrétní vína? Ohodnoťte prosím na škále 1-5 (1- nejlepší, 5 nejhorší) Vaši spokojenost s kvalitou jednotlivých druhů vín:

1 2 3 4 5

Frankovka

Svatovavřínecké

Zwiegeltriebe

Müller Thurgau

Kadarka modrá

Tokajské

Rulandské šedé

Ryzlink rýnský
Veltlínské zelené
Ryzlink vlašský
Rubín
Burčák
Jiné
Už si nepamatuji

29 Jaká byla síla různých důvodů, které Vás vedly ke konzumaci právě těch vín označených v předchozí otázce?

(zásadně ovlivnilo ovlivnilo málo ovlivnilo neovlivnilo)

- a) chtěl/a jsem ochutnat konkrétní odrůdu vína
- b) chtěl/a jsem ochutnat něco nového
- c) víno mi bylo doporučeno
- d) je to moje oblíbená odrůda a rád/a zkouším i od jiných pěstitelů
- e) jiné

30 Jaký motiv Vás vedl k návštěvě vinařských slavností/aktivit?

(zásadně ovlivnilo ovlivnilo málo ovlivnilo neovlivnilo)

- a) primárně degustace vín
- b) výlet za rodinou či přáteli
- c) výlet za přírodou
- d) výlet za kulturou – poznání nových míst a tradic
- e) cykloturistika
- f) čistě náhodné zastavení se
- g) jiné

31 Přespali jste na daném místě minimálně přes noc?

- a) Ano
- b) Ne

32 Byla významným důvodem Vaší návštěvy i ochutnávka určitých místních kulinářských specialit?

- a) Velmi významný
- b) Významný
- c) Méně významný
- d) Nevýznamný